

В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону

Матеріали конференції

Управління культури і туризму
Кіровоградської обласної державної адміністрації

Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського

**В майбутнє – разом з бібліотекою:
роль бібліотек у соціокультурній
інфраструктурі регіону**

Матеріали конференції

Кіровоград
Видавець Лисенко В. Ф.
2011

УДК 027(477.65)
ББК 78.34(4УКР-4КІР)751.2я431
В11

**В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціо-
В11 культурній інфраструктурі регіону:** (матеріали конференції)/Упорядник Ткаченко О. В. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 154 с.

ISBN 978-966-2570-24-3

Збірка підготовлена за підсумками науково-практичної конференції “В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону” і розкриває основні напрямки роботи та досягнення у цій царині.

До збірки увійшли доповіді працівників обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського та повідомлення з досвіду роботи інших бібліотек, дослідження науковців, краєзнавців.

Важлива увага приділена проектній роботі бібліотек.

Представлені в збірнику матеріали можуть бути корисними для бібліотечних спеціалістів, викладачів, студентів.

ББК 78.34(4УКР-4КІР)751.2я431

Упорядкувала та підготувала до випуску Ткаченко О. В., заступник директора ОУНБ ім. Д. Чижевського з основної роботи.

Редактор: Приймак С. В., завідувача сектором маркетингу.

Відповідальна за випуск: Гарашенко О. М., директор ОУНБ ім. Д. Чижевського.

ISBN 978-966-2570-24-3

© Ткаченко О. В., 2011
© Лисенко В. Ф., 2011

ЗМІСТ

Агапєєва Наталія Юрїївна. Вітальна промова	5
Науково-практична конференція “В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону”	7
Гаращенко Олена Миколаївна, Ткаченко Оксана Василівна. Соціальне партнерство бібліотек – тенденції сучасності: на прикладі роботи Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д.І. Чижевського”	11
Петренко Ольга Борисівна. „Дослідження історії державних бібліотек України для дітей: своєчасний погляд в майбутнє (за матеріалами наукового дослідження Національної бібліотеки України для дітей)”	21
Шилюк Олег Іванович. ”Бібліотеки в західних областях України у 1939-1940 рр.”	25
Зеленіна Валентина Анатоліївна. „Бібліотека і молодь: змінюємось разом”	29
Ліпєй Олена Вікторівна. „Місія дитячої бібліотеки у формуванні духовного потенціалу майбутніх громадян України”	38
Ушакова Світлана Анатоліївна. Проект „Єлисаветградський абрис. Персони українського театру – бібліографічний аспект”	46
Міщенко Майя Іванівна. „Бібліографія видань про М.М. Раєвського в Кіровоградській ОУНБ ім. Д. Чижевського”	50
Приймак Світлана Вікторівна. „Інноваційні послуги ОУНБ ім. Д. Чижевського задля покращення якості життя громадян”	66
Літвінова Єлизавета Геннадіївна. “Громадянам – про органи влади: пошук, доступність, консультування”	72
Макарова Тетяна Петрівна. „Досвід кооперативної роботи бібліотек Кіровоградської області по створенню Корпоративного регіонального каталогу”	77
Стрілець Олена Миколаївна. „Співпраця бібліотек з місцевими видавництвами та розвиток краєзнавчих фондів”	87
Рейниш Вікторія Михайлівна. „Бібліотека – центр знань, інформації та соціального партнерства”	92

Гриб Марія Григорівна. „Фандрейзингова та проектна діяльність – важлива складова розвитку бібліотек Олександрівщини”	98
Городецька Жанна Федосіївна. „Проектна діяльність бібліотек – шлях до залучення інвестицій на соціальний розвиток територій”	102
Фролова Валентина Степанівна. „Історія бібліотек як актуальний напрям наукових досліджень”	109
Чуянова Надія Миколаївна. „Єдність дій – запорука соціальної стабільності”	113
Каліфорова Ірина Сергіївна. „Про відродження творчої спадщини та збереження історичної пам’яті болгарського народу в спільному проекті Вільшанської ЦБС та культурно-просвітницького товариства „Алфатар””	117
Гладка Надія Миколаївна. „Бібліотека і громадські організації: грані співпраці”	124
Сорока Наталія Василівна. „Про позитивний досвід участі громадськості та бібліотеки у вирішенні місцевих проблем”	129
Каптенар Тамара Володимирівна. „Проект „Мужність залишається у віках” – шлях до патріотичного виховання молодого покоління”	133
Малашенко Тетяна Василівна. „Соціальне партнерство – джерело успіху (робота по реалізації проекту „Школу здоров’я створюємо самі”	136
Зуділова Ольга Яківна. „Взаємодія бібліотек Новгородківського району з архівами, музеями, краєзнавчими осередками у вивченні історії краю”	139
Додаток 1. Наказ про проведення науково-практичної конференції «В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону»	143
Додаток 2. Рекомендації науково-практичної конференції „В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону”	144
Додаток 3. Наказ про підсумки проведення обласного конкурсу на краще видання	147
Додаток 4. Фото	151

Агапова Н. Ю.,

*начальник управління культури і туризму
Кіровоградської обласної державної
адміністрації*

Шановні учасники конференції,
шановні гості!

Тема сьогоднішньої конференції „В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону” – дуже важлива і актуальна.

Сьогодні бібліотеки знаходяться в епіцентрі культурного та інформаційного простору, і їхня діяльність у будь-які часи розвитку була наповнена змістом, підпорядкованим служінню людині. Це і до сьогодні є пріоритетним у діяльності бібліотек. Відкритість, доступність та висока якість послуг, які надають наші бібліотеки, позитивно впливають на їх авторитет серед місцевої громади.

Інформаційні технології, що стрімко увірвались у життя українського суспільства, не минули бібліотеки. Саме завдяки цим процесам бібліотечні заклади реалізують перехід від традиційної книгозбірні до динамічного центру інформації. І як не важко формується наша держава як самостійна, бібліотеки в нашій країні змінюються і розвиваються.

Нині ми відзначаємо значний прогрес у розвитку бібліотек області, які за допомогою новітніх технологій долучаються до світового інформаційного простору, гідно представляючи в ньому інтелектуальні і культурні здобутки нашого народу.

Помітні зрушення, що відбуваються сьогодні в бібліотечній справі області, багато в чому стали можливими завдяки ентузіазму і професійному сумлінню бібліотекарів, глибокому їх розумінню свого патріотичного і професійного обов'язку.

Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І.Чижевського, яка є базовою у проведенні цієї конференції, багато років поспіль

активно займається проектною діяльністю та залученням інвестицій не лише для розвитку своєї бібліотеки, а й бібліотек області.

З нагоди 20-ї річниці незалежності України колектив бібліотеки був нагороджений почесною відзнакою „Честь і слава Кіровоградщини”.

Тож я вітаю всіх присутніх з початком науково-практичної конференції, бажаю, щоб конференція стала святом розуму, прогресу, взаємного спілкування, а великий внутрішній потенціал та цілеспрямованість учасників був спрямований на успіх задля утвердження у суспільстві думки, що без бібліотеки – немає майбутнього!

Науково-практична конференція
“В майбутнє – разом з бібліотекою:
роль бібліотек у соціокультурній
інфраструктурі регіону”
22-23 вересня 2011 р.

Сьогодні бібліотеки знаходяться в епіцентрі культурного та інформаційного простору, і їхня діяльність у будь-які часи їх розвитку була наповнена змістом, підпорядкованим служінню людині. Це і до сьогодні є пріоритетним в діяльності бібліотек. Відкритість, доступність та висока якість послуг, які надають наші бібліотеки, позитивно впливають на їх авторитет серед місцевої громади.

Як бути необхідною установою в соціокультурній інфраструктурі своєї області та потрібною місцевої громаді? Як утримати свій статус? Ці та інші питання розкривали у доповідях науковці, краєзнавці, громадські діячі, бібліотекарі-практики на **науково-практичній конференції «В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону»**, яка проходила *22-23 вересня 2011 року* в м. Кіровоград, в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Д. Чижевського.

На початку роботи науково-практичної конференції начальник управління культури і туризму Кіровоградської облдержадміністрації **Наталія Агапєєва** звернулася до учасників та гостей з вітальним словом. А також як голова журі обласного конкурсу на краще видання районних (міських) бібліотек, методичних центрів „Бібліотечна орбіта Кіровоградщини” привітала переможців.

В обласному конкурсі, який проводився з 1 травня по 15 серпня відповідно до наказу управління культури і туризму облдержадміністрації, взяли участь 23 районних/міських методичних центри, крім Добровеличківського та Устинівського районів. На конкурс було подано 124 видання, з них 48 – методичних видань, 42 – бібліографічних видання, 34 – інших жанрів. Найбільше видань представили бібліотеки Гайворонського, Голованівського, Компаніївського, Новоархангельського, Новоукраїнського, Олександрійського, Ульяновського районів, міст Олександрії та Знаменки.

За номінацією **“Краще методичне видання”** були нагороджені:

Дипломом III ступеня та подарунком – Олександрівська районна бібліотека для дорослих (директор Гриб Марія Григорівна) за науково-практичний посібник **“Бібліотечне краєзнавство: бережемо традиції, живемо сучасним, творимо майбутнє”**, а також за буклет про бібліотеку;

Дипломом II ступеня та подарунком – Олександрівська районна централізована бібліотечна система (директор Чуянова Надія Миколаївна) за видання **“Креативність. Натхнення. Професіоналізм: стратегія успіху сільської бібліотеки”**, довідник бібліотекаря **“Бібліоскарбничка”**, видання бібліотечної газети **“Бібліовісник Олександрійщини”**.

Дипломом I ступеня та подарунком – Олександрівська міська централізована бібліотечна система (директор Городецька Жанна Федосіївна) за актуальні, професійні матеріали на допомогу підвищенню фахового рівня бібліотекарів: **“Бібліотекар – читач: пошуки шляхів до взаєморозуміння”**, **“Молодь обирає здоров’я”**, **“Підліток в небезпечних та екстремальних ситуаціях”**, **“В центрі уваги - правова культура користувачів”**, **„Дитяча бібліотека – центр інформаційної культури юних олександрійців”**.

За номінацією **“Краще бібліографічне видання”** були нагороджені:

Дипломом III ступеня та подарунком – Знам’янська міська централізована бібліотечна система (директор Колісніченко Марина Владиславівна) за рекомендаційний бібліографічний покажчик **“Поетична майстерня Анатолія Загравенка”**;

Дипломом II ступеня та подарунком – Світловодська міська централізована бібліотечна система (директор Ялова Єлизавета Миколаївна) за бібліографічний покажчик **“Перлини Світловодщини: сім чудес Світловодська”**;

Дипломом I ступеня та подарунком – Кіровоградська міська централізована бібліотечна система (директор Тимків Світлана Іванівна) за рекомендаційний список документів **“Читаємо самі. Читаємо з батьками. Кращі книги для дітей”**, плакати **“Як перетворити читання на задоволення!”**, **“Для талановитих дітей та турботливих батьків”**.

Крім того, члени журі відмітили кращі видання інших жанрів, які нагороджені спеціальними відзнаками.

Конференція мала два пленарні засідання. В перший день доповідь „В майбутнє – разом з бібліотекою” представила заступник директора з основної роботи обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського **Оксана Ткаченко**, розповівши про стан та перспективи розвитку бібліотек на прикладі обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського.

Завідувача науково-дослідницьким відділом Національної бібліотеки України для дітей Ольга Петренко розповіла про „Дослідження історії державних бібліотек України для дітей: своєчасний погляд в майбутнє (за матеріалами наукового дослідження Національної бібліотеки України для дітей)”. Вчитель-методист Попельнастівської ЗШ І-ІІІ ст., відмінник освіти України Валерій Жванко представив доповідь „Темна бібліотека. Бібліотека у 1874 році у селі Попельнасте Олександрійського району”.

Найбільш резонансною доповіддю стала презентація проекту „Читаємо в новому форматі. Відкриття електронного читального залу”, з якою виступив головний інженер відділу автоматизації обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д.І. Чижевського Олег Волохін.

Перший день роботи конференції виявився насиченим і багатим на нові відкриття. Чудовим подарунком гостям і учасникам конференції стало урочисте відкриття у відділі краєзнавства фотовиставки „Гуцулія”. Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського, Кіровоградська обласна організація НСФХУ, Міжрегіональне об’єднання фотографів України за участю фотомитців з різних куточків України в рамках глобального циклу виставок – проекту Сергія Зайцева – «Моя квітуча Україна» презентували **ІІ Проект. Сергій Книш: «ГУЦУЛІЯ»**. На виставці Українські Карпати розкриваються у фотографіях авторів з різних регіонів України, а також – численних етнічних інсталяціях (гуцульські ліжники, автентичний посуд, предмети побуту та інше). На відкриття зібралися фотохудожники майже з усіх регіонів України. Виставка мала значний резонанс в нашому місті.

Також 22 вересня в рамках роботи конференції відбулася ще одна значуща подія. Заступник Генерального директора МААК

„УРГА” Галина Кузьменко вручила книжкові подарунки бібліотекам області та іншим учасникам конференції від Міжнародної акціонерної авіакомпанії „УРГА”. Під час заходу декан факультету економіки та менеджменту КНТУ, кандидат економічних наук, доцент Олександр Левченко презентував книгу Галини Кузьменко „Одинадцять кроків до успіху”; головний бібліотекар відділу читальних залів Наталія Чуприна – „УРГА – мой дом”, „Женщина, на которой держится дом”; поетеса, член Національної спілки письменників України Антоніна Корінь представила поетичний переказ книги „Женщина, на которой держится дом”. Присутні переглянули відеофільм „Політ довжиною у 15 років”. Ця зустріч мала на меті ще й показати керівникам бібліотек як в національних реаліях жінці можна досягти успіху.

Усі відкриття мали музичний супровід, прекрасне виконання музичних творів надавало усім святкового настрою. Особливе захоплення викликав концерт учнів та викладачів Кіровоградського музичного училища під керівництвом Заслуженого діяча мистецтв Наталії Хілобокової.

В другий день пленарного засідання з доповідями виступали директори обласних та регіональних бібліотечних закладів області, фахівці обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського. Це була чудова можливість обмінятися кращими здобутками та запозичити досвід для того, аби покращити і вдосконалити роботу з користувачами.

Учасники конференції висловили щире вдячність директору обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського Олені Гаращенко, заступнику директора з основної роботи, голові оргкомітету конференції Оксані Ткаченко – за такий оригінальний «бібліотечний міст» учасників, за вміння відшукати творче зерно і донести його до бібліотекарів, яке в недалекому майбутньому заколоситься в кожному районі області й за її межами.

Науково-практична конференція мала високий науковий рівень. Виданий збірник за результатами проведення конференції буде розповсюджено бібліотечною системою області, електронна версія матеріалів конференції буде представлена на веб-сайті Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського.

**Соціальне партнерство бібліотек –
тенденції сучасності: на прикладі роботи
Кіровоградської обласної універсальної
наукової бібліотеки ім. Д.І.Чижевського**

Гаращенко О.М.,
директор Кіровоградської
ОУНБ ім. Д.І. Чижевського

Ткаченко О. В.,
заступник директора
Кіровоградської
ОУНБ ім. Д.І. Чижевського

Одинадцять років ми живемо у ХХІ столітті. Цей період позначений інтенсивним та агресивним наступом інформаційних технологій, а також активним розповсюдженням електронної інформації та цифрового контенту. Такий стрімкий розвиток новітніх технологій в усіх сферах суспільного життя не залишив осторонь і бібліотеки. У суспільстві активно дискутується питання кризи сучасної бібліотеки.

Загальновідомо, що бібліотеки втратили монополію на володіння та розповсюдження інформації, читальні зали порожніють, час, який проводять наші користувачі в бібліотеках, скоротився. За минулі десятиріччя змінилися і сьогоднішній користувач, і характер його потреб. Це пов'язано з тим, що час спресований, а технології надають можливість отримувати та зберігати інформацію за допомогою сканерів, копіїрів, мобільних телефонів, фотоапаратів, комп'ютерів і власне Мережі, яка поступово стає Всесвітнім Сховищем Інформації, дуже подібним до традиційної бібліотеки.

В нашій країні ця криза передусім відчувається у фінансуванні бібліотек. Перманентна криза вітчизняного книговидавання суттєво впливає на оновлення і поповнення бібліотек сучасною українською та світовою літературою. Статистика друку, яку веде Державна наукова установа “Книжкова палата України імені Івана Федорова”, свідчить про падіння за останні двадцять років кількості видань з 3,3 книги в середньому до однієї на одного мешканця України. Навіть у 2008 році, найкращому за останні п’ятнадцять років, ця цифра сягнула лише 1,26 книги на душу населення. А в 2010 році цей показник опустився навіть нижче однієї книги.

При цьому слід зазначити, що лєвова частка книг – це підручники та навчальні посібники. Для порівняння: у Росії на кожного жителя припадає сьогодні 6-7 книг, а в Євросоюзі – 5.

Також загальна криза знань і підміна їх інформацією, яка зумовлена появою електронних носіїв, зумовлює відтік від бібліотеки читачів.

Відомий бібліотекознавець Вільям Візнер писав про американські бібліотеки десять років тому в статті „Бібліотечна справа вступає в зону сутінків”: „...Бібліотечна справа сьогодні нагадує туберкульозного хворого в останній стадії, як їх любили зображувати у ХІХ столітті: палаючі очі, яскравий рум’янець і гарячкова активність – безпосередньо перед відходом у кращий світ. Незважаючи на всі наші намагання, ми повинні зрозуміти, що історична місія бібліотек завершена, що найближчими роками наші бібліотечні зали поступово спорожніють і що портативна електронна книга, удосконалюючись, стане останнім цвяхом, забитим у нашу колективну труну”.

І це писалося про американські бібліотеки, про рівень фінансування і технічного забезпечення яких нам усім дуже добре відомо...

Як у такій ситуації бути бібліотекою, яка необхідна місцевій громаді? Як утримати свій статус? Бути впливовою установою в соціокультурній інфраструктурі своєї області? Однозначних і загальних рецептів немає. Але зрозуміло, що виникає необхідність перегляду пріоритетів, визначення нової соціокультурної орієнтації бібліотечної діяльності, яка полягає у взаємодії бібліотеки з суспільством.

Як працює в цій складній ситуації ОУНБ ім.Д.І.Чижевського?

Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І.Чижевського, яка є науково – методичним центром для мережі публічних бібліотек в області, шукає шляхи виходу з кризи та допомагає бібліотекам регіону, намагаючись органічно поєднувати традиційні та інноваційні форми і методи роботи, вбачаючи бібліотеку – місцем „зустрічі” знань та інформації з потенційним користувачем, місцем зустрічі різних культур і людей. Бібліотека намагається стати центром не тільки доступу до інформації, але й центром культури, дозвілля, комунікації, правових знань, реалізує соціально – гуманітарні проекти. Для цього бібліотекарі синтезують традиційну бібліотечну діяльність і новітні технології, шукають нові форми роботи, «бібліотека виходить у люди»...

Досягати цієї мети нам допомагають, насамперед, наші універсальні фонди, які на сьогодні налічують понад 800 тисяч примірників документів різних типів і видів 43 мовами світу. Найстаріші видання, які зберігаються у фондах відділу рідкісних і цінних документів, датуються **14, 15 століттями**.

Ми вважаємо, що одним зі стратегічних напрямків трансформування бібліотек – є організація бібліотечного простору з відкритими документними ресурсами. Ми працюємо зараз над тим, щоб фонди відділів обслуговування були максимально оптимізовані та відкриті, але розташовані таким чином, щоб кожен читач міг вільно знайти все, що йому потрібно.

До 1 вересня свої фонди для читачів відкрили основні читальні зали ОУНБ.

Останнім часом бібліотека разом з традиційними друкованими виданнями активно поповнює фонди документами на новітніх носіях інформації. Десять років тому це були відеокасети, останні роки – видання на компакт-дисках, DVD-дисках.

Розвиваючи і запроваджуючи новітні технології, ми повинні пам'ятати, що „Справжній прогрес той, який робить технологію доступною для всіх” (Генрі Форд).

Сьогодні ми говоримо про нове сформоване покоління наших користувачів, яке називають „покоління Google”. Це молоді люди, які вільно володіють інформаційними технологіями, отримують інформацію переважно з Інтернет – ресурсів, спілкуються у

соціальних мережах, купують товари через Інтернет – магазини, навчаються дистанційно у ВНЗ, а також надають перевагу отриманню інформації з електронних бібліотек. Саме ця категорія громадян є віртуальними користувачами бібліотек, які активно працюють з веб-контентом на провідних бібліотечних сайтах світу й України.

Відтоді як був відкритий веб-сайт бібліотеки **www.library.kr.ua**, ми працюємо над його вдосконаленням та контентом з однією метою – зробити наш сайт цікавим, актуальним, інформативним, таким, який відображає життя нашої бібліотеки і культурне життя нашого регіону. І ми досягаємо своєї мети. Так, за 2010 рік до сайту звернулись 318 тисяч осіб, в той час як реальних відвідувань до бібліотеки було 174 тисячі.

На сьогодні веб-сайт нашої бібліотеки за обсягом опублікованої інформації є одним з найпотужніших українських бібліотечних веб-сайтів. Ми акцентуємо увагу на тому, що доступ до такої бібліотеки повинен бути абсолютно вільним, тобто безкоштовним.

Крім розвитку електронного читального залу працівники нашої бібліотеки власними силами створюють мультимедійні проекти. Серед них – компакт-диск «Єлисаветградський абрис Якова Пауценка». В 2006 році громадськість міста Кіровограда відзначила 140 - річчя від дня народження художника архітектури Якова Васильовича Пауценка, творчість якого стала однією з яскравих сторінок архітектурної спадщини м. Єлисаветграда.

– мультимедійний он-лайн проект „Єлисаветградський абрис. Персона українського театру” представляє матеріали фондів ОУНБ ім.Д.І.Чижевського та Кіровоградського обласного краєзнавчого музею до 170-річчя від дня народження М.Кропивницького, 165-річчя від дня народження М.Садовської-Барілотті, пам’ятних дат М.Садовського та П.Саксаганського.

– компакт-диск «Автограф війни» створений до 60-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні за матеріалами виставки, ідею якої підтримали співробітники бібліотеки.

– Одним з останніх є медіапроект з аудіопідкастами «Голоси з війни», який презентований до 65-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні. Цей бібліотечний проект зібрав аудіозаписи

близько 100 свідків війни. Проект знаходиться на веб-сайті бібліотеки. Ми продовжуємо збирати і записувати респондентів.

Кожен такий проект має дві версії: локальну - випуск на оптичному диску та мережеву – публікація на бібліотечному сайті.

Соціокультурне партнерство

Нашій бібліотеці сьогодні дуже важливо відчувати себе не просто частиною соціального простору, але бути провідним ланцюжком місцевої культури. Необхідно будувати партнерські відносини з різними соціокультурними групами, державними установами, громадськими об'єднаннями, творчими спілками, неформальними угрупованнями, бізнес-структурами. При цьому акцент треба зміщувати на взаємодію з партнерами, на надання послуг, необхідних партнерам. Такий формат взаємовідносин підвищує імідж бібліотек, довіру до бібліотек як надійних партнерів, що дає змогу об'єднуватись для рішення завдань, які відповідають спільним інтересам.

На сьогодні ОУНБ ім. Д.І.Чижевського має 10 Угод про соціальне партнерство з громадськими об'єднаннями, творчими спілками та національними товариствами.

При перспективному плануванні роботи ми намагаємося враховувати побажання наших користувачів, проводимо соціологічні дослідження. Результатом таких досліджень стало відкриття у бібліотеці спеціалізованих центрів, діяльність яких інтегрована в структури відповідних відділів.

В бібліотеці активно працюють інформаційно – ресурсні центри: «Вікно в Америку», «Мобільна бібліотека ГЕТЕ - інституту», «Центр Європейської інформації», «Канадсько – український бібліотечний центр».

Робота цих центрів спрямована на інформування та ознайомлення громадськості з внутрішньою і зовнішньою політикою країн Європи та Америки, суспільно-політичними та соціально-економічними перетвореннями, з історією, економікою, життям, культурою та традиціями різних народів.

У квітні 2010 року був відкритий «Польський культурний центр», який успішно працює другий рік.

26 вересня 2011 року в бібліотеці відбулася зустріч з польською письменницею, яка зараз мешкає у Франції, Станіславою Хобіан-Шерон. Ця письменниця отримала перемогу в конкурсі, оголошеному Польським Інститутом Пам'яті, видала книгу «Мандрівні маки». Книга нещодавно була презентована у Санкт-Петербурзі.

В Центрі проходить багато цікавих заходів, інсценізацій, творчих зустрічей, концертів. (Наприклад, лекція з мистецтва «Польський живопис ХХ ст.», до Різдвяних свят проведений фолк-концерт, у програмі якого звучали народні колядки чотирма мовами: польською, російською, українською, білоруською). Успішно працюють навчальні курси польської мови, які формують повагу до інших мов, звичаїв, традицій.

На підставі угоди про співпрацю в бібліотеці активно працює обласна громадська організація об'єднання болгар „Нашите хора”, а також спільні заходи з бібліотекою проводять члени „Руського естетичного руху”.

В Центрах відбуваються найрізноманітніші культурно - мистецькі та інформаційні заходи, презентації, творчі зустрічі та інші цікаві культурні акції. Демонструються фільми про різні країни та обговорюються різними мовами. **Кожний Центр має комп'ютери з безкоштовним доступом до мережі Інтернет.**

Понад 7 років в бібліотеці працює «Інформаційно-консультативний гендерний центр». При цьому центрі працює реінтеграційна програма допомоги жертвам сексуального насильства, які повернулися в Україну і потребують соціальної адаптації, медичної допомоги та психологічної підтримки. Цю роботу здійснюють в партнерстві з бібліотекою громадська організація – Обласна інформаційна служба з актуальних питань жіноцтва, члени якої понад 10 років проводять велику профілактичну та просвітницьку роботу щодо запобігання торгівлі людьми, популяризації здорового способу життя, правової освіти населення області, за допомогою активної тренінгової роботи разом з працівниками районних бібліотек.

В рамках проекту „Розвиток і підтримка мережі громадянської освіти в Кіровоградській області” ОУНБ разом з громадськими організаціями області та ЦРБ провели 506 тренінгів, у т.ч. 481 тренінг

у сільській місцевості для бібліотекарів та місцевих громад. Всього до участі в тренінгах залучено понад 6 тисяч осіб, із них переважна більшість – сільські жителі.

Від Грантоотримувача до Грантодавця! Підвищення соціокультурної ролі через організацію міні-грантів.

Новим етапом в проєкті «Мережа громадянської освіти» - 2011 став конкурс міні-грантів для районних та міських бібліотек.

На конкурс від бібліотек області було подано 51 проектну заявку, конкурсним журі підтримано 17 кращих заявок, на реалізацію яких кожна бібліотека – переможець отримала по 5 тис. грн. Важливою складовою всіх проєктів була співпраця з місцевими громадськими організаціями.

Працівники районних і міських бібліотек, які взяли участь у конкурсі міні-грантів, зрозуміли, що будуючи взаємовигідні та довгострокові взаємовідносини з партнерами, бібліотека підвищує соціальну ефективність своєї діяльності у місцевій громаді.

Я не буду зупинятись окремо на методичній роботі бібліотеки. Але хочу звернути увагу на особливе значення тренінгової складової в цьому напрямку. (Проєкти Мережа Громадянської Освіти, Бібліоміст, LEAP).

З 2003 року навчальні тренінги для користувачів бібліотек – це наша традиційна робота.

Те, що сьогодні такий напрямок роботи бібліотек є перспективним, свідчать і соціологічні дані щодо поступового збільшення людей, які хочуть навчитись роботі з комп'ютером. За словами соціологів, ця цифра достатньо оптимістична. Ще вісім років тому кожен п'ятий українець стверджував, що він вміє користуватися комп'ютером. Водночас 79,8 відсотка зізнавалися, що не вміють і ніколи не користувалися комп'ютером.

Зараз кількість „комп'ютерно-неграмотних” серед українців скоротилася до 54,7 відсотка. Ще третина українців користуються комп'ютерами час від часу, а 15,2 відсотка працюють із ними на постійній основі.

При цьому кожен четвертий з опитаних каже, що вже не уявляє свого життя без комп'ютера, ноутбука чи Інтернету. Більше того, за даними дослідження, навіть у кризові 2008-2009 роки попит на Інтернет-послуги не зменшувався, а навіть зростав. Багато теоре-

тиків з бібліотечної справи вважають, що роль бібліотек у новому інформаційному суспільстві буде визначатися тим, що вони стануть своєрідними „дверима” для тих, у кого немає можливості долучитися до світу високих технологій. І в цьому напрямку бібліотека успішно працює в різноманітних проєктах: «Повагу та знання літнім жінкам», у Всеукраїнській Програмі „Бібліоміст”, проєкті «Інтерсвіт» та інших.

Торік у червні бібліотека збільшила можливості для навчання громадян, відкривши Регіональний тренінговий центр за Всеукраїнською Програмою „Бібліоміст”. В РТЦ за Програмою „Бібліоміст” тепер покращують свої інформаційні знання громадяни міста і області та підвищують свою фахову кваліфікацію працівники бібліотек області. У планах реалізації цього проєкту навчання 500 бібліотекарів.

Проєктна робота надає нам можливості розвивати нові бібліотечні сервіси. Ми виграли Грант в рамках Всеукраїнської Програми „Бібліоміст” (Фундація Білла та Мелінди Гейтс „Глобальні бібліотеки”) на відкриття „Електронного читального залу”. Проєкт, які ми подавали на конкурс Програми мав назву „Читаємо у новому форматі”. Таким чином до Всеукраїнського дня бібліотек – 30 вересня у відділі мистецтв бібліотеки відкрився електронний читальний зал.

У липні 2011 року відбулось відкриття інформаційного майданчика „Інтерсвіт” для людей з вадами зору. Це грантова підтримка Корпусу Миру США. Завдяки проєкту придбано комп’ютерну техніку, а також програмне забезпечення JAWS, яке дає змогу озвучувати текст, придбано також звукові книги. Тут навчають бібліотекарів і користувачів з вадами зору.

У зв’язку з тим, що кількість користувачів і контент Інтернет стрімко зростає, виникає ще одна думка щодо нашого майбутнього і соціокультурної ролі в ньому бібліотек. Ми спостерігаємо, що друкуються статті, реферати, навіть книги, в яких вміщено сумнівні факти, дати, відомості. Це – поле діяльності тепер, а особливо в майбутньому для бібліотекаря-бібліографа. Наша роль, як фахівців, які вміють знаходити правдиві джерела, точні дати і факти, грамотно перевірять посилання, може бути значною і необхідною. Якщо в

2002 році частка користувачів Інтернету складала лише 4 відсотки, то зараз вона перевищує 35.

Відкрита бібліотека, або Бібліотека 2.0

Бібліотека 2.0 Так ми називаємо не віртуальну, а реальну бібліотеку, діяльність якої ініціюють самі користувачі - читачі. Це – найскладніша робота, але перспективна.

Серед останніх ініціатив наших партнерів проекти: Цикл фотовиставок „Моя квітуча Україна”, присвячений 20-річчю Незалежності України. Сьогодні працює масштабна експозицію фоторобіт художників України „Гуцулія”. В експозиції демонструються понад 120 фоторобіт, а також виставка оформлена інсталяцією з побутових речей жителів карпатського високогір'я. Взагалі проект розрахований на два роки, за цей час усі бажаючі мешканці і гості Кіровограда зможуть ознайомитись з прекрасними високохудожніми роботами фотомитців – професіоналів, найкращі роботи залишаться у фондах бібліотеки.

Програма „Бібліотека – острів фантазії і творчості”, „Мистецький серпень: майстер – класи!”, „Голосні читання”.

Останні два приклади:

– Проект „Колоритні мандрівки” 2010-2011 – це зустрічі з цікавими особистостями нашого краю та гостями міста, віртуальні подорожі до інших міст, інших країн, інших культур та зокрема, в історичне минуле нашого міста. LSD – проєктор, зроблені особисто цифрові фото та хист (майстерність) оповідача – ось три складові, необхідні для участі в цьому проєкті. Відмінністю проєкту є індивідуальний талант оповідача, його харизма, його життєвий досвід, його особливий погляд на звичайні, часто загальновідомі речі.

– Майстер-класи 2011.

Відгукнувшись на прохання користувачів, бібліотека розпочала проводити майстер – класи з різних видів декоративно – ужиткового мистецтва. Петриківський, Городецький декоративний розпис, писанкарство, коники з роги, лялька – мотанка, витинанка, глиняна іграшка, пресована флористика, ниткографія, акварельна монотипія – це неповний перелік технік, які освоювали користувачі відділу мистецтв у цьому році. Народні практики з декоративно – ужиткового мистецтва, колись майже забуті, сьогодні

переживають час відродження, викликаючи активний інтерес у наших громадян.

Тут є великий +, тому що книга підсилює засвоєння матеріалу майстер – класу, а мистецька практика учасника продовжується в інтересі до книг.

Ця нова освітня та консультативна діяльність бібліотекаря актуальна на часі і виходить за межі стереотипів. Програма „Бібліотека – острів фантазії і творчості” була успішним доказом, за літні місяці в програмі взяли участь майже 5 тисяч мешканців нашого міста.

Ми обслуговуємо абсолютно всіх, хто до нас звертається: від 0 до вічності. „Бібліотека – ось найнадійніше місце людини у Всесвіті” (В. Кривулін). І ця місія бібліотек набуває все більшого значення. У західній соціології набула популярності концепція „Третього місця”, тобто такого місця, де людина почуває себе захищеною (перші два – це дім і робота). В цьому сенсі бібліотека виконує дуже важливу соціальну функцію. Це – „куточок для відпочинку”, можливість сховатися від тиску технологічного світу.

Шлях, яким ми рухаємося, розвиваємося – знайомий більшості бібліотекарів.

Від того, наскільки цікаво і ефективно будуть розвиватись наші партнерські відносини з місцевою громадою, успішності у реалізації наших спільних проєктів, залежить не тільки наше місце в соціокультурній інфраструктурі регіону, але й перспектива подальшого існування бібліотек взагалі, наше майбутнє.

Дослідження історії державних бібліотек України для дітей: сучасний погляд у майбутнє (за матеріалами наукового дослідження Національної бібліотеки України для дітей)

Петренко О.Б.,

*завідуюча науково-дослідницьким відділом
Національної бібліотеки України для дітей*

Актуальним напрямом науково-дослідницької діяльності Національної бібліотеки України для дітей впродовж останніх двох десятиліть є дослідження наукової проблеми „Історія розвитку державних бібліотек України для дітей”.

Проведенню дослідження передували історичні зміни в державі: створення та розбудова в 90-х роках незалежної Української держави.

У процесі державотворення відкрилися нові можливості у діяльності закладів культури, у тому числі і бібліотек для дітей [1]. Для того, щоб науково обґрунтовано створювати сучасні концептуальні моделі подальшого розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів-дітей, потрібно володіти правдивими історичними знаннями.

Про актуальність у 90-х роках ХХ століття проблеми вивчення історичного минулого бібліотек свідчить проведення таких масштабних заходів з цієї тематики: засідання круглого столу “Історія розвитку бібліотечної справи в Україні” у рамках I Всеукраїнського бібліотечного конгресу (червень 1992 р.), науково-практична конференція “Бібліотеки у розвитку історичної науки в Україні” (2-4 жовтня 1994 р.), а також видання методичних рекомендацій “Вивчення історії обласної бібліотеки”, підготовлених З.І.Савіною і С.Л.Зворським (К., 1993) [2], [3]. Тож цілком логічним було, що у 1993 році Національна бібліотека України для дітей (НБУ для дітей) спільно з Київським національним університетом культури і мис-

тецтв (КНУКіМ) взялися до вивчення наукової проблеми “Історія розвитку державних бібліотек України для дітей”.

У робочу групу на чолі з А.С. Кобзаренко увійшли фахівці НБУ для дітей, обласних бібліотек для дітей та науковці КНУКіМ - В.М.Медведева, Т.О.Долбенко, Л.П.Каліберда, Н.О. Новікова, Л.П.Одинока, Т.І.Ківшар, Н.С.Дяченко та ін.

Історія створення бібліотеки для дітей у нашій державі припадає на кінець XIX — початок XX століття, коли у суспільному житті відбувалися процеси денаціоналізації, посилювалися русифікаторські тенденції. Зрозумілою у цих обставинах є доля українських бібліотек і українського бібліотекознавства, яке було позбавлене статусу національної науки і тлумачилося як “регіональна школа” чи підрозділ загального “вітчизняного” радянського бібліотекознавства. У дослідженні бібліотека для дітей вперше розглядається як соціально-культурний об’єкт у контексті поняття “національна культура” і в певному історичному часі [4].

Згідно з методикою наукового дослідження вивчення історії державних бібліотек для дітей здійснювалося за такими основними параметрами:

- становлення і розвиток дитячих бібліотек як соціальних інституцій;
- читач і читання дітей у соціокультурному просторі;
- формування ресурсної бази дитячого читання;
- організація доступу до інформаційно-ресурсної бази дитячих бібліотек;
- наукова та організаційно-методична діяльність дитячих бібліотек.

У ході багаторічної роботи було вирішено видавати матеріали досліджуваної наукової проблеми окремими розділами. Протягом 1998-2009 рр. після наукового редагування вітчизняними бібліотекознавцями Л.П.Одинокої, В.К.Скнар, В.С. Бабича, Т.О.Долбенко, Н.С.Дяченко, Л.П.Каліберди, Н.О.Новікової, М.С.Слободяника були видані наступні розділи: “Робота з читачами дитячих бібліотек України у повоєнні роки” [5], “Становлення та розвиток дитячих бібліотек України” [6], “Науково-дослідна робота дитячих бібліотек України (1960-1975 рр.)” [7], “Історія розвитку бібліотек України для дітей (1941-1959 рр.)” [8], “Історія розвитку бібліотек

України для дітей (1960-1974 pp.)” [9], “Організаційно-методична діяльність бібліотек України для дітей (1946-1975 pp.)” [10], “Науково-дослідна робота дитячих бібліотек України (1976-1991 pp.)” [11].

Вагоме місце в науковому дослідженні посідають видані ретроспективні науково-допоміжні бібліографічні показники “Видавнича діяльність Національної бібліотеки України для дітей (1967-2002 pp.)” [12], “Методичні видання обласних бібліотек для дітей (1945-2002 pp.)” [13] та довідник “Бібліотеки України для дітей”. [14]. Готується до друку довідник “100 кращих дитячих бібліотекарів України”, що вміщує відомості про життєвий та творчий шлях бібліотекарів, які зробили вагомий внесок у розвиток бібліотек України для дітей.

Дослідження розглядає основні етапи функціонування дитячих бібліотек України в хронологічному порядку, відповідно до хронології історичних подій. Результати дослідження наукової проблеми засвідчили важливу роль дитячих бібліотек в освітньому і культурному процесі, що відбувалися в Україні, висвіглили проблеми, які вирішували бібліотеки на шляху свого розвитку та утвердження в суспільстві. Їх діяльність ґрунтувалася на принципових положеннях соціального захисту дитинства, що й на сьогодні закріплено Декларацією прав людини, Конвенцією ООН про права дитини, Конституцією України, яка гарантує рівність дітей у своїх правах. Надзвичайно важливим є те, що дослідники опрацювали великий масив літературних і архівних джерел, фахову періодичну пресу ХХ ст., ввели в науковий обіг багато фактів, імен, літературних і публіцистичних праць, які досі не були в широкому вжитку в бібліотекознавчих дослідженнях українських вчених.

На сьогодні Національна бібліотека України для дітей взялася до написання монографії з наукової проблеми “Історія розвитку державних бібліотек України для дітей”. Науковий системний погляд на дитячу бібліотеку в її історичному плані, безумовно, допомагає якісно, по-новому підійти до вирішення сучасних проблем діяльності бібліотек і сприяє визначенню перспектив подальшого розвитку дитячих бібліотек в Україні.

Література

1. Дзюба І. Проблеми культури в незалежній Україні / І.Дзюба // Бібл. вісн. – 1996. – №5 – С. 22-25.
2. Зворський С. До проблеми вивчення історії бібліотечної справи в Україні / С.Зворський // Бібл. вісн. – 1997. – №4. – С. 20-21.
3. Вивчення історії обласної бібліотеки: метод. рек. / Держ. б-ка України ; уклад. З.І. Савіна, С.Л. Зворський – К., 1993. – 18с.
4. Історія державних бібліотек України для дітей: Методика наук. дослідж. / Держ. б-ка України для дітей; автори О.Ф. Довгич, В.М. Медведєва, Т.М. Турбаніст, Н.Г. Душенчук, О.Г. Саватєєва, Т.І. Пилипенко – К., 1993. – 26с.
5. Ашаренкова Н.Г., Гільманова Л.В. Робота з читачами дитячих бібліотек України у повоєнні роки / Н.Г.Ашарєкова, Л.В.Гільманова; Держ. б-ка України для дітей, Держ. академ. керівн. кадрів культури і мистецтв. – К., 1998 – 83с.
6. Погребняк Г.І. Становлення та розвиток дитячих бібліотек України / Г.І.Погребняк; Держ. б-ка України для дітей. – К., 2003. – 92с.
7. Душенчук Н.Г., Чачко С.О. Науково-дослідна робота дитячих бібліотек України (1960-1975рр.) / Н.Г.Душенчук, С.О.Чачко; Нац. б-ка України для дітей. – К., 2004. – 72с.
8. Історія розвитку бібліотек України для дітей (1941-1959 рр.) / Нац. б-ка України для дітей. – К., 2005. – 88с.
9. Історія розвитку бібліотек України для дітей (1960-1974 рр.) / Нац. б-ка України для дітей. – К., 2007. – 76с.
10. Погребняк Г.І. Організаційно-методична діяльність бібліотек України для дітей у 1976-1991рр. / Г.І.Погребняк / Нац. б-ка України для дітей. – К., 2008. – 14с.
11. Душенчук Н.Г., Петренко О.Б. Науково-дослідна робота дитячих бібліотек України (1976-1991 рр.) / Н.Г.Душенчук, О.Б.Петренко / Нац. б-ка України для дітей. – К., 2009. – 32с.
12. Видавнича діяльність Національної бібліотеки України для дітей (1967-2002 рр.): ретросп. наук.-досл. бібліогр. показч. / Нац. б-ка України для дітей; уклад. Н.Г.Душенчук, Н.О.Гажаман, В.М.Красножон. – К., 2004. – 47с.
13. Методичні видання обласних бібліотек для дітей (1945-2000 рр.): ретросп. наук.-допом. бібліогр. показч. / Нац. б-ка України для дітей; упоряд Н.О. Гажаман, Н.В.Загайна. – К., 2004. – 120с.
14. Бібліотеки України для дітей : довідник / Нац. б-ка України для дітей; уклад. Н.Г.Душенчук, Г.І.Погребняк, Л.П.Полікарпова. – Вінниця: Теза, 2008. – 311с.

Бібліотеки в західних областях України у 1939 – 1940 рр.

Шилок О. І.,

*заступник директора з питань інформаційних технологій
Чернівецького університету ім. Ю. Федьковича*

Сьогодні, коли духовному відродженню України надається величезне значення, і водночас в історії нашої культури ще є чимало невідкритих сторінок, виникає необхідність об'єктивного осмислення і розкриття ролі бібліотек у суспільних процесах. Бібліотеки розглядаються як важливі фактори розвитку суспільства та держави. У цьому зв'язку важливу наукову цінність, пізнавальне і практичне значення має вивчення історії бібліотек західноукраїнських областей, як одного з важливих чинників радянзації Західної України (1939 – 40-і роки ХХ ст.).

1 жовтня 1939 року відбулося засідання Політбюро ЦК ВКП(б), на якому розглядалося “Питання Західної України і Західної Білорусії”. На засіданні було докладно накреслено програму першочергових заходів, спрямованих на радянзацію приєднаних територій. Одним із найважливіших засобів подальшого зміцнення своїх позицій і вирішення ідеологічних завдань тоталітарний режим вважав культуру.

Встановлення радянської влади на Західній Україні в 1939р., окупація в 1941-1944 рр., післявоєнне продовження політики радянзації західноукраїнських земель зруйнували історично складений бібліотечний фонд та систему бібліотечних установ Західної України, найнегативнішим чином позначилася на історичних фондах книжкової спадщини, колекційних зібраннях та бібліотеках.

На території західноукраїнських областей був поширений сценарій націоналізації бібліотек та зосередження історико-культурних фондів у декількох центрах. Внаслідок проведеної реорганізації бібліотек більша частина їх взагалі припинила свою діяльність. Майно політичних партій і громадських організацій передавалося новоутвореним радянським установам. Наприклад, філію бібліотеки АН УРСР було створено на базі бібліотек польсь-

кого наукового товариства „Осолінеум”, наукового товариства ім.Т.Г.Шевченка та Народного будинку [1, С. 794.]. Відповідно до Постанови РНК УРСР від 8 травня 1940р.”Про організацію музеїв і бібліотек у західних областях України” в обласних центрах організовувались державні обласні бібліотеки для дорослих та державні обласні бібліотеки для дітей, а у великих містах - державні міські бібліотеки з відділами дитячої літератури. До 20 травня 1940 р. мали бути організовані районні бібліотеки з відділами дитячої літератури. Для забезпечення кадрами такої мережі бібліотечних установ Наркомосвіти УРСР організував в 1940 р. курси бібліотекарів масових бібліотек, а в 1940-41 н.р. організовано дві бібліотечні школи (Львів, Тернопіль) [2, С. 813].

З метою поширення комуністичної ідеології уряд Української РСР вкладав значні кошти на створення і налагодження діяльності мережі культурно-освітніх закладів у західноукраїнських областях. Передбачалось створення бібліотечної мережі з масовою бібліотекою в кожному населеному пункті. За неможливості створення стаціонарної бібліотеки, створювались приклубні бібліотеки, хати-читальні, пересувні бібліотеки. Крім того, в населених пунктах діяли шкільні, колгоспні бібліотеки, бібліотеки установ (підприємств, медичні та ін.). Існування такої широкої мережі бібліотечних установ підтримувало тезу про забезпечення радянською владою соціально-культурного розвитку трудящих західноукраїнських областей, на противагу періоду до 1939 р., коли „...за рахунок держави в західноукраїнських селах не утримувалося жодного клубу чи бібліотеки...” [3, С.98]. Наприкінці 1940 р. майже 2200 бібліотек, які функціонували в Західній Україні, повною мірою виконували поставлені перед ними завдання ідеологічної роботи, ствердження радянської системи цінностей [4, С.162].

Звичайно, і до 1939 року на західноукраїнських землях існували бібліотеки різного типу, зокрема на Західній Волині у 1939 р. кількість читалень лише товариства „Провіта” складала 3208, а бібліотек – 2997 одиниць [5, С.33]. І всі вони проводили роботу та мали фонди, які не влаштовували радянську владу. Бібліотеки закривались, проводилась їхня перереєстрація [6, С.4]. Паралельно розпочалося очищення бібліотек і книгарень від так званої „шкідливої” літератури, тобто від здобутків світової літератури та

творів місцевих авторів, які не вписувалися в прокрустове ложе комуністичної ідеології [7, Арк.6].

Основним принципом кадрової політики режиму на західних землях України стало те, що на всі важливі посади призначалися працівники, що прибули за скеруванням ЦК КП(б)У, всесоюзних і республіканських наркоматів. Серед прибулих „уповноважених” переважали особи, освіта яких звичайно не перевищувала рівень початкової і неповної середньої школи і доповнювалася тримісячними курсами пропагандистів. Можливо, це були і не достатньо підготовлені бібліотечні спеціалісти, проте ці люди пройшли сувору школу сталінського виховання, навчилися беззаперечно підкорятися партійній дисципліні. Зрозуміло, що зі східних областей направлялись працівники у різні галузі народного господарства, а не лише до бібліотек [8, С.35].

Нова влада також звертала особливу увагу на жорсткий відбір місцевих кадрів, при якому керувалася насамперед політичними міркуваннями і враховувала соціальне становище претендентів [9, С.111; 10, С.803].

Таким чином, восени 1939 – на початку 1940 рр. було створено політичні, економічні та ідеологічні передумови для докорінної перебудови культурного життя в західних областях України за радянським зразком. У цій діяльності бібліотечні установи посідали одне з чільних місць.

Джерела та література.

1. Про організацію наукових установ у західних областях України: Постанова РНК УРСР від 2 січня 1940р. //Культурне будівництво в УРСР. Важливіші рішення комуністичної партії і радянського уряду. 1917-1959 рр. Збірник документів в 2-х т. - Т.1. (1917-1941). - К.: Держполітвидав, 1959. – 884с.
2. Про організацію музеїв і бібліотек у західних областях України: Постанови РНК УРСР від 8 травня 1940р. // Культурне будівництво в УРСР. Важливіші рішення комуністичної партії і радянського уряду. 1917-1959 рр. Збірник документів в 2-х т. - Т.1. (1917-1941). - К.: Держполітвидав, 1959. – 884с.
3. Соціалістичні перетворення в культурі та побуті західноукраїнських областей України (1939–1989) / Кол. авт.: М. Глушко, О. Голубець, Т. Гонтар та ін. – Київ: Наукова думка, 1989. – 264с.

4. Бабій Б.М. Воз'єднання Західної України з Українською РСР. – К.: Вид-во АН УРСР, 1954. – 196 с.
5. Бандилко Л. Бібліотечна діяльність товариства „Просвіта” на Волині: з початку ХХ ст. до 1939 р. / Л. Бандилко // Бібліотечний вісник. – 1998. – № 2. – С. 33-35.
6. Реєстрація бібліотек: [Оголошення обласного відділу народної освіти] // Рад.Буковина. - 1940. - 27 жовт. - С.4.
7. Постанова бюро обкому КП(б)У «Про вилучення шкідливої літератури». – Державний архів Чернівецької області (ДАЧО). – Ф.1. – Оп.1. – Од. зб. 85. - Арк.6.
8. Із довідки відділу ЦК КП(б)У по західних, Ізмаїльській і Закарпатській областях про кількість працівників, направлених на роботу в західні області УРСР.// Радянська влада у Західній Україні 1939-1949 рр. (мовою документів) [Текст]: / Вступ. ст. Г. Буйка; Всеукр. громадське об'єднання “Інтелігенція України за соціалізм”. - К., 2007. – С.35.
9. Павлович О. В.Передумови радянзації культури в західних областях України: 1939–1940 рр. //Історичні студії Волинського національного університету імені Лесі Українки -2009. - Вип.1. - С.109-115.
10. Про роботу масових бібліотек: Постанова РНК УРСР від 28 січня 1940 р.// Культурне будівництво в УРСР. Важливіші рішення комуністичної партії і радянського уряду. 1917-1959 рр. Збірник документів в 2-х т. - Т.1. (1917-1941). - К.: Держполітвидав, 1959. – 884с.

Бібліотека і молодь: змінюємось разом

Зеленіна В.А.,

*заступник директора з наукової роботи
Кіровоградської ОЮБ ім. О.М. Бойченка*

Бібліотека – це організм, який буде живим тільки тоді, коли він змінюється разом із суспільством загалом та користувачами зокрема. Так, як кисень потрібен людині, щоб дихати, бібліотеці потрібні читачі, щоб вона могла продовжувати жити. Цей постулат повинен стимулювати всю діяльність, усі бібліотечні процеси, які спрямовані на задоволення потреб реальних і потенційних користувачів бібліотеки.

Останні роки довели, що виключно від бібліотекарів залежить, чи буде знайдено її місце у світі, що постійно змінюється, чи будуть зруйновані давні стереотипи, чи буде налагоджено співпрацю з владою для того, щоб організувати бібліотеку на сьогодні, на завтра, на майбутнє.

Сьогодні соціальне партнерство стає дедалі актуальнішим: тісна співпраця пов'язує бібліотеки з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, з тими організаціями і установами, що надають освітні послуги, займаються вихованням молоді, з засобами масової інформації, які сприяють створенню позитивного іміджу бібліотеки. Подібна співпраця вирішує проблеми, пов'язані з формуванням і розвитком інформаційного середовища бібліотеки, сприяє просуванню книги до користувача. Крім того, бібліотека виступає партнером держави, її помічником в реалізації державної молодіжної політики, в організації діяльності за молодіжними програмами. Перелік гострих молодіжних питань досить великий, але серед них є найпріоритетніші: працевлаштування, здобуття освіти та отримання житла. Безумовно, їх вирішення не залишається поза увагою бібліотек.

Бібліотека для юнацтва сьогодні – це, передусім, місце проведення вільного часу в спілкуванні з літературою, культурою і мис-

тецтвом, з можливістю вільного доступу до літературних новинок, найсучасніших інформаційних, освітніх матеріалів. Це також місце, дружнє до вразливих соціальних груп, які мають різні проблеми: безробітних, з обмеженими можливостями, дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування, чорнобильців, молодих людей асоціальної поведінки; місце, де знаходить притулок та підтримку творчо обдарована молодь.

Головними для нас завжди були і є наші користувачі – юнацтво та молодь. Для них ми були створені, заради них ми працюємо.

У 2010 році колективом бібліотеки було підготовлено збірку „Роки. Події. Люди” – перше ґрунтовне видання з історії становлення та розвитку бібліотеки, відеофільм „Храм мудрих і добрих думок”.

Переглядаючи сторінки минулого, можна побачити, як змінювалась книгозбірня протягом понад 30-ти років, прослідкувати зростання кількості користувачів та інших показників обслуговування, познайомитись з різними визначними подіями та досягненнями. Серед них і до сьогодні є вершини, яких ми досягли першими, якими будемо пишатись і надалі. Зокрема, вперше в Україні саме в нашій бібліотеці був створений телевізійний молодіжний клуб „Відкриті двері”, засідання якого транслювались на каналі обласного телебачення. За п'ять років було порушено чимало актуальних для молоді питань. А сьогодні ми вже можемо говорити про наслідки цієї роботи. Зокрема, про тодішніх користувачів бібліотеки – студентів, школярів, які були активними членами кожного засідання клубу, завдяки якому набули досвіду, знайшли своє місце в житті. Яскравим прикладом може бути успішна кар'єра усім відомої Вікторії Талашкевич. Щоб з'ясувати вплив бібліотеки на долю та кар'єру користувачів, у цьому році нами розпочато соц-дослідження „Бібліотека у моєму житті: історія успіху”.

Наша бібліотека першою серед юнацьких бібліотек розпочала автоматизацію бібліотечних процесів; п'ять разів ставала базою проведення Всеукраїнських науково-практичних конференцій директорів обласних бібліотек для юнацтва (остання проведено у 2010 році).

Сьогодні Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва ім. О.М. Бойченка – найпотужніший бібліотечний заклад для юнацтва

та молоді в області: щорічно обслуговуємо понад 17,5 тис. користувачів, книговидача становить понад 352,0 тис. прим. документів. Бібліотечний фонд нараховує понад 116,0 тис. прим. документів.

Робота з молоддю ведеться за різними напрямками – патріотичне, екологічне, естетичне, правове виховання; популяризація здорового способу життя, толерантності; підтримка творчо обдарованої молоді, молоді з особливими потребами та ін.

Щорічно бібліотека залучає молодь до участі у Всеукраїнських заходах: оглядах, конкурсах, соціологічних дослідженнях, організовує та проводить обласні заходи.

На сьогодні в бібліотеці активно використовуються сучасні комп'ютерні технології, проводяться різноманітні акції, тренінги, конкурси, ігри тощо. Для юнацтва та молоді діють 5 клубів та об'єднання за інтересами.

Зокрема, клуб з військово-патріотичного виховання допризовної молоді „Доблесть” дає можливість юнакам та дівчатам відвідати військові частини, зустрітись з військовослужбовцями, отримати відповіді на різні питання.

Засідання клубу любителів декоративно-ужиткового мистецтва „Дивосвіт” проходять у формі зустрічей з відомими майстринями, де презентуються їхні роботи, організовуються майстер-класи. При підготовці засідань бібліотека тісно співпрацює з обласним центром дитячої та юнацької творчості, громадською організацією „Єлисаветградський узвіз” та іншими відомими майстрами.

Клуб з питань профорієнтації учнівської молоді „Профі” працює всього близько трьох років, але акумулює у собі найкращі напрацювання бібліотеки за усі роки її існування і дає можливість юнакам та дівчатам зустрітись з представником тієї професії, яку вони самі називають під час анкетування, що проводиться бібліотекарями після кожного засідання.

Діяльність лекторію „Молодь і право”, засідання якого проводяться за участю фахівців Головного управління юстиції у Кіровоградській області, сприяє зменшенню проявів асоціальної поведінки підлітків і є вкрай необхідною для молоді, адже відомо, що „незнання законів не звільняє від відповідальності”.

У роботі бібліотеки з творчо обдарованою молоддю є певна послідовність: з метою пошуку молодих обдарувань організову-

ються та проводяться обласні конкурси, за наслідками яких видаються збірки кращих творів; учасники конкурсів залучаються до клубу „Ліра”, на засіданнях якого мають можливість зустрітись з письменниками-земляками, отримати цінні поради щодо власної творчості, творчо зростати.

За 10 років діяльності літературного клубу „Ліра” змінилось не одне покоління його членів, але й сьогодні відомі літератори та мовознавці охоче передають свій досвід, допомагають молоді публікувати свої твори і навіть часом видавати книги. Плоди цієї роботи помітні у виданнях молодих авторів: Любові Єрьоменко „З відблиском слъози”, Інни Рижик-Нежуріної „Мить” та „Контрасти”, Інги Горяєвої „Людина” та інших. Значним явищем став вихід збірок Назарія Назарова „Втеча з Вавилона”, Ганни Васьковської „На серці грає скрипка сумовита”.

Окремо хотілось би сказати про вихованку нашого клубу, молододу поетесу Інну Рижик-Нежуріну. Вона є переможцем обласного конкурсу „О, мово моя, душа голосна України”, що проводився ОЮБ ім. О.М.Бойченка у 2000 році, обласного етапу конкурсу „Гранослов” та літературного конкурсу імені Валерія Гончаренка. До того ж вона – наймолодший член Кіровоградської обласної організації Національної спілки письменників України. У 2010 році Інна виступила редактором збірки творів членів клубу „Озвалась Ліра водограєм”, яку було упорядковано і видано бібліотекою за підтримки управління у справах сім’ї та молоді Кіровоградської облдержадміністрації.

Крім клубів, у бібліотеці також надають послуги безкоштовний Інтернет-центр та інформаційно-консультативний пункт для представників громадських організацій.

Бібліотека є науково-методичним центром з питань обслуговування юнацтва та молоді для бібліотек всіх систем і відомств області: щорічно аналізується діяльність бібліотек області, проводяться соціологічні дослідження з актуальних питань розвитку бібліотек та проблем молодих користувачів, організуються та проводяться за різними формами і методами заходи з підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців, вивчається та поширюється кращий досвід роботи з молоддю, здійснюється видавнича діяльність.

У бібліотеці постійно ведеться робота щодо пошуку та впровадження інновацій, адже саме вони дають можливість змінюватись, розвиватись, рухатись уперед. Зокрема, за останні декілька років запроваджений День відкритих дверей для фахівців сільських бібліотек; методичний десант до бібліотек регіонів з метою надання методичної та практичної допомоги на місцях.

Серед форм обслуговування користувачів запроваджений щорічний „Фестиваль молодіжної книги на вулиці Двірцевій”. У цьому році проведений вже IV Фестиваль, який був приурочений Дню міста Кіровограда та Всеукраїнському дню бібліотек і проходив під гаслом „Бібліотека – серце мого міста”.

Метою проведення щорічного заходу була популяризація читання серед молоді, привернення уваги громадськості до української молодіжної книги та проблеми зниження інтересу до читання серед зростаючого покоління; формування громадянської позиції „Кіровоград – найбільш читаюче місто України”.

Падіння інтересу до читання не є суто українською проблемою. Нею стурбовані, її вивчають, створюють всілякі програми підтримки читання і в інших країнах світу. Зокрема, за даними соціологічного дослідження Оксфордського університету, з усіх видів підліткової дозвіллевої діяльності – комп’ютерні ігри, спорт, кіно, театр, музей, приготування їжі, прогулянки з друзями і читанням, лише останнє в деякій мірі допомогло їм отримати гарну роботу в майбутньому: 39% тих дівчат, які в 16 років захоплювались читанням, в 33 роки стали фахівцями або менеджерами, в той же час серед нечитаючих респондентів гарні посади отримали лише 25% дівчат. Для респондентів чоловічої статі це співвідношення виглядає дещо інакше – 58% і 48% відповідно.

Дослідження показало, що захоплення комп’ютерними іграми негативно впливає на майбутнє життя підлітків. Серед респондентів-ігроманів, які не мали інших захоплень, відсоток тих, хто вступив до вузів нижчий, ніж у інших підлітків – 19% проти 24% у юнаків та 14% проти 20% у дівчат.

Звичайно, читання не є головною причиною хорошого працевлаштування, а тим більше високої заробітної плати. Але воно допомагає підліткам розширити свій світогляд, збагатити лексику,

додає впевненості у власних силах, що високо цінується роботодавцями.

Але повернемося до „Фестивалю молодіжної книги на вулиці Двірцевій”, що відбувся у формі вуличної акції, в рамках якої проведено фотоконкурс у стилі снєп-шот „Краще фото фестивалю”, бібліотечний квест, літературні вікторини, майстер-класи, презентації книжкових магазинів та видавництв, організовано виступи письменників-земляків, молодих обдарувань, творчих колективів, оголошено підсумки конкурсу „Бібліотека майбутнього” тощо.

Серед подій цього року – зміни в структурі бібліотеки. Замість сектору популяризації періодичних видань при науково-методичному відділі створено сектор маркетингу і менеджменту, що було обумовлено необхідністю більш активно популяризувати бібліотеку та її послуги, залучати спонсорську допомогу. Вірно прийняте рішення одразу принесло відчутні результати. Зокрема, започатковані річні акції „Приведи друга до бібліотеки та отримай бонус”, „Святкуй разом з бібліотекою”; вперше проведено Міжнародний веб-марафон для молоді спільно з Томською ОДЮБ (Росія), запроваджено волонтерську працю студентів Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка з проведення безкоштовних занять курсів англійської мови для користувачів бібліотеки.

Одним з нових напрямків діяльності бібліотеки в цьому році стала також робота з молоддю групи ризику. Укладено угоду про співпрацю зі слідчим ізолятором, проводяться цікаві виїзні заходи, метою яких є формування у підлітків бажання змінити власне життя на краще.

Успіху в роботі бібліотеки сприяє соціальне партнерство. Давні тісні стосунки пов’язують бібліотеку з різними управліннями облдержадміністрації, закладами культури, навчальними закладами, військовими частинами, творчими спілками, громадськими організаціями. Надійним партнером бібліотеки понад 10 років є громадська організація ТІМО „Відкриті двері”, спільно з якою реалізовано низка цікавих проектів.

У цьому році на базі бібліотеки відкрито безкоштовний недержавний інформаційно-консультативний центр з питань працевлаштування молоді в рамках проекту ТІМО „Відкриті двері” за

сприяння Антикризової гуманітарної програми Міжнародного фонду „Відродження”. За час дії проекту (квітень – вересень 2011 р.) послугами Центру скористалися понад 1600 молодих людей, 53 одержали навички вдалого працевлаштування шляхом участі у 2-х тренінгах, понад 350 осіб взяли участь у ярмарку вакансій, працевлаштовано близько 80 осіб.

Впровадження бібліотечних інформаційних технологій, виникнення нових послуг і можливостей для користувачів змушує бібліотечних фахівців використовувати в роботі віртуальний простір. У цьому році бібліотека створила віртуальні бібліотечні майданчики для молоді в соціальних мережах Інтернету, якими найбільше користується наша молодь.

Неможливо перелічити усі бібліотечні заходи, але зазначимо, що їх високий рівень і різноманітність, а також міцні контакти з іншими інституціями міста Кіровограда і області – це ключ до успіху і того авторитету, який має обласна бібліотека для юнацтва ім. О.М.Бойченка. Свідченням поваги і визнання діяльності книгозбірні є її численні нагороди і відзнаки.

Проводиться цікава творча робота з молоддю і в бібліотеках області. Зокрема, під час проведення обласного етапу Всеукраїнського конкурсу проектів „Молоді – молодим”, неабиякий інтерес організаторів конкурсу викликав проект „МММ – Містечко молодих мам” Новоукраїнської центральної районної бібліотеки, мета якого – виховання в молоді відповідального ставлення до материнства та до створення сім’ї, популяризація здорового способу життя, створення умов для спілкування майбутніх мам, набуття практичних навичок, обміну досвідом. І хоча проект не фінансувався, бібліотека в тісній співпраці з ЦРЛ та РЦСССМ здійснює його реалізацію.

Вже понад 12 років при бібліотеці працює міський Клуб інтелектуальних ігор. На місцевому рівні Клуб багато років заповнює нішу організації ігрового дозвілля населення. Проходять регулярні чемпіонати міста Новоукраїнки та різноманітні разові акції. Бібліотекарі із задоволенням спостерігають за розвитком різноманітних здібностей учасників команд, підвищенням рівня їх знань, вмінням працювати в команді, здоровим честолюбством, їх становленням як особистостей та кар’єрним ростом. Так, гравці

клубу Корінний О.О. та Руденко О.М. в результаті місцевих виборів 2010 року очолили міську раду.

Клуб є одним із співзасновників Кіровоградської обласної Ліги інтелектуального розвитку КОЛІР (2000 р.), а Олександр Каєнко (Президент Новоукраїнського Клубу інтелектуальних ігор) є одночасно і Президентом КОЛІРу.

Характерною рисою підліткового віку є усвідомлення себе як особистості, що володіє певними, саме йому властивими якостями. Звідси потреба в самовизначенні та самовираженні, також прагнення до самооцінки, порівняння себе з іншими. Тож протягом останніх років при Долинській районній бібліотеці діє клуб інтелектуальної молоді „Імпульс”, адже бібліотека – це місце для духовного та інтелектуального спілкування. Мета клубу – підвищення громадської активності підлітків, які в найближчому майбутньому вирішуватимуть складні соціально-економічні, політичні завдання; сприяння формуванню високої естетичної культури, естетичних потреб і творчої самореалізації особистості; військово-патріотичне виховання; формування екологічної освіти.

В рамках реалізації проекту програми „Бібліоміст” в Олександрійській центральній районній бібліотеці розпочата робота по створенню веб-сайту дитячо-юнацької літературної студії „Паросток”.

Творчо проходять на базі юнацької бібліотеки-філії Олександрійської МЦБС щорічні конкурси „Найкращий молодий читач року” – „Молодість моя голосна”. Ці заходи завжди є підсумком тижня дитячої та юнацької книги. При бібліотеці діють також „Молодіжний центр здоров’я й краси”, клуб „Молодіжна школа толерантності і права”. Відкриття Інтернет-центру сприяло пошуку та впровадженню інновацій в роботу колективу юнацької бібліотеки. Молодь та підлітки мають змогу спілкуватися зі своїми друзями в режимі реального часу. Для користувачів з вадами слуху відвідування центру дійсно стало дивом – адже вони мають змогу спілкуватися зі своїми друзями за допомогою невербальної лексики, використовуючи веб-камеру.

З 2009 року за угодою з редакцією телепрограми „Жди мене” (Перший канал, Росія) в Олександрійській МЦБС діє проект

„Інформпункти програми „Жди меня” в Інтернет-центрах Олександрійської міської ЦБС”.

Виходячи з усього вищезазначеного, можна сказати, що сучасні бібліотеки продовжують залишатись важливим і затребуваним соціальним інститутом, що їх потрібно сприймати як добре організований простір, призначений для реалізації різного роду ментальної та соціальної активності.

Майбутнє ж бібліотеки – це не тільки володіння фондами, але й якісне забезпечення користувача інформацією, різноманітні інтерактивні форми популяризації книги. Щоб бути цікавими для молоді, залишатись потрібними, необхідно відповідно до вимог часу постійно змінюватись, бути активними.

А на завершення свого виступу хочу побажати усім бібліотекарям, щоб якомога частіше молоді люди зверталися за дозволом прийти до вас у бібліотеку зі своїми книжками, зошитами і власною чашкою...

А також, користуючись нагодою, привітати усіх колег з Всеукраїнським днем бібліотек, побажати здоров'я, успіхів, творчого зростання і процвітання!

Місія дитячої бібліотеки у формуванні духовного потенціалу майбутніх громадян України

Ліней О.В.,

*заступник директора з наукової роботи
Кіровоградської обласної бібліотеки
для дітей ім. А.П. Гайдара*

21 століття – ера інформаційного суспільства, а його початок (2003 – 2012 роки) оголошено ООН Десятиліттям грамотності. І звичайно, не можна говорити про грамотність, не використовуючи значний потенціал книги і читання, як з освітньою, так й виховною метою. Саме читанню належить велика місія формування освіченої, грамотної, духовно збагаченої людини.

Але, на думку більшості працівників бібліотечної справи, сучасне читання знаходиться в складній ситуації. Не можна не побачити сьогоднішню тенденцію росту конкурентної боротьби за читацьку аудиторію, в якій беруть участь не лише засоби масової інформації, але і фінансово сильні компанії Інтернет- провайдерів, центри мобільного зв'язку. Тому важливо не запізнитися, а розпочати роботу своєчасно, формувати читача, як кажуть, з пелюшок.

Діти – саме та категорія, яка спрямована на майбутнє. Їм доведеться жити уже не в постіндустріальному, а в інформаційному суспільстві, основною ознакою якого є утвердження культу знань. Стати повноправними громадянами такого суспільства допомагають різні соціальні інститути: сім'я, школа і, звичайно, бібліотека.

У нашій країні саме з дитячої бібліотеки розпочинається прищеплення дитині навичок грамотності читання і безперервної самоосвіти. На сьогодні мережа самостійних бібліотек для дітей системи Міністерства культури і туризму України складається з 1200 закладів, послугами яких користується майже 3 млн. юних читачів. Мережа дитячих бібліотек Кіровоградської області є частиною загальної мережі і нараховує 31 заклад, в т. ч. – обласну

бібліотеку для дітей ім.А.П.Гайдара, 28 районних і міських та 2 сільські бібліотеки для дітей.

Дуже важливо саме з найменшого віку, саме з молодшого відділу дитячої бібліотеки, починати велике таїнство виховання в дитини любові до книжки. Саме тут найбільше втілюється в життя виховна функція дитячої бібліотеки. Якщо старші читачі стали здебільшого користувачами, то наші дошкільнята та учні молодших класів все-таки є читачами в повному розумінні цього слова. Вони ще насолоджуються читанням, книжка розвиває їхню фантазію, збагачує мовний запас, вчить творити, думати, тобто робить все, що може зробити тільки книжка, якщо її читати для душі, а не „користуватися” нею з примусу.

Чим старшою стає дитина, тим менше часу відводить вона на читання. З віком читання дитини стає більш „діловим”, ніж „вільним”. Як свідчать соціологічні дослідження, читання у структурі дозвілля перемістилося на 4-6 місце. Змінюється мотивація читання і репертуар читацьких переваг, наприклад, під впливом теле- і відеопереглядів посилюється інтерес до тем і жанрів, які широко представлені на телебаченні і відеопрокаті – детективи, трилери, фентезі, кіноромани. Властивий підліткам інтерес до всього незвичайного, загадкового, до таємниць природи іноді задовольняється не дитячою науково-пізнавальною, а іншою – дорослою – літературою; інформацією, отриманою з Інтернету, інколи сумнівного змісту. Тому турбота бібліотечного фахівця – захист свідомості підлітка від впливу агресивної псевдокультури.

Але справжнє читання — процес глибоко інтимний, і не терпить грубого втручання сторонніх.

Можливо, щоб заохочувати дітей до книжок, бібліотекаряю слід пам’ятати про права читача, які висловив письменник Даніель Пеннак:

Право не читати.

Право перескакувати.

Право не дочитувати до кінця.

Право перечитувати.

Право читати будь-що.

Право читати будь-де.

Право читати вголос.

Право мовчати про прочитане.

Надаючи читачеві такі, на перший погляд, шокуючі права, бібліотекар тим самим перетворюється з керівника та організатора дитячого читання на доброго друга і порадника, оскільки він не примушує дитину брати до рук книгу, а ненав'язливо радить, залишаючи за читачем право обирати самому – читати або не читати.

Дитяча бібліотека має особливу специфіку. Навіть при поверховому погляді можна визначити суть роботи дитячого бібліотекаря. Крім своєї безпосередньої функції, він виконує ще низку завдань: є водночас і педагогом, і психологом, і режисером, і актором, і літературознавцем...

Звертаючись до бібліотеки, читач прагне задовольнити найрізноманітніші потреби – від отримання книги, певної інформації до потреби у спілкуванні. Він може уявити бібліотекаря не тільки як охоронця книг, а й як ерудовану людину, від якої завжди можна одержати потрібну інформацію, як доброго та чуйного співрозмовника, який може вислухати, і, якщо не розрадити, то хоча б зрозуміти.

Кожна бібліотека зацікавлена в тому, щоб не просто видати книгу, але й залучити до себе нового читача, виявити його інтереси і проблеми, якщо можливо - надати йому допомогу. Щоб виконати це завдання, слід зруйнувати відчуження між бібліотекою і читачем, зблизити їх, і роль бібліотекаря в цьому важко переоцінити.

Але не слід ставити знак рівності між бібліотекарем і педагогом. На відміну від шкільної педагогіки, бібліотечна має суттєву перевагу – дитина приходить до бібліотеки добровільно. І, спілкуючись з нею, бібліотекар намагається зробити так, щоб їй забажалося прийти туди і вдруге, і втретє, і ще не один раз.

Пробудити в дитині інтерес до пізнання світу засобами читання, допомогти зорієнтуватися у ньому, визначити справжні духовні орієнтири – ось та надзадача, до якої прагне дитячий бібліотекар у процесі спілкування з читачем, відшукуючи йому потрібну книгу, ведучи розмову про прочитане або організовуючи різноманітні заходи.

З квітня 2010 року у нашій країні за підтримки Міністерства культури і туризму України стартував Національний проект „Україна читає дітям”, організаторами якого є Національна бібліотека України для дітей, газета „Комсомольская правда в Ук-

раине”. Мета проекту – відродження традиції читання у колі української родини; розвиток, зацікавленість, особливо дітей і молоді, у користуванні друкованою книгою як джерелом знань, заохочення їх до систематичного читання, а також підняття престижу, створення позитивного образу книги як важливого чинника у формуванні молодішої генерації українського народу із сучасним мисленням та ідеями, залучення до бібліотек нових читачів. Книга у житті людей, що досягли успіху; її роль у їхньому становленні як особистості та фахівця; спогади та враження про першу прочитану книгу або літературного героя, які вплинули на життєвий вибір – про все це говорять з дітьми та читають з ними книги добре знані персони, зокрема, відомі актори, співаки, спортсмени, політики, письменники, видавці, журналісти, представники всіх гілок влади.

ОДБ ім. А.П. Гайдара, як координатор Національного проекту „Україна читає дітям” на обласному рівні, здійснила організаційні заходи щодо участі у Проекті бібліотек Кіровоградщини, які підтримали ініціативу Національної бібліотеки України для дітей і активно долучилися до його реалізації на місцях. Протягом 2010-2011 років у бібліотеках відбуваються різноманітні цікаві зустрічі дітей з відомими особистостями свого району, міста, гостями з інших областей і навіть країн, які широко висвітлюються у засобах масової інформації, на веб-сайтах нашої бібліотеки та Національної бібліотеки України для дітей.

Так, широкий резонанс отримала творча зустріч юних читачів нашої бібліотеки з головним хореографом кіровоградської команди, яка брала участь у грандіозному телевізійному шоу „Майдан’S”, Олександром Лещенком та його друзями Русланом і Семеном. Влітку відбулись зустрічі з дитячим тележурналістом Кіровоградської обласної державної телерадіокомпанії, ведучим шоу-програми для школярів „12 балів” Володимиром Крутоусом та відомим спортсменом, головою „Болгарської федерації джиу-джитсу”, офіційним представником у Болгарії „Японської карате асоціації” – сенсеєм Явором Дянковим. Робота ОДБ та дитячих бібліотек області в рамках Національного проекту „Україна читає дітям” триває, і на юних читачів бібліотек чекає ще багато цікавих заходів.

Розкрити дітям духовно-творчий потенціал книги, доступно та образно проілюструвати творчість письменників допомагає безліч різноманітних культурно-просвітницьких заходів, робота літературних студій, бібліотечних клубів та об'єднань за інтересами, яких у дитячих бібліотеках області нараховується понад 60, а також участь в обласних та Всеукраїнських широкомасштабних заходах, які набувають все більшої популярності серед наших юних читачів.

Одним з таких великомасштабних заходів є Всеукраїнський конкурс дитячого читання „Найкращий читач України”. Організаторами конкурсу на загальнодержавному рівні є Громадська організація „Форум видавців” та Національна бібліотека України для дітей, в області його організацію і проведення здійснюють: управління культури і туризму облдержадміністрації, обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара та районні, міські бібліотеки для дітей. У 2011 році до його проведення долучилися також Українська бібліотечна асоціація та Українська асоціація працівників бібліотек для дітей. До речі, колективним членом яких є і Кіровоградська обласна бібліотека для дітей.

У 2011 році конкурс пройшов у 342 бібліотеках області, тобто у 100% усіх дитячих бібліотек та 68% сільських бібліотек, що поруч з дорослим населенням обслуговують користувачів-дітей. Загально-районні та загальноміські етапи пройшли в усіх районних центрах та містах обласного підпорядкування (100%). Участю в конкурсі було охоплено майже 4 тис. юних читачів бібліотек – учнів 6 та 7 класів.

У ході проведення обласного етапу конкурсу, який традиційно проходить в обласній бібліотеці для дітей ім. А. П. Гайдара наприкінці березня, переможці районних та міських етапів змагаються за отримання звання „Найкращий читач України” від Кіровоградської області. Цього року обласний етап конкурсу проходив у вигляді пізнавально-розважального заходу та супроводжувався творчими виступами юних талантів. Конкурсна програма складалася з декількох видів завдань. Під час виступів діти проявляли фантазію, ерудицію, демонстрували свої захоплення та артистичні здібності. Журі здійснило аналіз читацьких щоденників, які діти вели під час конкурсу. Юним учасникам ставились питання

стосовно пріоритетів читання, улюблених прочитаних книжок та різноманітних захоплень.

За результатами творчого змагання члени обласного журі визначили „Найкращих читачів України – 2011” від Кіровоградської області. Ними стали: учень 6 класу НВК ЗОШ № 4 м. Світловодська Олексій Каркачов та учень 7 класу ЗОШ с. Комишувате Новоукраїнського району Ярослав Дильман. Їх нагородили грамотами, цінними та книжковими подарунками, а також головним призом – поїздкою на пізнавально-розважальний Фестиваль дитячого читання „Книгоманія” до м. Львова.

Хочу відзначити, що за сім років проведення конкурсу стати його переможцями та учасниками щорічного Всеукраїнського Фестивалю дитячого читання „Книгоманія” змогли найкращі юні читачі з Бобринецького, Добровеличківського, Новоархангельського, Новомиргородського, Новоукраїнського, Олександрівського, Петрівського, Ульяновського, Устинівського районів, міст Світловодська, Олександрії та Кіровограда, а за загальним підрахунком за ці роки у конкурсі взяли участь майже 25 тисяч дітей – учнів середнього шкільного віку, юних читачів бібліотек області.

За результатами соціологічних опитувань, проведених Інститутом соціології НАН України, у сучасних дітей і підлітків є великі можливості вибору того чи іншого способу проведення дозвілля. Це різні засоби масової комунікації та електронні мас-медіа. Саме діти сьогодні - найбільш активні соціальні групи, що легко засвоюють нові інформаційні технології. Це нове „мультимедійне” покоління, у якого інші цінності, моделі поведінки і орієнтири у світі інформації.

Оточуюче середовище і доступність різних каналів масової комунікації, друківаних та інших матеріалів мають сильний вплив на ставлення дітей до книги, їх читацькі навички. Електронна культура іноді сприймається як конкурент друкованому слову. Але ми – бібліотечні фахівці, вважаємо навпаки: інформатизація у дитячій бібліотеці відкриває значні перспективи для більш якісної популяризації книги за допомогою створення і активного використання різноманітних ресурсів.

Крім надання безкоштовного доступу дітям до Всесвітньої мережі ресурсів Інтернет в Інтернет-залі, яка працює при відділі про-

вадження комп'ютерних технологій та забезпечення Інтернет-доступу користувачам ОДБ, одним із підтверджуючих фактів цього є підготовка та випуск нового електронного продукту – мультимедійної презентації.

Поєднання динамічного зображення, звуку та дизайнерської графіки, порівняно з простим виступом бібліотекаря, значно збільшує сприйняття інформації, особливо дитячою аудиторією. Запроваджуючи інноваційні форми обслуговування юних користувачів, працівниками нашої бібліотеки створено понад 70 електронних версій бібліотечних заходів з різних напрямів морально-правового, естетичного, екологічного виховання дітей, з циклу „Будуємо замок добрих чарівників Європи”, до ювілеїв дитячих письменників, а також цикл бібліотечних уроків „У світ книги – через комп'ютер”. Такі інноваційні форми заходів викликали зацікавленість та позитивний резонанс серед дітей, вчителів, вихователів та батьків. Робота у цьому напрямку удосконалюється і продовжується.

Тому з впевненістю можу сказати, що справа навіть не в тому, що дитина обере – книгу чи комп'ютер, а в іншому: вона буде читати те, чим зацікавить її бібліотекар, як буде йти процес сприйняття і розуміння тексту, яку інформацію і знання для розвитку юної особистості буде представлено у бібліотеці за допомогою різних типів медіа.

Бібліотечну педагогіку роботи з дітьми цілковито можна назвати педагогікою співробітництва, яка передбачає рівність обох сторін: дорослий і дитина йдуть разом до спільної мети. Першою умовою організації співробітництва є знання вікових та індивідуальних потреб юного читача, другою – наявність спільного предмету діяльності. Це може бути і запит, і книга, і читацький інтерес, і проведення масового заходу в бібліотеці. Третя умова – перед дитиною завжди має бути приклад дорослого, їй потрібно бачити, як діє, роздумує, висловлює свою позицію бібліотекар. І саме тут важлива не тільки професійна підготовка, а й особистісні якості дитячого бібліотекаря.

Колись відомий польський педагог Януш Корчак писав у педагогічній книзі для дітей „Правила життя”: „Яка користь з педагога або лікаря, якщо перший не любить дітей, а другий – хворих?”. Його слова можна з повним правом віднести і до бібліотекаря, який

працює з дітьми: яка буде з нього користь, якщо він не любить дітей та книжки? Щоб допомогти нашим дітям, перевантаженим найрізноманітнішою інформацією із різних джерел, відчувати радість читання, потрібно самому відчувати таку радість.

Сьогодні бібліотекар, і не тільки дитячий, – людина публічна, яка використовує всі засоби для інформування суспільства про свою діяльність та послуги і можливості бібліотеки.

Наприклад, у нашій бібліотеці вже напрацьовані тісні творчі стосунки зі ЗМІ, структурними відділами і управліннями, громадськими організаціями та освітньо-виховними закладами. У напрямку соціальної реабілітації дітей-інвалідів бібліотека тісно співпрацює з громадськими організаціями „Сила духу” та „Центр реабілітації інвалідів з вадами слуху і мови”. Творча співпраця у напрямі розвитку творчих здібностей та естетичного виховання юних ведеться з обласним художнім музеєм, музичними школами міста, обласним центром дитячо-юнацької творчості, ліцеєм мистецтв, художньою школою.

Престижним для бібліотек є партнерство з організаціями та установами, які перші запрошують бібліотеку до співпраці, адже саме в ній вони вбачають надійного, незамінного партнера. Яскравим прикладом цьому є партнерство обласної бібліотеки для дітей ім. А. П. Гайдара з програмою телевізійного шоу для школярів „12 балів” Кіровоградської державної обласної телерадіокомпанії, дитячою радіопрограмою „Паросток” Кіровоградської обласної радіостанції „Скіфія-центр”, з Федерацією дитячого хокею на столі у проведенні фестивалю „В центрі Європи”, який вже декілька років поспіль проходить у стінах нашої бібліотеки під час шкільних канікул.

Поряд із традиційними формами бібліотечної роботи, зустрічі з фахівцями, спеціалістами з різних галузей, представниками громадських організацій, а також залучення їх до проведення спільних заходів для дітей різних вікових і соціальних категорій складають єдиний простір діяльності нашої бібліотеки.

Як практик з великим стажем бібліотечної роботи, я можу ще раз підтвердити, що сьогодні дитяча бібліотека – це культурно-інформаційний центр з можливостями для спілкування, культурного та духовного зростання юних; установа, яка здатна надати допомогу в отриманні різнопланової інформації на допомогу освіті, самоосвіті та реалізації особистості кожної дитини.

Проект „Елисаветградський абрис. Персона українського театру” – бібліографічний аспект

Ушакова С.А.,

*завідуюча відділом мистецтв ОУНБ ім. Д.І.
Чижевського*

В часи цифрової революції, в часи домашніх відео та он-лайн кіно важко уявити, чим була театральна вистава, театральне мистецтво XIX сторіччя, ким були театральні митці тих часів. Навіть більше, перефразовуючи класика, нагадаємо, що „твір театального мистецтва не може існувати як образ або твір архітектурний для прийдешніх поколінь; твір театального мистецтва існує тільки в момент його творення – вистава скінчилась, і вже від неї zostались тільки спогади та враження”.

У проекті „Елисаветградський абрис. Персона українського театру” було поставлено за мету оновити інтерес до яскравих самотніх митців, які стали візитівкою нашого міста, переосмислити життя і творчість драматургів, режисерів, акторів, які були використані радянською владою для певних ідеологічних гасел.

Оновити, перезавантажити – сучасною мовою – персон театального мистецтва **Марка Кропивницького, Миколу Садовського (Тобілевича), Івана Карпенка-Карого (Тобілевича), Панаса Саксаганського (Тобілевича), Марію Садовську (Тобілевич),** чії імена тісно пов’язані з історією нашого краю, з історією міста Елисаветграда – наша мета.

Проект присвячений 100-річчю скорботних роковин **Марка Кропивницького**, розпочато у 2010 році як Інтернет-проект і опубліковано на сайті бібліотеки. Матеріали фондів ОУНБ ім.Д.І.Чижевського та Кіровоградського обласного краєзнавчого музею (з відділом – меморіальним музеєм М.Л.Кропивницького) було виставлено в мережі Інтернет. Усі документи пройшли обробку – цифрову реставрацію.

Зацікавленість музею пояснюється тим, що ні одна з поданих меморій ніколи не буде представлена в діючих експозиціях музею з причин музейної ветхості.

Документи являють собою унікальну підбірку матеріалів, де **анотація** кожної пам'ятки, **інформація** про предмети були значно розширені та оформлені за усіма музейними вимогами. Тим самим Інтернет-сторінки проекту „Персона українського театру” можуть бути зразком представлення матеріалу у Всесвітній Мережі, де дуже часто інформація розміщується не за правилами та викликає сумнів у достовірності.

Запропонована **структура проекту** передбачає цілісний підхід до розміщення матеріалів.

Основні розділи: „Біографія”, „Бібліографія”, „Музейна експозиція”, „Біобібліографія”.

Бібліотечна частина являє собою розробку галузевої, а саме мистецтвознавчої бібліографії означених 5 персон за період 1895 – 2010 рр. (за понад 100 років) разом з покажчиками П.Перепелиці, Л.Шуменко та О.Погрібняк. Виходячи з можливостей фондів ОУНБ ім. Дмитра Чижевського, ми відцифрували для проекту два унікальних покажчики:

Бібліографічний покажчик видання творів М.Л.Кропивницького (вміщений в шеститомнику творів М.Л. Кропивницького. Київ. Держ вид-во худ. літ. 1960 р.) Укладач П.П.Перепелиця. Марко Луквич Кропивницький. Бібліографічний покажчик. Кіровоград – 1977 р. Укладачі: Шуменко Л.Г, Погрібняк О.Г. та комплекс бібліографічних покажчиків, складених працівниками відділу мистецтв у 2010 році.

Покажчики складено за новими вимогами до бібліографічного опису (2008 року). Об'ємний систематизований матеріал дає можливість майбутнім дослідникам починати свої пошуки не з порожнього місця.

Ми представили **Біобібліографію М. Кропивницького**, чие життя та творчість живили наукові праці та дослідницькі роботи авторів кількох поколінь.

Запропонували схему, за якою можливо уявити цю Людину-театр у сучасному розумінні цього поняття, людину, яка обіймала своїм талантом десяток театральних професій.

- актор (понад 500 ролей); Юрій Меженко
- режисер (близько 700 вистав);
- співак, музикант (бас-баритон, хормейстер);
- драматург (понад 40 оригінальних п'єс, інсценізацій та переробок);
- композитор (оригінальні пісні, музика до вистав);
- художник-декоратор (декорації до „Енеїди” І. Котляревського);
- читець (Т.Шевченко, М. Гоголь);
- етнограф, фольклорист (мелодії від М.Кропивницького записала С.Тобілевич; зразки обрядів знаходимо у п'єсах);
- антрепренер;
- оповідач бувальщин та старожитностей (складено С.Ушаковою)

Кропивницький Марко Лукич. Хронологічний покажчик видань у фондах ОУНБ ім. Д.І. Чижевського. Укладачі: Янчукова Е.М., Філіпова Т.Б., Макаренко Ю.К.

Кропивницький Марко Лукич як композитор. Бібліографічний список. Укладач Янчукова Е.М.).

Кропітка бібліотечна робота передувала створенню покажчиків, присвячених життю та творчості родини Тобілевичів.

– **Карпенко-Карий І.К. (Тобілевич)**. Бібліографічний покажчик видань у фондах ОУНБ ім. Чижевського.

– **Садовська-Барілотті М. К. (Тобілевич)**. Бібліографічний покажчик видань у фондах ОУНБ ім. Чижевського.

– **Садовський М. К. (Тобілевич)**. Бібліографічний покажчик видань у фондах ОУНБ ім. Чижевського. Укладачі: Янчукова Е.М., Філіпова Т.Б.

– **Саксаганський П. К. (Тобілевич)**. Бібліографічний покажчик видань у фондах ОУНБ ім. Чижевського. Укладачі: Янчукова Е.М., Філіпова Т.Б.

У процесі роботи виникали проблеми класифікації, методики та історії бібліографії, але безумовно робота фахово збагатила усіх, хто працював над проектом.

При розміщенні на сайт виникла спокуса доповнити бібліографічні покажчики фотографіями обкладинок. Ми зробили це з найбільш вагомими виданнями. Це було б неможливо без допомоги працівників відділу головного книгозберігання.

Над розділом „Повнотекстові книги” класиків українського театру працювали три відділи бібліотеки: відділ рідкісних та цінних документів, відділ автоматизації та відділ мистецтв. Дякуємо колегам за розуміння та підтримку. Тут можна знайти унікальні книги. Книги, які стали бібліографічною рідкістю, видання української діаспори, випуски листівок, виданих видавництвом „Мистецтво” у середині 20 століття.

Представлено „Список антрепренерів театральних труп півдня України кінця XIX - поч. XX ст. Укладач С.Ушакова”.

Продовжуючи працювати над проектом, треба узагальнити: бібліографія – не нова наукова діяльність бібліотекаря, актуальна на часі сьогодні, адже вона потрібна новому віртуальному користувачу та відкриває принципово **нові** можливості для сучасних бібліотек.

Бібліографія видань про М.М. Раєвського в Кіровоградській ОУНБ ім. Д. Чижевського

Мищенко М. І.,

*головний бібліотекар відділу краєзнавства
ОУНБ ім. Д.І. Чижевського*

В ювілейному виданні до 110-річчя ОУНБ ім. Д.І.Чижевського бібліотека визначила свою місію, з якою вона увійшла у третє тисячоліття – сприяння зростанню різноманітності знань, що використовуються в суспільстві, здатності до самоосвіти і саморозвитку особи, її професійної мобільності і творчої індивідуальності.

Зміни у суспільно-політичному та інформаційному аспектах вимагають від бібліотек відповідати рівню поінформованості суспільства. Бібліотека сьогодні є сполучною ланкою між досвідом, яке людство у книгах заповідало нащадкам, і інформацією на нетрадиційних носіях. Відкриваються нові відділи, надаються нові послуги, але незмінно головним багатством залишається книга. Книга у традиційному значенні та книга на електронних носіях. Велике значення при цьому надається формуванню, збереженню та використанню фондів. На 1 січня 2011 року фонди ОУНБ ім. Д.Чижевського склали 775,8 тис. примірників книг, з них 212,3 тис. – суспільно-політична література.

Серед книг історичних та науково-популярних є такі, що більше або менше висвітлюють особистість М.М.Раєвського та його місце в історії. Спочатку про дореволюційні видання.

Двотомні „Записки Алексея Петровича Ермолова” у I частині з додатками приділяють постаті М.М.Раєвського досить уваги в ключових для його військової біографії моментах: оборона Смоленська, Бородинська битва, військова нарада у Філях, даючи при цьому високу оцінку: „VII корпус Генерал-Лейтенанта Раевского, при малочисленности своей, удерживал свое место и сообщение обеих армий с примерною непоколебимостию”(202)

Подібна характеристика з боку автора, російського воєначальника та державного діяча, який не потребує представлення, вельми красномовна. І хоча видання не має іменного покажчика, а лише детальний план до кожного розділу, ним зручно користуватись при пошуку і корисно читати для розширення знань про Росію 1812 року. В додатках вміщено повні тексти першоджерел – листи, грамоти, атестати, ордери, відомості, донесення, рапорти, накази по армії, диспозиції, повеління і т.ін.

У книжковій частині колекції Ільїна, що зберігається у відділі рідкісних і цінних документів, знаходимо детальний опис Вітчизняної війни 1812 року – працю у 4-х частинах, видану в Санкт-Петербурзі 1839 року. Автор – Олександр Іванович Михайловський-Данилевський – генерал-лейтенант, сенатор, відомий російський письменник, історик, академік, дійсний член Імператорської Російської академії. Важливо також зазначити, що він брав участь у битвах, був ад'ютантом Кутузова (відповідав за кореспонденцію французькою мовою), за участь у Бородинській битві отримав нагороду – орден св. Анни IV ступеня, був тяжко поранений у битві при Тарутині, але згодом ще брав участь у воєнних кампаніях 1814 та 1815рр. Це видання цікаве тим, хто має інтерес не стільки до історії, скільки до військової справи, оскільки містить детальну характеристику ходу кампанії з детальним описом маневрів та внеску дійових осіб у перебіг подій. Зрозуміти опис допомагають плани та карти. М.М.Раєвському, як командирю та військовому офіцеру, у цій праці присвячено чимало місця. На жаль, іменного покажчика немає, але є детальний план кожної глави, в якій відображено події і персоналії, за якими фахівцеві нескладно визначити потрібні сторінки.

Друге видання „Записок Сергея Григорьевича Волконского” (С.-Петербург, 1902) охоплює значний відтинок історії (1806-1825), насичений важливими подіями та знаковими особистостями. Записки дають змогу подивитись на них очима не лише сучасника, але й активного учасника. Детальний зміст (з підзаголовками-тезами у кожній главі) орієнтує читача у тематичному виборі, а покажчик власних імен скеровує на відомості про персоналії. Зрозуміло, що членам родини Раєвських приділена достатня увага. Користуючись відсилками до сторінок, можна простежити розвиток сто-

сунків від знайомства до останньої згадки в мемуарах. Корисні для читача також помітки до персоналій, прізвиська яких вперше згадуються в тексті, винесені на кінець сторінки. Вони коротко, але всебічно характеризують персону, про яку йдеться. Хочеться навести характерні рядки, що стосуються знайомства Сергія Волконського з Миколою Миколайовичем Раєвським:

„В Лаунау я в первый раз был представлен Николаю Николаевичу Раевскому и не мог тогда предвидеть, что он будет моим тестем. Раевский, принесший с собою репутацию храбреца еще Екатерининского времени, получил в командование два передовых полка: одним командовал Гогель, а другим Вуич, оба известные в армии храбрецы – и этот триумvirат обеспечивал спокойствие авангарда” (С.38-39).

Галактіонов Іван Олександрович, кандидат Петербурзького університету по історико-філологічному факультету і викладач 3-ї Санкт-Петербурзької гімназії, автор історичної праці „Император Александр I и его царствование” у 12 главі другої частини подає детальний опис кампанії 1812 року, зокрема оборону Смоленська, і приділяє велику увагу Миколі Миколайовичу Раєвському. Історикам та військовим ці сторінки, безумовно, будуть цікавими і корисними, як і всім, кого приваблює ця історична епоха, відтворена І. Галактіоновим в подіях і деталях. Один, красномовний, потім широко цитований авторами різних досліджень, не можна не навести. Легендарний Багратион, поспішаючи на допомогу М.М.Раєвському, який змушений був із 15-тисячним військом стримувати всі сили Наполеона, посилає йому звістку. „Друг мой, я не йду, а бегу – писал Раевскому Багратион, – желал бы иметь крылья, чтобы скорее соединиться с тобою. Держись! Бог тебе помощник!” (37)

У складі колекції Ільїна потрапило до фондів відділу рідкісних і цінних видань бібліотеки академічне видання 1963 року (АН СРСР) „Капитуляция Парижа”, що являє собою зібрання спогадів, політичних промов та листів Михайла Федоровича Орлова (1788-1842), генерала російської армії, військового і дипломата, друга О.Пушкіна, автора фінансово-економічних трактатів, прихильника ланкастерської системи навчання, відомого діяча декабристського руху. Іменний покажчик свідчить, що чимало сторінок збірки присвячено родині Раєвських, яку автор, М.Ф.Орлов, оха-

рактизував коротко і влучно („Раевский принадлежит семейству храбрых”), і йдеться тут не взагалі про мужніх і славетних героїв Росії, а саме про родовід Раєвських. Миколі Миколайовичу Раєвському присвячена і відома „Некрология генерала от кавалерии Н.Н.Раевского”, яку варто прочитати кожному, хто має інтерес до цієї видатної особистості і його епохи. Цитувати цю працю важко, її хочеться прочитати вголос без купюр. Факти біографії і спогад про відомі події, свідчення очевидців про подвиги М.М. Раєвського (зокрема, поета Батюшкова про бій, у якому М.М. Раєвський був тяжко поранений, але не залишив поле битви, за що і був удостоєний звання генерала від кавалерії), а також оцінка військового таланту і заслуг перед Вітчизною – все варте уваги в цьому життєписі.

Щомісячний історичний журнал „Киевская старина” (Сентябрь, октябрь, ноябрь 1887года) надрукував „Записки В.И. Ярославского”. В примітках редактора – подяка людям, які причетні до видання цього цікавого історико-побутового матеріалу.

Ярославський Василь Іванович родом з Харківщини, йому довелося служити в різних містах імперії, обіймаючи різні посади, зокрема херсонського губернського архітектора, землеміра, згодом – чиновника. Тривалий час жив у Херсоні, восени 1809 року супроводжував губернатора у його ревізійних поїздках до Єлисаветграда та Олександрії і залишив щоденникові записи, в яких дослідники краю впізнають наші топоніми. Був запрошений на службу генерал-лейтенантом Інзовим, де у 1820 році мав можливість бачити О.Пушкіна та генерала Раєвського, залишив про це власні враження та висновки.

Долучитись до вивчення теми „Пушкін і родина Раєвських” дозволяє видання 1874 року з колекції О.Львіна, що зберігається у відділі рідкісної книги – нариси Павла Васильовича Анненкова „Александр Сергеевич Пушкин в Александровскую эпоху”. Глава У „На юге России” містить не лише фактографічний матеріал по темі, але й моменти, що надзвичайно важливі для тих, хто прагне створити уявлення про ту епоху, її ідеали, її героїв та настрої у суспільстві. Мається на увазі характеристика родини Раєвських та самого генерала. Важко утриматись від цитування, тому наведу лише речення, з якого можна скласти уявлення про стиль автора та

його ставлення до родини Раєвських: „Семейство его состояло тоже из гордых и свободных умов, воспитанных на таких же доктринах личного, унаследованного права судить явления жизни по собственному кодексу и не признавать обязательности никакого мнения или порядка идей, которые вырабатывались без их прямого участия и согласия” (С.150-151). Побіжно згадується і про елісаветградську сторінку пушкінської біографії.

Звертаю увагу наших постійних або потенційних користувачів і на „Сказания о населенных местностях Киевской губернии...” (перевидання 2007 року, надруковане за виданням Києво-Печерської Лаври 1864року), складені Лаврентієм Похилевичем, що надають відомості і про населені пункти, пов'язані з родиною Раєвських. Іменний та географічний покажчик допомагають у пошуку, а окрема глава „Селения, принадлежащие разным помещикам” містить також відомості про Бовтишку та Еразмівку.

Постать М.М.Раєвського настільки значима, що практично в кожній історичній книзі радянського періоду про події Вітчизняної війни 1812 року можна знайти розповідь про його участь у військових операціях та самого генерала із посиланням на документи доби, але книг, присвячених виключно М.М.Раєвському, небагато. Не претендуючи на повноту охоплення такого масиву літератури, наведемо кілька книг з фондів бібліотеки.

В серії „ЖЗЛ” „Герои 1812 года” (1987р.) під однією обкладинкою зібрано 12 нарисів про найвизначніших особистостей цього історичного періоду. Серед них Микола Миколайович Раєвський. Глава про Раєвського написана Костянтиним Ковальовим – Случевським, московським письменником, істориком, культурологом, мандрівником та тележурналістом; має власний сайт (www.kkovalev.ru), на якому можна ознайомитись детальніше з його уподобаннями та творчими здобутками. Свій біографічний нарис про М.М.Раєвського він починає вже крилатими словами, надписом на могилі героя: „Он был в Смоленске щит, В Париже – меч России”. Цими ж словами він і закінчує свою працю, а поміж ними, в цьому своєрідному меморіальному обрамленні – живий образ талановитого бойового офіцера, авторитетного командира, видатного громадського діяча пушкінської епохи, людини, часом недостатньо оціненої сучасною йому царською адміністрацією, а подекуди і на-

щадками. У поданні матеріалу Костянтин Ковальов широко застосує мемуари та свідчення сучасників М.М.Раєвського, зокрема широко відомі слова Наполеона: „Этот русский генерал сделан из материала, из которого делаются маршалы...”. Автор солідарний з такою думкою, бо теж вважає, що військовий талант М.М.Раєвського не був розкритий у всій повноті, що його творчий потенціал був надзвичайно потужним. Відзначимо, що книга написана яскраво, емоційно, наводяться красномовні факти, що різнобічно характеризують М.М.Раєвського: і виклик його Кутузовим на відому нараду у Філях, і поява на передовій із двома синами (Миколою та Олександром) біля Салтанівки, і свідчення Дениса Давидова про хоробрість М.Раєвського, і своєрідний цитатний діалог – співставлення висловів про військову справу М.Раєвського і О.Суворова. Написана для широкого читацького кола, ця книга може бути рекомендована як початкова при знайомстві із особистістю М.М.Раєвського.

Збірка спогадів за писемними джерелами Державного Історичного музею „1812 год. Воспоминания воинов русской армии” (видане у Москві 1991 року) у допоміжній частині, крім предметно-хронологічного покажчика, за яким можна уточнити назви та час подій, про які йдеться, містить географічний та іменний покажчики. Крім того, видання широко ілюстровано репродукціями портретів та батальних картин живописців, фотографіями та фотокопіями окремих документів. В іменному покажчику до прізвища М.М.Раєвського відзначено 31 відсилку.

Наступні дві книги були покликані популяризувати події 1812 року для робітничої та шкільної молоді. Цікавою є книга серії „Герои Вітчизняної війни 1812 року”, що вийшла у 1971 році у видавництві „Московский рабочий”. Автор – Нонна Андріївна Почко. В ній втілена спроба показати постать генерала Раєвського в усій складності суспільно-політичних особливостей доби і в контексті родинних стосунків, але з позицій сучасних автору книги підходів до оцінки цього періоду в радянській історичній науці.

У серії „Библиотека школьника” 1966 року видано книгу „Герои Отечественной войны 1812 года”. Автори – професори Кафенгауз Б.Б. і Новицкий Г.А. Ім’я генерала Раєвського згадується у главі „Сражение у Смоленска”. Брошура проілюстрована, вміщено і порт-

рет М.М.Раєвського, на жаль, не вказано ім'я художника, і це є недоліком видання, оскільки інші репродукції теж мають лише назви.

Книга А.Г.Бескровного „Отечественная война 1812 года и контрнаступление Кутузова” подає детальний опис кампанії, для зручності сприйняття матеріалу до книги додані карти з нанесеними позначками. Прикнижкова бібліографія містить посилання на джерела, у т.ч. дореволюційні. Видання може бути цікавим тим, хто вивчає військову справу в історичному аспекті. Щоправда, про М.М. Раєвського згадано лише побіжно, але про тогочасну обстановку і події – досить детально.

„Отечественная война 1812 года и Кутузов” Е.Д. Желябужского (у бібліотеці є 5-е видання, 1912 року) теж відзначає роль М.М.Раєвського в обороні Смоленська, цитуючи при цьому походні записки артилериста: „Рано утром, 4-го августа, войска наши двинулись к Смоленску; полки перегоняли один другого, спеша на защиту города. Этот день был днем тезоименитства Наполеона; французы хотели сделать подарок императору своему, взявши город, и ради этого торжества, напившись до пьяна, бросились они к крепости, как безумные; но генерал Раевский со своим корпусом отразил неприятеля, и высокопоставленный именованный остался без подарка”(с.27)

„Военная галерея Зимнего дворца” – видана у 1981 році ленинградським відділенням видавництва „Мистецтво” являє собою ілюстроване видання, присвячене конкретній експозиції, і складається з кількох частин: історія створення галереї, статті-персоналії 30 воєначальників та 30 кольорових репродукцій фотопортретів, каталог-галерея чорно-білих репродукцій та додатки. Списки генералів, чиї портрети мали прикрасити галерею, складав особисто імператор Олександр І. В історії створення галереї (а відкриття її відбулось 25 грудня 1826 року) знаходимо корисну і цікаву інформацію і про її творців – англійського художника Джорджа Доу, який прожив у Росії майже 10 років, та його російських помічників. Мабуть, кожен, хто представляє цю книгу і галерею, не втримується, аби не згадати добрим словом гвардійців, що під час пожежі Зимового палацу 17 грудня 1837 року, яка знищила багаті декорації залів, у тому числі і декорації Военної галереї, винесли неушкодженими всі 333 портрети героїв 1812 року. Не вдаючись у

деталі, зазначу лише, що для дослідників та краєзнавців корисний також допоміжний апарат книги: короткі відомості про генералів, портрети яких не були написані під час створення галереї, прізвиська воєначальників, які не були включені до списку, але брали участь у кампаніях 1812, 1813 і 1814 рр., а також хронологія основних подій російської воєнної історії кінця 18 – початку 19 ст.

Протягом останніх п'ятнадцяти років до відділу краєзнавства бібліотеки надійшли видання, які досліджують тему: родина Раєвських у зв'язках з нашим регіоном.

Книга „Записки краєведа” Анатолія Юрченка, лауреата обласної краєзнавчої премії ім. В.Ястребова, видані 1999 року, значною частиною присвячена родині Раєвських. Це підсумок краєзнавчих розвідок за темою „Пушкін і Раєвські”, окрема глава присвячена усипальниці Раєвських.

Про родину Раєвських у зв'язку з краєм можна прочитати також у книгах про Олександрівщину, виданих Василем Вікторовичем Білошапкою у співавторстві з Борисом Миколайовичем Кузиком. Особливо ілюстративно подано матеріал у книзі „Духовні скарби рідної землі” про краєзнавчі музеї Олександрійського району (глава „Народний музей історії села Розумівка”).

Збагатили фонди бібліотеки Матеріали I та II Єлисаветградських Міжнародних історико-літературних читань, видані 2004 та 2006 року у кіровоградському видавництві „КОД”. Серед учасників читань – Шемякін Андрій Леонідович, доктор історичних наук, автор науково-популярного нарису „Смерть графа Вронського”, отриманого нами в дарунок під час зустрічі в бібліотеці у 2003 році. Книга досліджує долю онука видатного героя 1812 року і містить замітки до родоводу Раєвських.

Не оминув увагою родину Раєвських та М.М.Раєвського і відомий краєзнавець, дослідник історії регіону, лауреат Шевченківської премії Григорій Джамалович Гусейнов. У алфавітному покажчику імен до „Господніх зерен” ретельно відзначено місцезнаходження його розвідок, це полегшує пошук як читачам, так і бібліотекарям.

У бібліографічному додатку до цього виступу є розділ Публікації у періодичних виданнях, пов'язані із родиною Раєвських та „Історико-культурним заповідником родини

Раєвських”. Серед авторів, що висвітлюють цю тему в регіональній періодиці, – краєзнавці, журналісти, літератори, історики.

У нагоді користувачу бібліотеки може стати і сайт ОУНБ ім. Д.Чижевського. Він надає можливість безкоштовно використовувати при популяризації теми „Раєвські і наш край” фотоматеріали, надані бібліотеці Фондом імені М.М.Раєвського (усього 18 фотоматеріалів).

Адреса: <http://library.kr.ua/kray/rayevsky/rayevsky.html>

У розділі „Електронна бібліотека” читачі мають змогу, звернувшись до розділу Історія у „Дзеркалі бібліотеки Мошкова”, отримати повний текст „Книг проекта 1812 года”:

Висковатов. Историческое описание одежды и вооружения российских войск.

Тарле. Наполеон

Книги художника В.В.Верещагина "1812 год" и "Наполеон I в России"

Михаил Загоскин. "Рославлев, или Русские в 1812 году"

П. Данилевский "Сожженная Москва"

"Избранные сочинения кавалерист-девицы Н. А. Дуровой"

Альбом "Недаром помнит вся Россия"

Сподіваємось, ця література стане в пригоді нашим читачам і користувачам сайту.

Календар пам’ятних дат сповіщає, що наступного року відзначиметься 200-річчя Вітчизняної війни 1812 року. Вже два століття відділяють нас від цієї епохи, та незважаючи на це, з кожним роком кількість друкованих джерел по темі зростає, як і інтерес до особистості М.М.Раєвського. І ми є сьогодні свідками певного парадоксу: чим далі, глибше в історію відходить життя цієї неординарної людини, тим більшу зацікавленість вона викликає. Хотілося б бачити таку зацікавленість не лише з боку дослідників, а й з боку читачів (користувачів). На наше переконання, цьому сприятиме поповнення фондів бібліотеки новими дослідженнями, розвідками, художніми творами, матеріалами конференцій та читань. Зичимо усім дослідникам успіхів, а читачам - приємних і корисних зустрічей з книгою.

Список використаної літератури

1. Анненков, Павел Васильевич
2. Александр Сергеевич Пушкин в Александровскую эпоху: 1799-1826 гг. / Павел Васильевич Анненков. - СПб: Тип. М.Стасюлевича, 1874. - УЩ, 332, [2] с.
3. Волконский, Сергей Григорьевич. Записки Сергея Григорьевича Волконского (декабриста) / С. Г. Волконский; С послесл. издателя князя М.С. Волконского. - 2-е изд., исп. и доп. - СПб. : Синодальная тип., 1902. - 548 с.: 3 л. портр. - Указ. имен: с. 525-548
4. Галактионов, И. А. Император Александр I и его царствование / И. А. Галактионов. - СПб.: Тип. А.М.Котомина, 1879 - Ч. 2. - 1879. - 208, III с.
5. Ермолов, Алексей Петрович. Записки: с приложениями / Алексей Петрович Ермолов. - М.: В Университетской тип. (М.Катков и К), 1865 - Назва на дод. тит. арк.: Записки артиллерии полковника Ермолова, с объяснением, по большей части, тех случаев, в которых он находился, и военных происшествий того времени. Ч. 1 : 1801-1812. - 1865. - 384 с.
6. Желябужский, Е. Д. Отечественная война 1812 года и Кутузов / Е.Д.Желябужский. - 5-е изд., доп. - М. : Изд. А.Д. Ступина, 1912. - 164 с.: ил, 3 л. портр.
7. Михайловский-Данилевский, А. И. Описание Отечественной войны в 1812 году: в 4 ч. / А.И. Михайловский-Данилевский. - СПб. : Военная тип., 1839 - Ч.1. - 1839. - 470 с.: планы, карты
8. Михайловский-Данилевский, А. И. Описание Отечественной войны в 1812 году: в 4 ч. / А.И. Михайловский-Данилевский. - СПб.: Военная тип., 1839 - Ч.2. - 1839. - 449 с. : планы, карты.
9. Михайловский-Данилевский, А. И. Описание Отечественной войны в 1812 году: в 4 ч. / А.И. Михайловский-Данилевский. - СПб. : Военная тип., 1839 - Ч.3. - 1839
10. Михайловский-Данилевский, А. И. Описание Отечественной войны в 1812 году: в 4 ч. / А.И. Михайловский-Данилевский;-. - СПб. : Военная тип., 1839 - Ч.4. - 1839. - 397 с. : планы, карты
11. Раевский Н.Н. Письмо Н.Н.Раевского старшего //Русская старина: Исторический журнал.- 1916 год, -Т.6. - С.292
12. Ярославский В.И. Записки // Киевская старина: Ежемесячный исторический журнал. Год шестой. Том XIX – 1887.- Сентябрь.-С.109-152.
13. Ярославский В.И. Записки // Киевская старина: Ежемесячный исторический журнал. Год шестой. Том XIX – 1887.- Октябрь. – С.289-330.

14. Ярославский В.И. Записки // Киевская старина: Ежемесячный исторический журнал. Год шестой. Том XIX – 1887.- Ноябрь.- С.506-528.
15. Бескровный, Любомир Григорьевич. Отечественная война 1812 года и контрнаступление Кутузова / Любомир Бескровный ; АН СССР, Ин-т истории. - М. : АН СССР, 1951. – 180 с. : ил.
16. Герои 1812 года: Сборник / [Сост. В. Левченко]. - М. : Мол. гвардия, 1987. - 606,[2] с. : ил, [24] л. ил. ; 21 см. - (Сер. “Жизнь замечательных людей” / Осн. в 1933 г. М.Горьким ; вып. 11 (680))
17. Глинка, Владислав Михайлович. Военная галерея Зимнего дворца / Владислав Глинка, Андрей Помарнацкий. - Л. : Искусство. Ленингр. отд-ние, 1981. - 238,[1] с. : ил.
18. Историко-культурное наследие семьи Раевских и его международное значение: II Елисаветградские Международные историко-литературные чтения: Кировоград - Разумовка - Каменка, 3-6 октября 2005 г. / Кировоградская обл. гос. администрация, Рус. община им. А.С. Пушкина, Благотворит. фонд им. Н.Н. Раевского, Лит.-мемор. музей А.С. Пушкина и П.И. Чайковского, ; Кировоградский гос. пед. ун-т им. В. Винниченко, Ин-т русской литературы. - Кировоград : КОД, 2006. - 202 с. - Библиогр. в примеч. в конце ст.
19. Кафенгауз Б.Б., Новицкий Г.А. Герои Отечественной войны 1812 года. – М.:Просвещение, 1966. – (Сер. Библиотека школьника)
20. Кузик, Борис Миколайович. Духовні скарби рідної землі : Історико-красознавчі нариси / Борис Кузик, Василь Білошапка. - Дніпропетровськ : Арт-Прес, 2007. - 581,[2] с. : фото.кол., портр. - (Сер. “Олександрівщина в музеях і храмобудівництві”). - Покажч. с. 565-579.
21. Орлов, Михаил Федорович. Капитуляция Парижа / Михаил Федорович Орлов. Политические сочинения ; Письма / Коммент. С.Я.Боровского, М.И. Гиллельсона ; . - М. : Изд-во АН СССР, 1963. - 374 с. : 10 л.ил. - (Сер. “Литературные памятники”) В прил. М.Ф.Орлов и его литературное наследие/С.Я.Боровой. - Список сочинений и писем Орлова, не включенные в настоящее издание
22. Почко Н. Генерал Раевский.-М.: „Московский рабочий”, 1971.- 56с.
23. Семья Раевских в истории и культуре России XVII-XIX веков: Материалы I Елисаветградских международных историко-литературных чтений: Кировоград - Разумовка - Каменка, 20-22 мая 2004 г. / Рус. община им. А.С. Пушкина, Благотворит. фонд им. Н.Н. Раевского, Лит.-мемор. музей А.С. Пушкина и П.И. Чайковского. - Кировоград : КОД, 2004. - 170 с. - Библиогр. в примеч. в конце ст.

24. Сказания о населенных местностях Киевской губернии или Статистические, исторические и церковные заметки о всех деревнях, селах, местечках и городах, в пределах губернии находящихся / Собрал Лаврентий Иванович Похилевич. - Біла Церква : Видавець Олександр Пшонківський, 2007. - 641,[1] с. - (Бібліотека української краєзнавчої класики). - Указ. с. 561-638.
25. 1812 год. Воспоминания воинов русской армии: Из собр. отд. письм. источников Гос. Ист. музея / Предисл. Ф. А. Петрова]; [Сост. Ф. А. Петров и др. - М. : Мысль, 1991. - 477,[1] с., [40] л. ил. : ил ; 21 см. - Библиогр. в примеч. в конце работ. - Указ. имен, геогр., предм.-хронол.: с. 455-476.
26. Шемякин, Андрей Леонидович. Смерть графа Вронского: К 125-летию Сербо-турецкой войны 1876 г. и участия в ней русских добровольцев / Андрей Шемякин; Редкол.: Г.И. Вздорнов, А. Е. Иванов и др. ; Российская Академия Наук, Ин-т славяноведения. - М. : Индрик , 2002. - 142 с. : 4 л. ил. - Библиогр. в примеч. с.: 124-142.
27. Юрченко, Анатолий Никитович. Записки краеведа / Анатолий Юрченко. - Кировоград : Имэкс-ЛТД, 1999. - 204 с. : ил.
28. Алексеева О. Что имеем, не храним / О. Алексеева // Репортер. - 2004. - 22 ноября. - С. 8
29. Білошاپка В. Петро Оссовський намалював портрет генерала Миколи Раєвського / В. Білошاپка // Вперед. - 2005. - 17 вересня. - С. 1. Повідомлення супроводжує фото художника з портретом генерала на східцях Хрестовоздвиженської церкви с.Розумівка
30. Білошاپка В. Таїна і смуток Хрестовоздвиженської церкви / В.Білошاپка // Вперед. - 2001. - 18 грудня. - С. 3
31. Багацький Л. Потрібен туристичний вибух / Л. Багацький // Кіровоградська правда. - 2010. - 23 листопада. - С. 4. Інформація про найпривабливіші для туристів об'єкти в Кіровоградській області
32. Богданова Д. Свято небувалого масштабу / Д. Богданова // Наша газета. - 2005. - 13 жовтня. - С. 1-2. Про святкування у селі Розумівка Олександрівського району Кіровоградської області 150-річчя освячення Свято-Хрестовоздвиженської церкви - усипальниці родини Раєвських
33. Бондар О. Усипальниця Раєвських: втрачені можливості чи великі сподівання? / О. Бондар // Народне слово. - 2011. - 19 травня. - С. 1, 9. Розгорнутий матеріал про виїзне засідання штабу по створенню історико-архітектурного заповідника родини Раєвських в Олександрівському районі

34. Босько В. Згадаємо героїв 1812 року : Генерал Микола Раєвський / В. Босько // Народне слово. - 2003. - 14 січня. - С. 3
35. Бухаров В. Раевские / Бухаров В. // Елисаветградские ведомости. - 2003. - 24 октября. - С. 8
36. Бухаров В. Раевские / Бухаров В. // Елисаветградские ведомости. - 2003. - 31 октября. - С. 4
37. Бухаров В. У Мекку - через Бовтишку / Бухаров В. // Народне слово. - 2003. - 25 , 27 листопада. - С. 4
38. Бухаров В. Усипальниця сім'ї Раєвських : Туристичні маршрути Олександрівщини / Бухаров В. // Вперед. - 2008. - 22 липня. - С. 2. Розлога, на газетну сторінку, розповідь про пам'ятні місця, пов'язані з родиною Раєвських
39. Високі гості у педуніверситеті // Кіровоградська правда. - 2005. - 8 жовтня. - С. 2. У Кіровоградському державному педагогічному університеті ім. В. Винниченка відбулася міжнародна конференція на тему "Історико- культурна спадщина родини Раєвських та її міжнародне значення"
40. Войченко Г. Раевским : Стих / Г. Войченко // Елисаветградские ведомости. - 2004. - 1 октября. - С. 3
41. Гармазій Н. Вшанували пам'ять роду Раєвських / Гармазій Н. // Свет - Перспектива. - 2005. - 20 октября. - С. 13. Урочистості з нагоди 150-річчя з дня освячення храму у Розумівці, де знаходиться родинна усипальниця Раєвських.
42. Данова О. Спадщина родини Раєвських: інвестиції у пам'ять / О. Данова // Кіровоградська правда. - 2006. - 15 квітня. - С. 3. Про створення державного історико-архітектурного заповідника родини Раєвських в селі Розумівка Олександрівського району
43. Епанчин, Ю. Л. Николай Николаевич Раевский [Текст] / Ю.Л.Епанчин // Вопросы истории. - 1999. - № 3. - С. 59-81. - Бібліогр.:78 назв.
44. Єременко Л. Усипальницю Раєвських відновлять / Л. Єременко // Наша газета. - 2005. - 6 жовтня. - С. 1
45. Зайцева Л. Спадщина родини Раєвських / Л. Зайцева // Вечірня газета. - 2005. - 14 жовтня. - С. 8
46. Зайцева Л. Усипальниця родини Раєвських : Історико- культурна спадщина / Л. Зайцева // Вечірня газета. - 2005. - 7 жовтня. - С. 2
47. Здір Л. Розумівське урочище пам'ятає і Раєвських, і Пушкіна / Л. Здір // Народне слово. - 2005. - 11 жовтня. - С. 3

48. Здір Л. Створення історико- культурного заповідника Раєвських - справа честі слов'янських народів / Л. Здір // Народне слово. - 2005. - 6 жовтня. - С. 1,3. Фоторепортаж свята 150-річчя освячення храму в с. Розумівці Олександрівського району
49. Здір Л. Церква-усипальниця родини Раєвських стане міжнародним туристичним центром / Л. Здір // Народне слово. - 2003. - 27 травня. - С. 1, 4
50. Кобець О. Щоб зберегти історичну скарбницю наших пращурів / О. Кобець // Народне слово. - 2004. - 20 квітня. - С. 1. 17 квітня відбулась зустріч голови облдержадміністрації В.Компанійця з послом з особливих доручень Міністерства закордонних справ Росії В.Єгошкіним. Сторони обговорювали питання збереження пам'яток історії слов'янських народів, у т.ч. усипальниці Раєвських
51. Колесник Л. Князь Андрей из рода Раевских / Л. Колесник // Ведомости. - 2003. - 20 июня. - С. 3
52. Колесник Л. Наши герои войны 1812 года / Л. Колесник // Молодіжне перехрестя. - 2006. - 2 листопада. - С. 9. Стаття про відомих земляків Миколу Раєвського та Георгія Емануеля
53. Корінь Т. ...І щедря скринька на розквіт заповідника / Т. Корінь // Кіровоградська правда. - 2011. - 24 червня. - С. 12. Про село та заповідник – усипальницю Раєвських - у зв'язку із наближенням пам'ятної дати - 240-річчя з дня народження генерала М.М.Раєвського. У вересні ц.р. планується проведення науково-практичної конференції
54. Матівос Ю. Брати Розумовські / Ю. Матівос // Кіровоградська правда. - 2011. - 19 липня. - С. 6. Дослідження родоводу Розумовських має краєзнавчий аспект щодо зв'язків із нашим краєм родин Розумовських, Раєвських, Волконських
55. Миколі Раєвському // Народне слово. - 2011. - 4 серпня. - С. 2. Коротка інформація щодо міжнародної науково-практичної інформації, присвяченої Миколі Раєвському, яка незабаром відбудеться у Кіровограді
56. На Кіровоградщині відзначать 240-річчя з дня народження Раєвського // Вперед. - 2011. - 2 серпня. - С. 1. Детально про роботу оргкомітету з організації Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбудеться 6-8 вересня у Кіровограді та Розумівці
57. Никитина Е. “Да, были люди в наше время”... / Е. Никитина // Украина-Центр. - 2011. - 31 марта. - С. 11. Речь идёт об усыпальнице героя Отечественной войны 1812 года, генерала Николая Раевского в селе Разумовка Александровского района

58. Никитина Е. “Он был в Смоленске щит, в Париже - меч России”... А в Кировограде ? / Е. Никитина // Украина-Центр. - 2010. - 13 мая. - С. 23. Стаття присвячена майбутній програмі розвитку історико-архітектурного заповідника родини Раєвських (колишній маєток героя Вітчизняної війни 1812 року Миколи Раєвського, який помер тут в 1829 р.), що нині належить до сіл Розумівка і Бовтишка Олександрівського району. Зараз там родинна усипальниця і Хрестовоздвиженська церква

59. Проект розвитку усипальниці родини Раєвських побачив світ // Вперед. - 2011. - 5 березня. - С. 3. Презентація проекту в обласній раді та ОДА: замовники, кошторис, першочергові завдання. Посилання на обласну Програму створення та розвитку історико-архітектурного заповідника родини Раєвських на території Олександрівського району на 2009-2012 роки

60. Пшеничний В. Заповіднику потрібні не наміри, а гроші / В. Пшеничний // Кіровоградська правда. - 2011. - 26 липня. - С. 2. 6-8 вересня відбудеться міжнародна науково-практична конференція, приурочена до 240-річчя від дня народження М.М.Раєвського. Очікується підписання трьохстороннього Меморандуму спільних намірів трьох країн щодо розвитку заповідника

61. Розумівка – слов'янський щит : Відзначено 150-річчя освячення Свято-Хрестовоздвиженської церкви - усипальниці родини Раєвських // Кіровоградська правда. - 2005. - 6 жовтня. - С. 1,3

62. Романюк Н. Ювілей храму в Розумівці : Новини коротко / Н. Романюк // Народне слово. - 2010. - 10 серпня. - С. 4. Під час відзначення 155-річчя від дня освячення храму у Розумівці на в'їзді до села встановлено новий дерев'яний хрест

63. Туристичні маршрути Кіровоградщини // Народне слово. - 2011. - 30 червня. - С. 9. Характеристика маршрутів, перелік пам'яток та споруд. До окремих туристичних об'єктів подається пояснення

64. Френчко Л. Праздник в Разумовке / Френчко Л. // Ведомости. - 2005. - 14 октября. - С. 7

65. Шевченко Г. “... І слава спалахне моя, і вже не згасне, допоки рід слов'ян світ буде шанувать” / Г. Шевченко // Вперед. - 2005. - 11 жовтня. - С. 2-3. Фотозвіт про святкові заходи, присвячені 150-річчю освячення Свято-Хрестовоздвиженської церкви у Розумівці містить 10 світлин

66. Шевченко Г. Буятимуть олександрівські дерева на сербській землі : Інтерв'ю з Анатолієм Шинкаренком / Г. Шевченко // Вперед. - 2006. - 23 вересня. - С. 2. Про свята на сербській землі, які відвідала делегація з Кіровоградщини

67. Шевченко Г. Нове життя Свято-Хрестовоздвиженської церкви / Г. Шевченко // Вперед. - 2010. - 20 квітня. - С. 3. Докладна розповідь про сучасний стан історичної пам'ятки супроводжується схемою генерального плану заповідника, двома фото церкви та фотопортретом директора заповідника
68. Шевченко С. Лекарь Пушкина / С. Шевченко // Україна-Центр. - 2010. - 16 декабря. - С. 7. Стаття о практически неизвестном сегодня, но упоминаемом в биографии Александра Пушкина (лечил поэта), близком друге генерала Николая Раевского, побывавшего в наших краях и ставшего прадедом двух уроженцев Елисаветграда - киевском поэте, военном враче Евстафии Рудыковском
69. Юрченко А. Где похоронен граф Вронский ? / А.Юрченко // Украина-центр. - 2000. - 10 ноября. - С. 12
70. Юрченко А. Праздник, который дорогого стоит / А. Юрченко // Украина-центр. - 2005. - 7 октября. - С. 2. Стаття висвітлює проблеми реконструкції Свято-Хрестовоздвиженської церкви - усипальниці сім'ї Раєвських у селі Розумівка Олександрівського району Кіровоградської області
71. Юрченко А. Пушкин и Раевские : "В Грузию ... для Раевского" / А Юрченко // Ведомости. - 1999. - 26 марта. - С. 6
72. Юрченко А. Пушкин и Раевские / А. Юрченко // Ведомости. - 1997. - №№150, 154, 159, 164, 168 ; Ведомости. - 1998. - №№174, 178, 182, 186, 191, 195, 200, 205, 210.

Інноваційні послуги обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського задля покращення якості життя громадян

Приймак С. В.,

завсектором маркетингу обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського

Інтернет, веб-сайт, електронні каталоги, видання, он-лайн публікації, віртуальна довідка, WI-FI – ці поняття і послуги давно освоєні обласною універсальною науковою бібліотекою ім. Д. Чижевського. Вони доступні і популярні серед кіровоградців та гостей міста – абсолютної більшості молоді та соціально-активних громадян різного віку. Створено електронний читальний зал – нова послуга для наших користувачів, яка надасть ще більше доступу до знань та інформації в зручному для молоді форматі.

Проте, на жаль, серед наших громадян є люди, які через власні фізичні обмеження або брак ресурсів спеціалізованих бібліотек не можуть користуватися новітніми технологіями. Це суттєво погіршує якість їхнього життя. Бібліотека давно і успішно працює з цією категорією громадян. Один з останніх проектів, який реалізує Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. Чижевського, „Доторкнись до світу в бібліотеці” має на меті надання вільного доступу до знань та інформації громадянам з вадами зору, сприяння їх інтеграції в культурний простір громади. В рамках проекту створено спеціалізований комп’ютерний майданчик „ІнтерСвіт”. До послуг його відвідувачів – два комп’ютери, обладнані спеціальною програмою для незрячих та слабоворих людей – Jaws, яка озвучує інформацію з екрана. Користувачі навчально-інформаційного майданчика „ІнтерСвіт” за допомогою консультанта освоюють комп’ютер, здійснюють пошук необхідної інформації в мережі Інтернет, працюють з електронним каталогом бібліотеки, прослуховують аудіо-книги.

Для людей з функціональними обмеженнями у Регіональному тренінговому центрі за Всеукраїнською програмою „Бібліоміст” проводяться безкоштовні тренінги „Робота з персональним комп’ютером”, „Пошук в мережі Інтернет”. З особливою увагою у бібліотеці ставляться до дітей з фізичними обмеженнями, для яких організовані різноманітні заходи, спрямовані на соціальну і психологічну реабілітацію за допомогою книги, засобів мистецтва тощо. Лише у цьому році відділами обслуговування було надано інформаційні послуги та проведено різноманітні інтерактивні заходи, спрямовані на розвиток творчої уяви 210 неповносправним дітям.

Протягом усього 2011 року у бібліотеці працює проект „Підвищуймо якість життя літніх жінок в Кіровограді. Повагу та знання – літнім жінкам”. Літній вік – це не лише мудрість, набуті за життя вміння і майстерність, а й реалізація творчих здібностей, розкриття потенційних можливостей, нагода стати на вищий рівень суспільних градацій, підвищити свій інтелектуальний, культурний і духовний рівень. Саме такі функції належать проекту „Підвищуймо якість життя літніх жінок міста Кіровограда”, започаткованого Кіровоградською обласною інформаційною службою з актуальних питань жіноцтва та обласною універсальною науковою бібліотекою імені Д. І. Чижевського. В рамках проекту реалізуються безкоштовні освітні та культурні програми „Здоровий спосіб життя”, „Захисти свої права”; проводяться цикли лекцій юристами, краєзнавцями, лікарями, мистецтвознавцями. В Інтернет-центрі для 60 учасниць проекту були проведені навчання комп’ютерній грамотності.

Загалом для літніх людей та осіб з функціональними обмеженнями раз на місяць в Регіональному тренінговому центрі проводяться тижневі безкоштовні навчання комп’ютерній грамотності, а також постійно двічі-тричі на тиждень заняття в Інтернет-центрі.

У бібліотеці кожна людина літнього віку не обділена увагою. Ці люди, серед яких багато дітей війни, ветеранів ВВв у комфортній атмосфері діляться спогадами про своє життя. У безпосередньому спілкуванні з іншими користувачами бібліотеки, за бажанням багатьох дітей війни бути „почутими” народилася ідея проекту „Голоси з війни”. Адже тема пам’яті про трагедію Великої Вітчизняної

війни, тема повноти історії війни, повноти правди про війну до сьогодні лишається невичерпаною.

Сучасні ІТ дають змогу розмістити звукові файли “свідчень” в мережі Інтернет, а саме на веб-сайті бібліотеки ОУНБ ім. Д.І.Чижевського. Звукові файли оповідей та фото учасників в режимі он-лайн дають змогу побачити далеку війну зблизька, очима безпосередніх свідків, відчуття їхні хвилювання та емоції.

Половина українських школярів не беруть в руки книгу, а країна в цілому претендує на лідерство серед найбільш малочитаючих в Європі. Фахівці попереджають: у найближчому майбутньому Україна загрожує дебілізація, – пише Кароліна Тимків у № 31 журналу Кореспондент від 12 серпня 2011 року.

Небезпека також криється в тому, зауважують аналітики, що Інтернет стає все популярнішим, а молоде покоління українців значною мірою комп’ютеризоване, тобто уражено вірусом відмови від книг. Тож зважаючи на таку небезпеку сьогодення – ні, бібліотека не відмовилася від надання Інтернет-послуг. Ми намагаємося привернути дітей, молодь – тих, хто не любить і не хоче читати – до книги.

З метою підвищення авторитету книги та читання у суспільстві, залучення до читання та користування бібліотекою широких верств населення (в першу чергу тих, хто читає мало або не читає взагалі, зокрема, серед дітей та молоді) в ОУНБ ім. Д.І.Чижевського було започатковано проект „Літературні читання”, метою якого є живе читання творів класиків світової літератури майстрами художнього слова – професійними акторами обласного музично-драматичного театру ім.М.Л.Кропивницького.

Літературу робить нудною для молоді сама система освіти, а саме перевантажена шкільна програма, стверджує Таміла Яценко, старший науковий співробітник Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України. Мовляв, книги підбираються так, що швидше відбивають любов до читання, ніж прищеплюють її.

„Звичайно, їм не вистачає часу, щоб у всьому розібратися, обдумати, зрозуміти”, – вважає Яценко.

Бібліотечні фахівці ретельно визначили зміст і формат програми. Так відбулися читання до ювілейних дат (Антон Чехов, Борис Пастернак, Павло Тичина, М.Гоголь, Г. Ахматова).

Читання проходять з високим ступенем акторської віддачі, що дає змогу слухачам відчутти силу художнього слова. Проект „Літературні читання” орієнтує сучасну молодь на читання, мислення як дієвий засіб протидії масовим маніпуляціям. Виховання у молодого покоління навичок здорового способу життя, екологічної культури, високих моральних якостей дає змогу змінити тенденцію бездуховності сучасної молоді.

Протягом останніх років обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. Чижевського багато уваги приділяє дітям і підліткам, у цьому році ми створили Програму літнього відпочинку дітей в ОУНБ ім. Д.І.Чижевського „Бібліотека – острів фантазії і творчості”, уклавши договір з управлінням освіти Кіровоградської міської ради.

Згідно з Програмою спеціалісти відділів обслуговування бібліотеки безкоштовно запропонували учням та педагогам освітніх закладів наступні інноваційні послуги. Підбиваючи підсумки літньої кампанії відпочинку дітей, можна сказати, що абсолютною популярністю серед запропонованих послуг користувалися майстер-класи з технік декоративно-ужиткового мистецтва, а також заняття з розвитку творчих здібностей дітей. Влітку було проведено 22 майстер-класи, в яких взяли участь понад 400 дітей. Були освоєні і проведені такі майстер-класи: оригамі, зайчик-на-пальчик, ляльки-мотанки, ляльки в стилі „тильда”, коники з рогози, монотипія, ниткографія, листівки в стилі пресованої флористики (осибама), витинанка. Бібліотекарі самі проводили заняття, а також запрошували на зустрічі митців, таким чином сприяючи тому, щоб діти отримували безцінні поради безпосередньо від джерел творчості: народних майстрів Людмили Кривенко, Вікторії Пухинди, Лариси Гарбузенко. Другим за популярністю видом дозвілля, який організував відділ мистецтв, став перегляд пізнавальних мультфільмів серії „Уроки обережності”, які переглянуло понад 800 дітей. Загалом лише протягом цього літа бібліотекою БЕЗКОШТОВНО організовано відпочинок 2656 дітей віком від 6 до 14 років і дошкільних, і навчальних закладів.

Насамкінець, мені б хотілося акцентувати увагу на такому новітньому виді інформаційних послуг як історико-культурні публічні лекції-презентації. Другий рік у відділі мистецтв проводяться зустрічі з нашими земляками, які відвідали європейські країни – „Колоритні мандрівочки”.

І чим більше ми дізнавалися про те, як живуть люди в різних куточках планети, як вони шанують власні пам'ятки історії та культури, тим більше хотілося дізнатися про своє рідне місто. Тому в цьому році Колоритні мандрівочки перетворилися на Віртуальні мандрівки в Єлисаветград. В рамках цього циклу були проведені лекції „Стежками літературного Єлисаветграда”; „Архітектурний, металевий декор Єлисаветграда”, „Іконопис єлисаветградських майстрів”. Навіть більше, у відділі читальних залів продовжуються такі лекції, нещодавно, у вересні, для одинадятикласників гімназійних класів відбулися дві зустрічі: співробітник обласного краєзнавчого музею Костянтин Шляховий провів лекцію „Сакральна топоніміка фортеці Святої Єлисавети”, та громадський діяч Ірина Згривець – лекцію „Православний храм: небесне та земне у символіці православного храму. Архітектура православного храму”.

Усі ці зустрічі об'єднує бажання небайдужих краєзнавців, істориків, мистецтвознавців, бібліотекарів донести нашим країнам розуміння історії, поваги до рідної землі і визначення національної самосвідомості. Бо лише знання викликають повагу до історичної, культурної, мистецької спадщини і бажання її збереження для наступних поколінь. Саме це, на мою думку, є однією з головних передумов успішної розбудови нашої держави.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що перспективами розвитку нашої роботи є орієнтація на задоволення сучасних потреб кожного конкретного користувача, розширення спектра бібліотечних послуг. Варто зазначити, що ця діяльність є неоднорідною. Людей літнього віку, осіб з функціональними обмеженнями ми вчимо користуватися новітніми інформаційними технологіями, які можуть покращити життя, сприяти їх соціалізації в суспільстві. Дітям і молоді, які швидко і самотужки опановують віртуальну реальність, навпаки, ненав'язливо намагаємося показати переваги інших видів життєдіяльності: насамперед читання, розвиваємо творчі здібності, спонукаємо до вияву особистості через

твір, малюнок, фотографію, власний виріб. Але це потребує зміни умінь, навичок бібліотечних фахівців. Потрібно піднімати їх фаховий рівень з урахуванням застосування комп'ютерних технологій у бібліотечні процеси. Думаючий і небайдужий професіонал – це основа сучасної бібліотеки.

Варто формувати у відділах бібліотеки інтелектуальне ядро з науковців, спеціалістів, яких залучати до участі в масових заходах. Це дасть змогу підвищувати якість заходів, які проводяться в бібліотеці.

Впродовж останнього десятиріччя ОУНБ неодноразово демонструвала свій різноманітний творчий та ініціативна потенціал, беручи участь у розбудові інформаційної інфраструктури регіону, формуванні сучасного іміджу бібліотеки в суспільстві. Нині бібліотека є потужною інституцією, яка впливає на свідомість громади через власні ресурси та фаховий потенціал бібліотечного персоналу.

Це дає нам надію вірити, що позитив, який ми відкриваємо для людей, є запорукою стабільного майбутнього для бібліотек.

Громадянам – про органи влади: пошук, доступність, консультування

Літвінова Є.Г.,

*завідуюча інформаційно-бібліографічним відділом
ОУНБ ім. Д. Чижевського*

Основу демократичного суспільства становлять поінформовані громадяни, які можуть брати активну участь у процесі прийняття рішень, що стосуються управління ними.

Бібліотеки покликані задовольняти інформаційні потреби своїх постійних відвідувачів, а владні структури зобов'язані задовольняти інформаційні потреби своїх громадян.

Саме тому Інститут публічного врядування ім. Джона Гленна університету штату Огайо (США) почав реалізацію Програми сприяння парламенту України II в Україні з вересня 2008 р. Програма разом з парламентом та органами виконавчої влади України працює над покращенням законодавчої політики в Україні. В рамках гранту Програми сприяння Парламенту України II (ПСП II) за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та Української бібліотечної Асоціації у червні 2009 року почала створюватися Мережа Пунктів доступу громадян до офіційної інформації (ПДГ).

Пункти доступу громадян – це інформаційні центри у бібліотеках України, де громадяни мають можливість отримати інформацію про діяльність органів державної влади (з електронних джерел у т.ч.) та дізнатись, яким чином можна долучитись до процесу законотворення та впливати на процес прийняття державних рішень.

Пункт доступу громадян до інформації про роботу органів влади в рамках Програми сприяння Парламенту II працює в Кіровоградській обласній універсальній науковій бібліотеці з січня 2010 року і за цей час у нас вже є певні напрацювання. Наша бібліотека увійшла до групи перших 20 учасників Мережі Пунктів доступу громадян (ПДГ). Поштовхом до початку роботи став фокус-семинар

в Києві „Інформація органів влади для громадян у публічній бібліотеці: пошук, доступ, консультування” в червні 2009 року, в роботі якого взяли участь керівництво бібліотеки, а працівники інформаційно-бібліографічного та краєзнавчого відділів відвідали тренінг з цієї ж теми в грудні 2009 року. Треба зазначити, що бібліотекарі ще до відкриття Пункту доступу громадян постійно надавали інформаційні та консультативні послуги з пошуку інформаційних ресурсів, нормативно-правових документів, але з відкриттям Пункту ця робота стала більш змістовною.

По-перше, основою для діяльності стала широка інформація про можливість використання такого ресурсу. Це і наочна агітація в бібліотеці, і, звичайно, широке використання засобів масової інформації. Тобто всі зусилля спрямовані на те, щоб громадськість регіону була поінформована про таку послугу.

По-друге, у довідково-бібліографічному відділі систематизовано надання таких послуг як пошук матеріалів законодавчого характеру (Закони, Постанови Кабінету Міністрів, Укази Президента, Інструкції, Листи тощо). Для контролю та моніторингу запитів у відділі ведеться відповідний облік. Треба зазначити, що для пошуку необхідної інформації працівники відділу використовують усі наявні ресурси інформації про роботу органів влади, але в даному випадку – найбільше – сайт Верховної Ради України (розділ „Законодавство”). Для зручності користування на сайті Кіровоградської обласної універсальної бібліотеки ім.Д.Чижевського в розділі „Корисні ресурси Інтернет” надано електронні ресурси органів державної влади України”:

<http://library.kr.ua/libworld/state.html>.

Аналізуючи запити користувачів, можна зробити висновки, що протягом 2011 року вони постійно змінювалися залежно від стану економіки країни, навчальних планів закладів освіти та життя суспільства взагалі. Але все ж можна визначити певну тенденцію. Так, наприклад, якщо проаналізувати запити за видами законодавчих матеріалів, то, насамперед, користувачі цікавляться Законами України, Постановами Кабінету Міністрів, Наказами профільних міністерств та відомств.

За темами запитів користувачі найбільше цікавляться законодавчими матеріалами про культуру (Закони про культуру, архівний

фонд, музеї та музейна справа), освіту (Закони про освіту, зовнішнє незалежне оцінювання), підприємництво (законодавство про підприємницьку діяльність), пільгове забезпечення ветеранів війни, пенсійне забезпечення (достроковий вихід на пенсію, страховий стаж, пенсія особам, які працювали на Крайній Півночі, вихід на пенсію працівників окремих категорій), житлово-комунальне господарство (ремонт дахів, створення кондомініумів, права та обов'язки мешканців будинків). Значну частину складають запити і з податкової діяльності (оподаткування прибутку підприємств, єдиний податок тощо). Протягом 2011 року до відділу звернулися 118 користувачів із запитом на 316 документів.

Якщо зробити аналіз за групами користувачів, то виділяються наступні (за кількістю звернень):

- студенти;
- державні службовці;
- працівники окремих установ та підприємств;
- пенсіонери;
- користувачі з функціональними обмеженнями.

Стає вже звичним те, що коли до відділу звертаються представники незахищених верств населення (люди літнього віку, люди з особливими потребами), то найчастіше вони потребують не лише документа, але й коментарів до нього. Іноді навіть бібліотекарі відділу „працюють” юрисконсультами або адвокатами, тому що цій категорії користувачів треба не тільки знайти документ, надати консультацію, а й порадити, куди треба звернутися для остаточного вирішення проблеми.

Відвідувачі бібліотеки постійно цікавляться новими матеріалами, представленими на виставці „Органи влади інформують”, яка постійно діє в нашому Пункті доступу громадян до інформації органів влади. Особливо користуються попитом серії видань „Законотворчість”. Довідники цієї серії підготовлені фахівцями Програми сприяння Парламенту, деякі з них – у тісній співпраці з експертами Верховної Ради України. Зацікавленість користувачі бібліотеки проявляють з найрізноманітніших питань. Це і контрольні функції парламенту, і організація апарату парламентів на світовому рівні, і участь громадськості у законодавчому процесі тощо.

Програмою сприяння Парламенту України постійно надсилаються матеріали з даної тематики в твердих копіях. Серед останніх можна назвати: Бюлетень „Європейська правова база місцевого і регіонального розвитку”, збірка „Закони України про запобігання корупції”, інформаційні листівки „Як подати позов у цивільній справі?”, „Чи можливо залагодити спір без суду?”, „Як поводити себе в суді?”, „Судові витрати у адміністративній справі” тощо. Широким попитом користується і щоквартальна веббібліографія електронних ресурсів з теми „Громадянам - про інформацію органів влади”.

Скоординувавши роботу з відділом краєзнавства, обов'язки по наданню інформації про органи влади розподілилися таким чином, що запити щодо документів органів місцевого самоврядування виконує відділ краєзнавства, де мешканці регіону можуть ознайомитися з рішеннями сесії обласної ради та розпорядженнями обласної державної адміністрації. Користувач може обирати більш зручний для нього спосіб ознайомлення з документами: у паперовому вигляді, впорядкованими у папках чи в електронному вигляді, використовуючи мережу Інтернет. Бібліотека вітає відкритість і демократизм місцевої влади та всіляко заохочує своїх відвідувачів, а також віртуальних користувачів, які прагнуть дізнатись про діяльність органів місцевої влади.

На наш погляд, такий розподіл надання інформації про законодавчі документи центральних та місцевих органів влади сприяє більш ефективному їх використанню.

І, нарешті, по-третє, з відкриттям Пункту доступу громадян до інформації про діяльність органів влади, поряд з індивідуальним консультуванням збільшується кількість користувачів, які бажають взяти участь у тренінгах з електронного урядування, розширення участі громадян у законодавчому процесі, пошуку законодавчих та нормативно-правових документів.

У рамках проекту „Бібліоміст” проводяться тренінги для бібліотекарів області з питань інформаційного забезпечення потреб користувачів, навчання самих бібліотекарів роботі з пошуковими сайтами, інформаційними порталами тощо.

Після тренінгу „Організація доступу громадян до інформації органів влади”, який відбувся в Регіональному тренінговому центрі

в жовтні 2010 року в рамках програми „Бібліоміст”, були проведені тренінги „Електронне урядування. Розвиток парламентаризму в Україні” для бібліотек-переможців першого та другого етапу конкурсу „Бібліоміст” та вчителів-методистів Кіровоградської області.

Слід відзначити, що ця робота активно проводилася для всіх категорій користувачів, включаючи дітей. Основою для проведення тренінгів став інформаційний портал для юних громадян: . Звичайно, в роботі з дітьми використовувалися досить цікаві ігрові та комунікаційні засоби спілкування. Це й ігри „Гілки влади”, „Моя Україна”, і турнір „Місцеві органи влади, їх місцезнаходження”.

Отже, бібліотеки у соціокультурній інфраструктурі регіону на сьогодні – це провідники інформації між владою та громадою, незважаючи на статус та вік користувачів.

Досвід кооперативної роботи бібліотек Кіровоградської області по створенню Корпоративного регіонального каталогу

Макарова Т.П.,

*завідуюча відділом краєзнавства
ОУНБ ім. Д.І. Чижевського*

У сучасному світі глобальної інформатизації змінюється роль та розширюються функції бібліотек як основних накопичувачів інформаційних ресурсів. Бібліотека розширює методи та засоби роботи з інформаційними потоками, засвоює технологію архівування джерел електронної інформації та їх аналітико-синтетичної обробки, створює і використовує нові інформаційні продукти.

Формування електронних каталогів окремих бібліотек, задоволення потреб сучасного користувача, забезпечення оперативного доступу до бібліотечно-інформаційних ресурсів як власного виробництва, так і придбаних вимагає координації зусиль для найбільшої ефективності даного процесу. В цьому зв'язку питання співпраці та координації зусиль бібліотек для реалізації корпоративних проєктів набуває особливого значення. Не в змозі переробити самостійно масиви документів на традиційних паперових носіях, бібліотеки самостійно створюють кооперації регіонального рівня, впливаються у вже існуючі, координують свою діяльність у створенні та обробці інформації.

Кооперативна каталогізація є невід'ємною складовою кооперативних бібліотечних мереж. Нагадаю, що це – добровільне об'єднання бібліотек з метою спільної одноразової наукової обробки документів та подальшого відображення їх в електронному каталозі.

Сучасний розвиток бібліотечно-інформаційних технологій пов'язаний з корпоративним співтовариством, створенням та удосконаленням консорціумів, корпорацій.

Серед переваг використання можливостей корпоративної каталогізації:

- скорочення витрат на каталогізацію;
- економія часу, енергетичних, технічних ресурсів;
- створення умов для віддаленого документного пошуку;
- уникнення дублювання опису видань, можливість покращити якість власних бібліографічних описів;
- забезпечення стандартного підходу до формування описів, файлів-рубрикаторів, авторитетних файлів, словників, тезаурусу та інших допоміжних файлів та баз даних;
- спеціалісти-бібліографи постійно підвищують рівень кваліфікації шляхом запозичення нових методик, які пропонуються бібліотеками- учасницями корпорацій, освоюють нові програмні засоби, формати представлення даних.

Досвід корпоративної каталогізації Росії та зарубіжних країн показує, що способом підвищення кваліфікації може бути участь в спецкурсах з проблем корпоративної каталогізації, тренінгах, науково-практичних конференціях, при цьому відзначається, що найбільш доцільною є спрямована практична діяльність у рамках проектів.

Декілька слів про досвід інших країн, які формують національні корпорації бібліотек. Понад 30 років тому у США 54 бібліотеки коледжів та університетів штату Огайо об'єдналися в єдиний центр з метою створення єдиної комп'ютерної мережі регіону. Сьогодні це найбільша інформаційна система електронних документів, якою користуються понад 30 тис. бібліотек із 63 країн. Її каталог містить майже 49 млн. бібліографічних записів різних видів документів 370 мовами світу.

В Німеччині перші корпоративні бібліотечні мережі виникли також понад 30 років тому, а сьогодні їх налічується більше десяти. В 1993 році Міністерство Культури Російської Федерації стало ініціатором і координатором діяльності зі створення корпоративної мережі російських бібліотек. Програма ЛІБНЕТ була затверджена у 1997 році. Сьогодні учасниками центру є 36 бібліотек різних типів.

Досвід корпоративного проекту, який формується на базі бібліотек Росії МАРС, створення аналітичних бібліографічних описів, організатором якого в 2000 році виступила Наукова бібліотека Челябінського державного університету, а склад учасників понад 80 бібліотек Росії та країн СНД, – свідчить, що процес співпраці вимагає створення колегіальних органів взаємодії.

Цікавим є вітчизняний досвід. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського в рамках організації та формування електронних інформаційних ресурсів бере участь в п'яти корпоративних проектах. Насамперед варто сказати про проект створення національної електронної бібліотеки України, започаткований в 1999 році. Він передбачає формування фонду електронних документів на базі принципу зацікавленості авторів у відображенні результатів своєї роботи в національних інформаційних ресурсах. Усі інформаційні ресурси цієї бібліотеки представлені в Internet. У 2005 р., за сприяння та при фінансовій підтримці Харківського міського управління культури, стартував проект „Корпоративна мережа міських масових бібліотек м. Харкова 2005-2006 рр.”

Загалом вагомі у світі наукові, промислові, видавничі й державні установи велику увагу приділяють створенню електронних бібліотек, які об'єднуються у корпоративні й міжнародні мережі.

Таким чином, в основу діяльності бібліотечної корпорації покладені спільні інтереси бібліотек, розміщених в одному регіоні, країні.

З метою прискорення процесів бібліографічної обробки документів, виключення дублювання процесів та отримання реальних переваг сумісного використання інформаційних ресурсів, Кіровоградська ОУНБ ім. Д.І. Чижевського виступила з ініціативою створення на власному сайті онлайн - центру кооперативної каталогізації для бібліотек України (ЦУКК).

Якщо у світі і в нашій країні вже набуто певного досвіду в створенні корпорацій бібліотечних ресурсів, то наша бібліотека розпочала свою діяльність в кооперації регіональних ресурсів у 2007 році (на виконання наказу управління культури і туризму облдержадміністрації від 3.11.2006 №619 „Про підсумки проведення обласних краєзнавчих читань „Історія бібліотек регіону в контексті

красзнавства”). В 2007 році був створений Кіровоградський регіональний кооперативний каталог (КРКК).

Першими його учасниками стали 6 бібліотек регіону:

– Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського (далі - ОУНБ);

– Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва ім.О.М.Бойченка (далі - ОЮБ);

– Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім.А.П.Гайдара (далі – ОДБ);

– Кіровоградська міська центральна бібліотека;

– Олександрійська міська центральна бібліотека;

– Петрівська центральна районна бібліотека;

В 2008 році до КРКК приєдналися ще 2 бібліотеки:

– Світловодська міська центральна бібліотека;

– Новоукраїнська центральна районна бібліотека.

В 2009 році договір на участь в проєкті КРКК підписали ще 6 районних бібліотек:

– Олександрійська центральна районна бібліотека;

– Новомиргородська районна бібліотека;

– Гайворонська центральна районна бібліотека;

– Голованівська районна бібліотека для дорослих,

– Долинська районна бібліотека для дорослих;

– Вільшанська центральна районна бібліотека.

В 2011 році до проєкту приєдналася Онуфріївська, Добровеличківська та Новоархангельська районні бібліотеки.

Станом на 01.09.2011 у проєкті беруть участь 17 бібліотек. До бази КРКК вводяться відомості про публікації з 27 періодичних видань регіону.

Кількість документів, занесених до КРКК (станом на 01.09.2011), складає 36 588 карток.

Типові помилки:

1. Відправлення періодичного видання під іншою назвою, зазвичай під назвою „21-й канал”.

2. Порушення формату при аналітичному описі карток (Розпис у IRBIS, PAK 42).

3. Помилки при введенні основних полів: автор, заголовок, джерело (рік, назва газети, дата, сторінки).
4. Надсилання під однією назвою карток за інше число.
5. Повторне надсилання одного видання.
6. Помилки у мові анотацій – за правилами, анотація здійснюється українською, навіть якщо газета видається російською мовою.
7. Труднощі з предметизацією.
8. Орфографічні та стилістичні помилки.

Причини невдач та гальмувань:

Перше. Більшість районних бібліотек, отримавши технічні можливості для участі у проєкті КРКК, виявилися непідготовленими практично. Незважаючи на те, що демо-версії в районних бібліотеках існують майже 5 років, ніхто з керівників районних бібліотек не контролював той рівень, на якому ця програма опанувалась. Без такого контролю не кожна бібліотека взяла собі за мету вивчити і опанувати IRBIC. Тому відділ краєзнавства ОУНБ був змушений не стільки контролювати пересилку документів (маючи прекрасні навчальні ролики, подаровані учасникам КРКК відділом автоматизації, ці процеси опанували всі бібліотеки), скільки навчати розподіляти інформацію по полях і здійснювати аналітичний опис документів.

Друге. Названа вище складність могла би бути мінімізованою, якби у бібліотеках велась належна систематична робота з аналітичного опису періодики та ведення карткового каталогу. Як правило, у бібліотеках з нормальним картковим краєзнавчим каталогом проблем з електронним описом не виникало. Практично без консультацій або після з'ясування двох-трьох питань підключились до проєкту обласні бібліотеки, Кіровоградська ЦМБ, Петрівська ЦРБ, Новоукраїнська ЦРБ, Світловодська ЦМБ. Отримавши кілька консультацій електронною поштою, на досить високому рівні вже працюють Олександрійська ЦРБ, Долинська ЦРБ, Вільшанська ЦРБ.

Третє. На наш погляд, важливість роботи в проєкті КРКК не було донесено до всіх учасників проєкту. Звідси відсутність виконавчої дисципліни. Електронна пошта не стала швидким та ефективним зв'язком із учасниками проєкту. До систематичного

листування з проблем КРКК районні бібліотеки доводилось привчати майже силоміць, і наше прохання відповідати на листи ще не стало звичкою. Прикладом ефективного використання такого зв'язку є Новоукраїнська районна, Олександрійська районна та Вільшанська районна бібліотеки, завдяки чому ці бібліотеки не мають сьогодні серйозних проблем у роботі з КРКК. Жодного разу не відповіла на наші листи Світловодська ЦМБ.

Четверте. Рівень бібліографічної грамотності колективу районної бібліотеки та роль бібліографів у опануванні програмою IRBIC важко переоцінити. Не обов'язково, щоб цю роботу виконували бібліографи, але вони повинні консультувати відповідальних за КРКК принаймні у питаннях предметизації та анотування.

П'яте. Окремо хочеться наголосити на такому процесі як конвертування газет з регіонального кооперативного каталогу. Для кожної бібліотеки бібліографічний опис періодичних видань – це головна частина краєзнавчої роботи. І тому для кожної районної бібліотеки опис таких обласних періодичних видань як „Кіровоградська правда” та „Народне слово” є обов'язковим. На жаль, не всі райони здійснюють бібліографічний опис цих видань. І навіть не конвертують вже описані картки з КРКК.

Бібліотеки, які конвертують газети з КРКК:

1. Голованівська районна бібліотека для дорослих.
2. Петрівська центральна районна бібліотека.
3. Новоукраїнська центральна районна бібліотека.
4. Світловодська центральна міська бібліотека.
5. Олександрійська центральна районна бібліотека.

Бібліотеки, які не конвертують газети з КРКК:

1. Долинська районна бібліотека для дорослих.
2. Гайворонська центральна районна бібліотека.
3. Новомиргородська районна бібліотека.
4. Вільшанська центральна районна бібліотека.

Серед позитивного:

– Участь у КРКК зменшує навантаження бібліографів по обробці видань.

– Прискорюється процес формування електронної БД „Аналітичних описів” для всіх учасниць проекту.

– Бібліотеки-учасниці мають постійні можливості для обміну досвідом шляхом отримання оперативної інформації за допомогою електронної пошти та особистих контактів.

– Користувачі КРКК в мережі ІНТЕРНЕТ мають змогу швидше отримати інформацію про окремих номер видання, оскільки відразу після надходження на сайт Кіровоградської ОУНБ опис стає доступним усім користувачам.

– Учасники КРКК постійно вивчають матеріали з теми корпоративних каталогів та мереж, що знадобиться їм в майбутньому.

Деякі висновки

До роботи слід залучати людей зацікавлених. Там, де є стійкий інтерес до нових технологій, успіх приходить автоматично.

Не боятись змінювати учасників проекту. Перерозподіл обов’язків в окремих випадках може бути корисним (Гайворон).

Позитивний результат дає навчання та передача досвіду від колеги до колеги (Новоукраїнська ЦРБ, де змінився учасник проекту); від бібліотеки до бібліотеки (Олександрійська районна бібліотека мала змогу консультуватись у колег з міської бібліотеки, які підключились до КРКК раніше).

Консультація групова та індивідуальна однаково корисні, лише на різних етапах. Початківцям корисніші індивідуальні заняття, досвідченим цікаво обмінятись досвідом і запропонувати свої шляхи вирішення проблем.

З досвіду надання заочних консультацій (електронною поштою) випливають два методи.

Перший – метод коментарів до кожного поля, введеного з порушенням правил. Береться картка, надіслана учасником КРКК, і на її прикладі показуються конкретні помилки та правильний опис.

Другий – це міні-консультація з найбільш поширених помилок, але не на прикладі абстрактної картки, а із застосуванням карток конкретного учасника проекту.

Зі спостережень за ефективністю такої роботи зроблено наступні висновки. Для учасників з високим рівнем підготовки, які здатні брати до уваги кілька моментів одночасно, більш швидкий і ефективний перший варіант. Для тих, хто слабо орієнтується в аналітичному розписі, краще дозовано застосовувати другий варіант. Для наочності було застосовано копіювання полів у програмі IRBIS, коли відповідь на одне міні-запитання містить 5-8 наочних табличок із послідовними діями. Той, хто хоче навчитися, вчиться.

Пропозиції з покращення роботи

Перше. Під час підписання договору чітко вказувати назви газет, які розписуватиме бібліотека, терміни, тобто початок розпису – з якого місяця, якого року, електронну адресу для обслуговування цього проекту. Копію договору в електронному вигляді надавати відділу краєзнавства, щоб ми могли аргументувати наші вимоги до бібліотек-учасниць.

Друге. Передбачити можливості підвищення бібліографічної грамотності працівників тих бібліотек, що лише готуються до приєднання до проекту. Якщо спрацювати на випередження проблем, процес адаптації буде менш болісним і розтягнутим у часі.

Третє. Скласти графік приєднання бібліотек області до КРКК.

Четверте. Передбачити в кожній бібліотеці-учасниці КРКК можливість заміни працівника, т. зв. дублера, що має замінити основного учасника під час відпусток та інших непередбачуваних обставин, а також для збереження темпів роботи у разі звільнення з роботи основного учасника проекту.

П'яте. На заняттях з підвищення кваліфікації у районних та міських бібліотеках рекомендувати проведення практикумів по роботі з пошуку інформації за допомогою електронних баз даних. Тоді кожен працівник районної бібліотеки зможе не лише виконати довідку в IRBIS, а також навчити цьому бібліотекарів сільських бібліотек.

Шосте. Для якісної роботи та підтримання іміджу бібліотеки, яка здійснює функції модератора проекту КРКК, забезпечити відділ краєзнавства сучасним комп'ютером.

Сьоме. У разі присутності на семінарах-практикумах на базі ОУНБ ім.Д.І.Чижевського фахівців бібліотек-учасниць проекту КРКК виділяти 10-15 хвилин у програмі семінару для індивідуальних консультацій у відділі краєзнавства.

Восьме. Обов'язково слід відзначити (або рекомендувати відзначити на місцевому рівні) саме за роботу у проекті КРКК конкретних працівників. Моральні та матеріальні стимули здатні значно вплинути на оптимізацію процесу створення КРКК.

Виходячи з аналізу стану КРКК, слід відзначити **основні напрямки вдосконалення роботи цього ресурсу:**

– якісне редагування карток бібліотеками-учасницями проекту з метою підвищення рівня БД та прискорення терміну виконання довідок;

– виконання договірних зобов'язань усіма учасниками КРКК у частині термінів надходження документів;

– передбачити в планах роботи бібліотек з підвищення кваліфікації навчання інших працівників бібліотеки, які не володіють програмою IRBIS, для якісної заміни колег у разі відпустки, відряджень бібліографів;

– покращення комплектування бібліотек-учасників КРКК (розширення назв періодичних видань);

– створити комісію з працівників ОУНБ ім. Д.І.Чижевського з метою надання методичної та практичної допомоги іншим бібліотекам.

Підсумки

Досвід корпоративних об'єднань різних країн світу показує, що процес побудови корпоративної бібліотечної мережі має поставити за мету:

– інтеграцію інформаційних ресурсів бібліотек та надання широкого і вільного доступу користувачам до фондів бібліотек-учасниць як до єдиного інформаційного ресурсу;

- оформлення бібліографічних записів відповідно до національних і міжнародних стандартів для уніфікації роботи з ними;
- створення центру корпоративної каталогізації, інших корпоративних сервісів і служб;
- ретроспективна конверсія каталогів бібліотек;
- виконання віддаленого замовлення та отримання документів через систему МБА, включно з електронною доставкою документів (ЕДД);
- запровадження системи організаційної, технічної й технологічної взаємодії бібліотек-учасниць у режимі реального часу.

Співпраця бібліотек з місцевими видавництвами та розвиток краєзнавчих фондів

Стрілець О. М.,

*завідуюча відділом комплектування
ОУНБ ім. Д.І. Чижевського*

Вивчення історії рідного краю, популяризація його традицій, культурних цінностей, надбаних народом протягом століть, нині є одним з найголовніших завдань, що стоять перед бібліотеками як культурно-освітніми та інформаційними закладами.

Краєзнавча діяльність – це та діяльність, яка надає публічним бібліотекам місцевого колориту, регіональної специфіки, самобутності. Основою всієї краєзнавчої діяльності, як відомо, є краєзнавчі фонди. На жаль, ані якісний, ані кількісний склад їх у бібліотеках не можна вважати задовільним. Це пояснюється як об'єктивними труднощами (фінансовими), так і технологічними, які полягають у відстеженні видань, що видаються місцевими видавництвами, організаціями та закладами.

Мета бібліотечного краєзнавства – збирати, зберігати та надавати користувачам документальні джерела та інформацію з історії, культури та сучасного життя краю. Однією зі складових забезпечення бібліотечного краєзнавства є наявність у фондах обов'язкових примірників документів місцевих видавництв Кіровоградського регіону.

Якщо звернутися до правової бази з обов'язкового примірника, то ми маємо ретельно розроблені Закони та підзаконні акти щодо його отримання краєзнавчими фондами бібліотеки, а саме:

- Закон України від 09.05.1999 р. „Про Обов'язковий примірник документів”;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2002 р. „Про порядок поставлення Обов'язкового примірника документів”;

– Розпорядження голови Кіровоградської обласної державної адміністрації і голови Кіровоградської обласної ради від 05.05.2000р. „Про забезпечення Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д.І. Чижевського обов’язковим безкоштовним примірником документів, що виготовляються на території області”.

Наша бібліотека є депозитарієм усіх документів, що видаються на території міста та області, і отримує обов’язковий примірник. Ці положення стосуються усіх документів на усіх видах носіїв інформації: книг, періодичних видань, картографічних, нотних та електронних видань.

На сьогодні основними каналами комплектування краєзнавчих фондів є місцевий обов’язковий примірник, обмінно-резервні фонди обласних бібліотек, дари місцевих авторів, вчених, краєзнавців тощо. Придбання краєзнавчих документів через книжкові магазини дуже незначне і складає приблизно 1% від загального обсягу краєзнавчих документів, які надходять до фонду.

На сьогодні ми співпрацюємо з місцевими видавництвами та поліграфічними підприємствами, громадськими організаціями, вченими, краєзнавцями, викладачами вищих навчальних закладів. З 2002 року наша бібліотека працює з 12 місцевими видавництвами, з якими укладені договори про постачання обов’язкового примірника документів. А з квітня 2011 року працівники відділу комплектування вручили близько 20 листів редакціям місцевих газет про доставку ОП документів з позитивним результатом для бібліотеки. А для того, щоб результат був позитивним, щотижня працівники відділу забирають у редакціях такі місцеві газети як „Кіровоградська правда”, „Народне слово”, „Україна – центр”, „Спорт-ревю”, „Газета для жінок”, „21-й канал”, „Діло хазяйське”, „Сільське життя плюс”, „Из рук в руки”, „Безплатні оголошення”, „Газета для жінок”, „Наше місто Єлисаветград”, „Вечірня газета”, „Ведомости+”, „Сіті”, „Ланруж”, „Бабушка” (до речі, редакція газети „Бабушка” передплатила нам на II півріччя 2011 року 6 газет на суму 111,32 грн.).

Більшість цих установ надає бібліотеці власну продукцію систематично, сумлінно виконуючи Розпорядження голови облдержадміністрації. Це такі видавництва як ТОВ „Імекс ЛТД”,

Поліграфічно – видавничий центр „Мавік”, ТОВ „Полімедсервіс”, „КОД”, Центральньо-українське видавництво, видавництва Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка, Кіровоградського національного технічного університету та Державної льотної академії України. Ці видавництва традиційно надають бібліотеці майже усі власні видання. Також хочеться відзначити й місцевих авторів, науковців, краєзнавців, які постійно надають обов’язковий примірник документів своїх видань та наукових праць. Серед них: професор кафедри менеджменту Міжнародної Кадрової академії Валентин Карпов, доцент кафедри психології психолого-педагогічного факультету КДПУ ім. В. Винниченка Емілія Гуцало, перший заступник генерального директора МААК „Урга” Галина Кузьменко, поети і прозаїки Ольга Полевіна, Володимир Шурапов, Антоніна Корінь, Олександр Кердіваренко, Надія Мілющенко, краєзнавці Лариса Гайда та Сергій Шевченко. Хотілося б, щоб цей приклад наслідували й інші видавництва та автори.

На сьогодні з комплектуванням місцевих видань існують і певні проблеми. Найголовніша - неповнота обов’язкового примірника. Це проблема формування фондів не тільки нашої бібліотеки, а й практично всіх бібліотек. Аналіз надходження обов’язкового примірника документів до бібліотеки показав, що Закон України „Про обов’язковий примірник документів” виконується не в повній мірі. В нашому регіоні відсутня система інформації про обсяги друкованої продукції, немає повного видавничого репертуару, що не дозволяє, в свою чергу, вірогідно проаналізувати повноту надходження до бібліотеки обов’язкового безоплатного примірника документів. Потрібно удосконалити законодавчу базу про обов’язковий примірник, доопрацювати її і внести низку факторів, які б сприяли не лише якісному формуванню бібліотечних фондів, а й оперативному та повному задоволенню інформаційних потреб користувачів.

Незважаючи на всі труднощі, працівники відділу комплектування бібліотеки ведуть наполегливу роботу по зібранню та збереженню документів регіональних видавництв. Ми намагаємось отримувати інформацію про видання, які вийшли або ж готуються до друку різноманітними шляхами, а саме: через засоби масової

інформації (періодика, радіо, телебачення), безпосереднє спілкування з авторами, користувачами та працівниками нашої бібліотеки.

Так, у фонді бібліотеки за останні 5 років з 2006 по 2011 рік знаходиться така кількість ОП документів:

- 2006 р. – 374 прим.
- 2007 р. – 459 прим.
- 2008 р. – 518 прим.
- 2009 р. – 448 прим.
- 2010 р. – 417 прим.
- 2011 р.(на сьогодні) – 220 прим.

На жаль, отримання ОП з видавництв Кіровоградського регіону в 2011 році складає лише 2,3 %, тоді як з інших регіонів України цей показник досяг 9%.

Також бібліотека отримує багато видань від місцевих авторів, які видають власні доробки не тільки на теренах нашого регіону, але і за його межами, навіть за кордоном. Наприклад, у цьому році ми отримали такі видання від авторів-земляків: від Костя Оверченка із Латвії його нову книгу: „Я бачу Україну Україною”; від Володимира Панченка з Києва книгу „Так ніхто не кохав: десять шедеврів української любовної лірики”, від Миколи Бутенка, дитячого письменника з Санкт-Петербурга, який написав та видав близько 80 книг віршів для дітей і подарував нам дуже багато своїх видань, що знаходяться переважно у відділі міського абонементу. З Москви постійно надсилає свої праці - книги і електронні видання наш земляк (народився у смт Олександрівка Кіровоградської області), доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки Російської Федерації Борис Кузик.

Тому працівники бібліотеки завжди дуже вдячні всім, хто допомагає у поповненні краєзнавчого фонду.

Всі надходження до бібліотеки заносяться і обробляються в електронних базах даних бібліотеки, заносяться до електронного online-каталогу. Найкращі новинки щоквартально відображаються на сайті бібліотеки в розділі „Що нового?” (www.library.kr.ua).

Всі місцеві документи зберігаються у відділі краєзнавства, вільний доступ до яких мають всі категорії користувачів.

Сьогодні перед бібліотечними працівниками постають питання, спрямовані на збереження історичної пам'яті, формування у громадян, і передусім у молоді, любові до рідного краю, національного патріотизму, тому краєзнавство завжди було одним з пріоритетних напрямків діяльності бібліотеки. І для цього нам дуже необхідна допомога місцевих видавництв та поліграфічних підприємств, спрямована на поповнення бібліотечного фонду головної бібліотеки регіону місцевими виданнями.

Бібліотека – центр знань, інформації та соціального партнерства

*Рейніш В.М.,
директор Гайворонської
централізованої бібліотечної системи*

У сучасних соціально-економічних умовах розвитку суспільства стрімко зростає соціальний ефект бібліотечної діяльності. Сьогодні бібліотека є тією установою, яка може консолідувати громадськість щодо вирішення соціально значущих проблем і бере участь у становленні громадянського суспільства в країні.

Однією з прогресивних форм взаємодії бібліотек з різними структурами та користувачами є соціальне партнерство, яке дозволяє їм як позиціювати свої інтереси серед місцевої громади, так і враховувати інтереси її членів.

Соціальне партнерство історично ґрунтується на традиційній взаємодії бібліотек з іншими установами й закладами для проведення спільних заходів. Сьогодні традиції соціального партнерства отримали подальший розвиток.

Багатоаспектний характер соціального партнерства дозволяє класифікувати його види залежно від цілей і напрямів:

- громадянське партнерство (взаємодія з органами місцевої влади);
- партнерство з освітніми закладами;
- партнерство з установами культури;
- партнерство із засобами масової інформації;
- партнерство з громадськими організаціями (творчими спілками, товариствами тощо);
- економічне партнерство (взаємовигідне співробітництво з підприємствами, бізнес-структурами, приватними підприємцями);
- партнерство з релігійними громадами і конфесіями;
- професійне партнерство (взаємодія бібліотек).

У діяльності бібліотек Гайворонської ЦБС в тій чи іншій мірі присутні різні види соціального партнерства, закріплені відповідними угодами про творчу співпрацю. Я хочу зупинитися на соціальному партнерстві бібліотек та громадських об'єднань.

Різноманітними є форми співробітництва бібліотек із громадськими організаціями: спільне проведення заходів, надання приміщень й аудиторії, інформаційне забезпечення керівників організацій та їхнього активу. При цьому відкриваються нові канали одержання інформації, з'являються можливості для залучення фахівців громадських структур для вирішення наявних проблем, а також умови для включення бібліотек до сфери інтересів громадськості.

Найперші помічники бібліотек Гайворонської ЦБС у роботі з патріотичного виховання населення – районна рада ветеранів та районне об'єднання ветеранів Афганістану. Традиційно бібліотеки проводять спільно з учасниками бойових дій, свідками воєнного лихоліття заходи до Дня Перемоги, Дня виведення радянських військ з Афганістану. Бібліотеки району підтримують постійні дружні зв'язки з районною радою ветеранів. Ветерани - часті гості на всіх масових заходах, присвячених військовій тематиці.

В селищі міського типу Завалля традиційними стали зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни. Їх організаторами зазвичай є селищний голова, директори середньої школи, школи-інтернату, завідувача бібліотекою та директор музею та районна рада ветеранів. Зустрічі проводяться напередодні 9 травня в стінах бібліотеки і шкіл. В День Перемоги всі мешканці селища беруть активну участь у проведенні мітингу-реквієму з улаштуванням польової кухні, роздачею продуктових пайків та виступом духового оркестру.

В Сальківській б/ф №17 уже декілька років поспіль проводяться зустрічі з вдовами учасників Великої Вітчизняної війни, присвячені Дню скорботи і вшанування пам'яті жертв Великої Вітчизняної війни в Україні.

Бібліотекарі району щороку вітають ветеранів-партизанів з Днем партизанської слави. Чимало було пережито під час війни ними, мужніми людьми, котрі подарували нам вільне сьогодення.

До Дня визволення в'язнів концтаборів в Тополівській книгозбірні було проведено зустріч „В пам'яті навіки збережу” з Гали-

ною Олександрівною Люлькою. Вона з болем і смутком згадувала своє життя в фашистському концтаборі, всіх своїх односельчан, зовсім молодих дівчат, які теж зазнали страшних принижень, важко працювали і дивилися смерті у вічі.

Важко було слухати розповідь про ті страждання, що випали на долю цієї кривітної жіночки, яка пережила все мужньо, вистояла і не зламалася.

Квіти і солодощі були для неї знаком поваги і шани від молодих жителів села, читачів бібліотеки та голови районної організації ветеранів Наконечної Світлани Петрівни.

Велику увагу приділили відзначенню 67-річчя визволення Гайворонщини. З читачами бібліотек регіону провели зустрічі ветеранів Великої Вітчизняної війни, які звільняли район, під час яких ветерани розповідали, які тяжкі були бої, якою ціною було визволено район.

Усі бібліотекарі району відвідують ветеранів (а також всіх людей похилого віку) на дому. Вони приносять книжки, періодичні видання, приймають замовлення на твори, які цікавлять їх. Ця акція має назву „Візити поваги”.

Плідна робота з патріотичного виховання молодого покоління ведеться книгозбірнями району спільно з воїнами-афганцями. Разом вони відвідують місцевих воїнів-інтернаціоналістів, ведуть запис їх спогадів та проводять масові заходи. Пізнавальними та корисними для молоді стали: вечір спогадів „Час і досі не загоїв рану, цей вічний біль Афганістану” /Заваллівська б/ф №10/; зустрічі з воїнами-інтернаціоналістами: „Відлуння Афганських гір” /Гайворонська б/ф №7/, „Афган: сторінки історії” /Таужненська б/ф №20/, „Афганістан – наш біль і пам’ять” /Бандурівська б/ф №3/, уроки мужності „Украдена молодість – Афганістан” /ЦРБ, Соломіївська б/ф №19/, година спогадів „Афганістан: сторінки історії” /Долинівська б/ф №8/, „Тяжкий хліб афганської правди” /Хашуватська б/ф №23/.

Давня спільна діяльність пов’язує бібліотеки з Товариством Червоного Хреста. Це єдина громадська гуманітарна організація в нашому районі. Основним його завданням є сприяння органам державної влади в їх діяльності в гуманітарній сфері.

Основним напрямом діяльності Товариства є надання медико-соціальної допомоги незахищеним верствам населення (самотнім непрацевдатним громадянам похилого віку, ветеранам війни та праці, інвалідам, багатодітним та неповним сім'ям, дітям-сиротам, дітям вулиці, біженцям та іншим).

Інша програма пов'язана з допомогою постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій.

З-поміж інших програм, за якими працює Товариство Червоного Хреста, чи не найважливішою є програма інформаційно-профілактичної роботи з молоддю.

Як бачите, більшість напрямків роботи Товариства Червоного Хреста збігаються з роботою бібліотек, і тому сьогодні я хочу конкретно на цьому зупинитися.

Обслуговування соціально незахищених груп населення, інвалідів та людей похилого віку є пріоритетним напрямком і в діяльності бібліотек.

Ще в давнину говорили, що бібліотека – аптека для душі. І дійсно це так, адже до бібліотек ходять люди різного віку і з різними потребами. Одні ідуть, щоб вибрати цікаву чи корисну книгу, другі - щоб поспілкуватися у колі друзів, треті - щоб скрасити свою самотність та старість.

Так, незабутнім був вечір-зустріч з людьми похилого віку в Сальківській бібліотеці „Наші літа – наше багатство”.

Протягом декількох років на базі Таужненської бібліотеки діяв клуб за інтересами „Надвечір'я”. Його засідання були цікавими, корисними та необхідними для відвідувачів. За чашкою кави чи чаю тут згадували молодість, ділилися досвідом, обговорювали книги, зустрічалися з цікавими людьми, гарно та змістовно проводили дозвілля.

Дуже часто в потоці щоденної метушні забуваємо ми, що поруч живуть старенькі, залишені дітьми, самотні люди, для яких елементарний вияв нашої уваги, добре слово, привітна посмішка є своєрідним рятівником у буднях. Волонтери зі сльозами на очах приходять від них, тому і стараються допомогти їм всіма формами і методами. Так напередодні Дня людей похилого віку в бібліотекаря Тополівської бібліотеки визріла думка організувати спільно з працівниками Червоного Хреста виховний захід „Я - людина, це

мене до чогось зобов'язує”, мета якого - сприяти усвідомленню великої відповідальності за цей світ, за майбутнє, відкривати очі навколо, пізнавати людей, формувати активну життєву позицію, спонукати до самовиховання, самовдосконалення, виховувати почуття милосердя і доброти.

Сучасний період розвитку суспільства характеризується різким збільшенням соціальних проблем і посиленням ролі громадськості у пошуку їх вирішення. Бібліотеки посідають у цьому процесі особливе місце. Вони мають усі переваги, щоб стати центром привернення різних верств суспільства (державних структур, комерційних підприємств, громадських організацій тощо) до конструктивного співробітництва, соціального партнерства у вирішенні соціальних проблем.

У більшості бібліотек району налагоджена система партнерських стосунків з громадськістю, яка спрямована на удосконалення культурно-просвітницької, профілактично-корекційної, соціально-реабілітаційної роботи з підростаючим поколінням.

Так, при районній бібліотеці вже декілька років діє клуб за інтересами „Співрозмовник”, членами якого є учнівська молодь. Серед інших засідань клубу відбулися зустрічі з лікарем-наркологом Ларисою Олексіївною Мельник.

Бандурівська б/ф №3 вже другий рік працює за цільовою комплексною програмою „Ми - за здоровий спосіб життя”. До співпраці над реалізацією програми залучаються працівники фельдшерсько-акушерського пункту.

Працюючи над реалізацією програми „Здоров'я нації” проведено районний тренінг-семінар „Мотивація бібліотек на здоровий спосіб життя”. Для учасників семінару було проведено тренінг „Жити в світі, в якому є ВІЛ”.

Цикл заходів проведено в бібліотеках системи з профілактики туберкульозу. Вони проводилися з участю медичних працівників району. Учасникам заходів роздавали друквану продукцію.

Всі працівники бібліотек є членами Товариства. Вони в свою чергу проводять систематичну роботу з читачами щодо популяризації ідей і діяльності Товариства Червоного Хреста із залученням їх до активної співпраці.

Гайворонська районна громадська організація „Жіноче інформаційне Агентство” була заснована в 2005 році колективом працівників центральної районної бібліотеки.

Метою діяльності Агентства є інформаційний захист соціальних, економічних, культурних та інших спільних інтересів громадян.

Основним завданням Агентства є:

- безкоштовне надання інформації всім категоріям населення;
- протидія торгівлі людьми, сприяння працевлаштуванню населення;

- правова освіта населення;

- популяризація здорового способу життя серед молоді;

- організація змістовного дозвілля;

- забезпечення вільного доступу до інформації.

Колективом ГО „Жіноче інформаційне Агентство” проводиться низка масових заходів з правової тематики, з попередження та запобігання торгівлі людьми, толерантності, розвитку третього сектора, прав людини, здорового способу життя. Це: лекції, Дні громадянської освіти, інформаційні сесії, тренінги, інформаційні години, презентації, відеофільми, виготовлення друкованої продукції, огляди літератури та законодавчої бази для учнів загальноосвітніх шкіл міста, району, професійного аграрного ліцею та студентів машинобудівного технікуму, непрацюючої молоді, що стоїть на обліку в центрі зайнятості.

Працюючи в проекті „Розвиток і підтримка мережі громадянської освіти в Кіровоградській області”, в 2011 році громадська організація взяла участь і посіла призове місце в конкурсі написання міні-грантів серед громадських організацій області.

Фандрейзингова та проектна діяльність – важлива складова розвитку бібліотек Олександрівщини

Гриб М.Г.,

*директор Олександрівської
районної бібліотеки для дорослих*

Сьогодні вже немає потреби доводити комусь, наскільки важлива для бібліотек участь у різних професійних і грантових конкурсах. Адже, насамперед, це можливість одержання додаткових коштів, активізації творчої активності, підвищення професійного рівня. В Олександрівському районі проектно-програмний метод роботи освоїли й успішно використовує не тільки районна бібліотека, а й сільські бібліотеки.

Сім бібліотек району: Олександрівська районна бібліотека для дорослих, Олександрівська районна бібліотека для дітей, Несватківська, Івангородська, Розумівська, Красносільська, Цвітненська сільські бібліотеки взяли участь і стали переможцями у другому турі конкурсу „Бібліоміст” проектів „Організація нових бібліотечних послуг з використанням доступу до Інтернет”, що діє в Україні за підтримки Фондації Білла та Мелінди Гейтс.

Ця перемога у конкурсі надасть жителям району безкоштовний доступ до мережі Інтернет та можливість навчання бібліотекарів з метою підвищення якості послуг для відвідувачів, розвиток спроможності бібліотек представляти свої інтереси та отримувати необхідні громаді ресурси.

Проектна робота – це, крім іншого, і робота на імідж, позиціонування бібліотеки в місцевому співтоваристві. Багато бібліотек нашого району створюють програми й проекти, які, не одержавши прямої фінансової підтримки, приносять їм так званий соціальний ефект (перелік успішних проектів). Реалізуючи такі проекти, бібліотеки заробляють собі додаткові бали у населення, в органів влади, що, врешті-решт призводить до одержання або

фінансування, або будь-якої підтримки, заохочення самих бібліотекарів. Так, наприклад, здійснюючи підготовку бібліотек до реалізації проекту „Бібліоміст”, районні бібліотеки для дорослих та дітей зробили ремонти читальних залів. У Цвітненській та Розумівській бібліотеках замінено двері, зроблено поточні ремонти. Сільські ради підключили бібліотеки до Інтернет і зобов’язуються проводити оплату Інтернет-послуги для бібліотек, які виграли у конкурсі.

У реабілітації засуджених та тих, хто звільнився з місць позбавлення волі, розуміючи необхідність підтримки даної категорії, Олександрівська районна бібліотека, спільно з громадою селища, вирішила підвищити поінформованість та освіченість таких людей, подолання через Інтернет, який є у бібліотеці, інформаційної замкнутості, сприяння реабілітації та інтеграції в громадянське суспільство. Таким чином, бібліотекарі взяли участь у третьому раунді Конкурсу „Бібліоміст” проектів співпраці бібліотек з місцевими громадами і перемогли.

Комісія підтримала наш проект „Дамо засудженим шанс у громаді”, цей проект одержав 11 тисяч гривень. Кошти були спрямовані на придбання багатофункціонального пристрою, фліп-чарт, видання інформаційного бюлетеня “Повір у себе”, рекламного буклету про районну бібліотеку та інших видаткових матеріалів, для проведення тренінгів.

Реалізуючи даний проект, ми збільшили кількість відвідувачів у бібліотеці на 46 користувачів, розширили наявний спектр послуг, продемонстрували корисність бібліотеки громаді. За рахунок партнерів по реалізації проекту збільшився репертуар періодики, дисків та книг правової тематики на 276 одиниць.

Залучили громадську організацію „Краєзнавець” для виділення для бібліотеки книг Б.Кузика, В. Білошапки та Л.Литвин „Джерела вічності”, „Духовні скарби”, „Семья – малая церковь” та ін., адже через краєзнавство можна вирішувати чимало виховних завдань, у тому числі й виховання духовного світогляду цієї категорії людей. Повнотекстові дані книг розміщені на сайті бібліотеки, це дало можливість провести з читачами мандрівки по них.

Наша бібліотека задовольняє різноманітні інформаційні запити користувачів у Інформаційно-ресурсному центрі, надає вільний і

безкоштовний доступ до інформації, на базі бібліотеки створено безкоштовну громадську юридичну приймальню. Чи треба говорити, якою популярністю в населення користуються такі громадські приймальні, а отже – і бібліотеки, що їх організували. Завдання на перспективу – відкриття в селах центрів правової інформації при бібліотеках.

Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) в рамках програми „Бібліоміст” було оголошено конкурс ініціатив „Лідер бібліотечної справи – II”, директор бібліотеки Гриб М.Г. пройшла підготовку з питань проектної діяльності та роботи з місцевими громадами у містах Львові, Полтаві, Києві.

Ці навчання сприяли перетворенню нашої бібліотеки на сучасний центр громадської активності і започаткували впровадження нових видів бібліотечних послуг, які сприятимуть розвитку місцевих громад.

Кіровоградська обласна інформаційна служба з актуальних питань жіноцтва відома своєю багаторічною діяльністю з проведення просвітницької компанії з правової освіти населення. У рамках проекту „Розвиток і підтримка мережі громадянської освіти в Кіровоградській області” був оголошений обласний конкурс „Кращий інформаційно-ресурсний центр Кіровоградської області”. ІРЦ нашої районної бібліотеки для дорослих виборів перше місце, бібліотека отримала комп’ютер, тепер більше користувачів бібліотеки матимуть змогу користуватися Інтернетом.

Приємна новиною для громадських організацій нашого району був конкурс малих грантів, проведений ОЖІС за підтримки Національного Фонду Демократії США. Переможцем стала громадська організація села Несваткове „Несватківське сяйво”, яка для сільської бібліотеки на реалізацію свого проекту „Пам’ять втраченої батьківщини” отримала 4 500 грн. і придбала комп’ютер.

Бібліотеками району залучаються і спонсорські та меценатські кошти. Так, за кошти мецената Б.Кузика придбано для районної бібліотеки для дорослих комп’ютер та багатофункціональний пристрій, цифровий фотоапарат.

Отримала у подарунок комп’ютер Івангородська бібліотека від мецената, народного депутата, а Цвітненська та Любомирська бібліотеки - телевізори від керівників фермерських господарств.

Говорячи про позиціонування бібліотек у місцевому співтоваристві, хотілося б відзначити такі форми роботи як різні акції, метою яких є поповнення бібліотечних фондів, пропаганда книги, читання. Так, у районі проводимо традиційну для бібліотек акцію „Подаруй бібліотеці”. У результаті жителями району за перше півріччя цього року подаровано бібліотекам понад 940 примірників літератури на суму 18280 грн. книг.

Свої фонди бібліотеки поповнювали з обмінних Фондів Парламентської бібліотеки та фонду Л.Кучми.

Реалізація проектів та залучення додаткових коштів надасть можливість популяризувати, рекламувати бібліотеку як сучасну інформаційну та дозвіллеву установу та її безмежні можливості, сприятиме підняттю іміджу бібліотеки серед жителів місцевої громади.

Проектна діяльність бібліотек - шлях до залучення інвестицій на соціальний розвиток територій

Городецька Ж. Ф.

*директор Олександрійської міської
централізованої бібліотечної системи*

Проектна діяльність тісно увійшла в життя Олександрійських міських бібліотек, будучи, по суті, механізмом розвитку бібліотек в цілому, що дозволяє впроваджувати нові форми і методи в роботу і взагалі дозволяє розширювати рамки діяльності бібліотек.

Проектною діяльністю в системі займаються провідні спеціалісти практично з усіх структурних підрозділів ЦБС. Директор системи здійснює загальне керівництво проектами.

Як ви розумієте, реалізація проекту не під силу одному керівнику. Важливо, щоб і співробітники були готові взяти на себе відповідальність за керівництво окремими аспектами проекту. Адже ефективність реалізації проекту багато в чому залежить від членів проектної команди, від їхньої взаємодії як усередині свого колективу, так і з навколишнім бібліотечним середовищем.

Говорячи про проектну діяльність нашої системи, хочеться нагадати, як усе починалося. Проектна діяльність в Олександрійській міській ЦБС розпочалась в 2001 році зі створення на базі центральної бібліотеки ім. О.С. Пушкіна „Інформаційно-ресурсного центру”, який став частиною грантового проекту обласної бібліотеки ім. Д.І Чижевського за участю Обласної служби з актуальних питань жіноцтва (ОЖІС) та Національного Фонду Демократії (США) і працює в нашому місті майже 10 років.

Таким чином, від листопада 2001 року колектив бібліотечних працівників та читачі Олександрії розпочали відлік нового етапу в історії бібліотек міста – етапу переходу до нових технологій обслуговування користувачів, коли на додаток до традиційних друкованих ресурсів відвідувач може безкоштовно скористатися електронною інформацією для задоволення своїх інформаційних потреб з метою навчання, підвищення професійного рівня і т.ін.

Інформаційно-ресурсний центр надає змогу своїм відвідувачам безкоштовно користуватись мережею Інтернет і насамперед орієнтується на обслуговування громадських організацій.

Саме інноваційні процеси, які відбулися у книгозбірні в той період, стали підґрунтям для розробки подальших проектів та їх реалізації. Передусім це активне використання новітніх інформаційних технологій. На жаль, інформаційно-ресурсний центр мав на той час лише один комп'ютер і не в змозі був охопити всіх бажаних. Адже послугами бібліотек нашої системи користується

понад 35 тисяч користувачів на рік і це в умовах гострого дефіциту на літературу з питань права, бізнесу, економіки.

Ми зрозуміли, що при наявності в бібліотеках міста більшої кількості комп'ютерів можна було б вирішити дану проблему через використання послуг Інтернет. Адже Інтернет-центри користуються великою популярністю серед молодих жителів Олександрії. Молодь є основною категорією користувачів, які отримують інформацію зі Всесвітньої мережі (78% від загальної кількості).

Саме це і спонукало нас до участі в конкурсі проектів „Інтернет для читачів публічних бібліотек” (LEAP-III), оголошеному Відділом преси, освіти та культури Посольства США в Україні. І у квітні 2003 року отримали повідомлення з Посольства США, що наш проект визнано одним з переможців конкурсу. Кошторис проекту складав понад 16 тисяч доларів США, що забезпечило придбання 6-ти робочих станцій та програмного забезпечення для них, оплату послуг провайдера для безперешкодного доступу до Інтернету, а також тренінги для співробітників та користувачів.

Таким чином, в нашому місті було створено „Молодіжний Інтернет-центр” на базі юнацької бібліотеки. Це дозволило значно підвищити роль публічної бібліотеки у житті громади міста, а також наблизити глобальну мережу Інтернет до пересічних громадян.

Протягом терміну дії проекту відвідувачі мали змогу безкоштовно користуватись послугами Інтернет-зв'язку за рахунок гранту (LEAP-III), який виконувався протягом двох років: з 2003 до 2005 року.

У 2005 році після закінчення дії проекту (LEAP-III) на зекономлені кошти ми відкрили ще один Інтернет-центр – Дитячий (при центральній дитячій бібліотеці ім. Ю. Гагаріна).

В арсеналі цього центру – 5 робочих станцій з виходом в Інтернет. Як і в Юнацькому, там була задіяна широкомасштабна програма навчання користувачів самостійній роботі в мережі Інтернет.

Потім отримали перемогу у проєктах: LEAP-CONNECT та LEAP-CONNECT- II, які виконувались з серпня 2005 року до вересня 2007 року.

В результаті реалізації проекту „LEAP-III” відбулися суттєві якісні зміни в діяльності бібліотек системи загалом:

– бібліотеки стали на шлях модернізації і наблизилися до вимог відповідності сучасній бібліотеці.

– з’явилася можливість роботи в Інтернет, якісного виконання складних запитів за його допомогою.

– впроваджено в роботу нові додаткові послуги, що надаються на основі використання нових інформаційних технологій.

– в рамках проекту започатковані і вже стали традицією презентації, конкурси, „круглі” столи, тренінги, ток-шоу, заняття з основ інформаційної культури, анкетування тощо.

– впровадження нових інформаційних технологій дало можливість проводити на якісно новому рівні інформаційні заходи, запроваджувати нові форми їх проведення.

– діяльність з реалізації даного проекту дозволила створити суттєво нову дитячо-юнацьку бібліотечну структуру. Необхідно відзначити, що це тепер не дві окремо взяті добре оснащені бібліотеки, а єдиний механізм, вбудований в налагоджену систему мережевого обслуговування, який дозволяє більш якісно обслуговувати дітей та юнацтво.

Але зупиняйтесь на досягнутому ми не звикли, і провідні спеціалісти ОМЦБС продовжували брати участь в оголошених конкурсах на отримання грантів. Ми прагнули забезпечити бібліотеки системи якнайбільшою кількістю комп’ютерної техніки, підвищити якість та ефективність обслуговування користувачів бібліотек та збільшити кількість посадкових місць в Інтернет-центрах.

На початку 2010 року колектив Олександрійської міської централізованої бібліотечної системи взяв участь у конкурсі, оголошеному Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) і отримав перемогу у програмі Глобальні бібліотеки „Бібліоміст – Україна”, як учасник другої пілотної групи.

Завдяки цій перемозі чотири бібліотеки міста отримали 15 комп’ютерів з встановленим ліцензійним програмним забезпеченням, 4 комплекти периферійного обладнання (принтери, сканери, мережеве обладнання, пристрої безперервного живлення) для забезпечення відвідувачам вільного доступу до Всесвітньої мережі Інтернет. Це дало змогу розширити існуючі Інтернет-центри та відкрити ще два: в центральній бібліотеці ім. О.С. Пушкіна та в бібліотеці-філії №3 по обслуговуванню дітей.

Проект зачіпає проблеми різних верств населення та покликаний впливати на розвиток багатьох напрямків діяльності бібліотек міста.

Бібліотеки, які отримали комп'ютерну техніку, надають доступ до мережі Інтернет всім своїм користувачам, але згідно з проектом кожна з бібліотек поглиблює свою роботу з певною категорією користувачів.

Так, центральна бібліотека ім. О.С. Пушкіна працює з такою соціально незахищеною групою користувачів, як люди з обмеженими фізичними можливостями.

Програма Центральної дитячої бібліотеки ім. Ю. Гагаріна, згідно з проектом, спрямована на роботу з дітьми, які потребують особливої уваги. Це:

- діти-сироти,
- вихованці прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу,
- діти-інваліди,
- діти-чорнобильці.

Юнацька бібліотека поглиблює свою профорієнтаційну роботу і працює з:

- випускниками навчальних закладів,
- молоддю, яка втратила роботу.

З огляду на контингент юних користувачів, який обслуговує дитяча бібліотека №3, тут найбільша увага приділяється пошуку, підтримці та розвитку обдарованих дітей.

Ми впевнені, що реалізація програми „Глобальні бібліотеки „Бібліоміст – Україна” сприяє розвитку інноваційних бібліотечних послуг, що якнайкраще задовольняють інформаційні потреби місцевого населення, тим самим підсилюючи роль наших бібліотек як важливого осередку розвитку громади.

Крім цього, Олександрійська міська ЦБС взяла участь в конкурсі „LEAP-2010”, спрямованому на оновлення комп'ютерної техніки та програмного забезпечення для успішного функціонування Інтернет-центрів, відкритих в рамках проекту „LEAP-III” у 2003-2005 роках. І як результат – отримала перемогу в цьому конкурсі та 3 комплекти комп'ютерної техніки з ліцензійним програмним забезпеченням.

Підбиваючи підсумок, хотілося б зазначити, що в бібліотеках нашого міста працюють люди здібні, небайдужі, справжні фахівці своєї справи. Адже, незважаючи на усі матеріальні негаразди, вони прагнуть йти в ногу з часом, наблизити новітні інформаційні технології до мешканців нашого невеликого провінційного міста. І варто сказати, що їм це вдається.

Як результат їхньої праці:

- міські бібліотеки Олександрії стали переможцями у п'яти конкурсних проектах,

- за рахунок грантів залучено коштів на загальну суму 189 тисяч 273 грн., з яких:

- за рахунок грантів LEAP-III, LEAP Connect, LEAP Connect-II, LEAP-2010 — 112 тис. 324 грн.;

- за рахунок проекту „Глобальні бібліотеки „Бібліоміст – Україна” — 76 тис. 949 грн.

- комп'ютерами оснащені три найбільші (центральні) бібліотеки та одна бібліотека-філія,

- в місті працює 4 Інтернет-центри з безкоштовним доступом до Інтернету,

- до Інтернет-мережі підключено 45 комп'ютерів, з них 30 – для користувачів Інтернет-центрів;

- за кошти грантодавців придбано 26 комп'ютерів, решта – 19 придбано за рахунок власних коштів ЦБС, отриманих від надання бібліотеками системи платних послуг.

Швидкість каналу – до 24 Мбіт/сек від провайдера ВАТ „Укртелеком” тариф „ОГО!Ультра”. В приміщеннях Центральної та Юнацької бібліотек діє Wi-Fi доступ до всесвітньої мережі.

Отже, спираючись на власний досвід, можна сказати, що участь у грантових конкурсах дуже важлива для бібліотек нашої системи. Використання проектних технологій не тільки трансформує наші книгозбірні в сучасні інформаційні центри, а і змінює характер системи управління бібліотекою, змінює організаційну культуру:

- самостійні підрозділи проявляють більше ініціативи,

- проектні команди стають інструментами, за допомогою яких полегшується проведення процесів оновлення,

- посилюється творча та інноваційна активність колективу,

- слабшає опір змінам,

— виникають тенденції до відмови від застарілих ідей і заміни їх новими поглядами і стратегіями.

Таким чином, сьогодні вже немає потреби доводити комусь, наскільки важлива для бібліотек участь у різних грантових проєктах та конкурсах. Адже насамперед це можливість постійно розвиватися, одержувати додаткові фінансові засоби, активізувати творчу активність, підвищувати професійний рівень. Крім того, активізація програмно-проектної діяльності дозволяє сконцентрувати увагу на найбільш нагальних проблемах, виділяти й розвивати головні напрямки діяльності бібліотек.

Історія бібліотек як актуальний напрям наукових досліджень

Фролова В.С.,

директор Кіровоградської районної бібліотеки для дорослих

Історія бібліотек тісно пов'язана з історією створення Кіровоградського району. Протягом останніх п'ятдесяти років минулого століття межі району неодноразово уточнювались. У зв'язку з цим села Маловисківського (І-Благодатне), Аджамського (Аджамка, Н-Олександрівка, Червоний Яр, Веселівка) віднесено до Кіровоградського району, а Губівка і Тарасівка – віднесено до Новгородківського району.

Відповідно до паспортів бібліотечних закладів, перші дані про наявність бібліотек в районі є в селах Бережинка (1920 р.), Крупське (1929 р.).

Передусім бібліотеки відкривались в більш промислово розвинутих селах. За дослідженнями історика і краєзнавця з Грузького Ю.С.Єпур, прослідковується наступна хронологія діяльності бібліотеки в населеному пункті:

– в 1861 році в Грузькому була відкрита школа, в якій працювала випускниця Інституту шляхетних панянок, яка відкрила при школі бібліотеку;

– в 1917 році в сільській школі уроки читав дяк, а шкільною бібліотекою користувалися грамотні селяни;

– в 1921 році відкрито ЛІКНЕП. Вчив людей грамоти Іван Захарович Волинець. Він був і бібліотекарем. В цьому ж році відкрили хату – читальню;

– в 1924 році відкрито сільбуд. Комсомольці та бідняцька молодь збиралися в хаті – читальні, організували першу виставу за п'есою Т. Шевченка „Назар Стодоля”;

– в 1948-49 роках відновлено роботу бібліотеки при сільському клубі. Завдання бібліотеки – допомога населенню ліквідації неграмотності.

Цікаві архівні матеріали зберігаються в Аджамській сільській бібліотеці. В історичній довідці значаться звітні документи Покровської церкви в Аджамці: „Отчет о состоянии прихода Покровской церкви м. Аджамки за 1815 год. В приходе имеется 5 школ: 2 земских, 1 министерская двухклассная и 2 церковно-приходские. Библиотека в приходе. В приходе имеются библиотеки при всех школах. Для взрослых прихожан имеется земская библиотека, помещающаяся в народном доме санитарного попечительства. Там имеются книги по всем отраслям сельского хозяйства, истории, по географии, естествоведению, книги бытового содержания. При церкви для членов причта есть своя библиотека духовного содержания, состоящая из 250 томов. При церковно-приходской школе была порядочная (около 650 книг) библиотека...”

В першій половині ХХ століття в народному домі (нинішній центральний будинок культури) в с. Аджамка була відкрита читальня. Знаходилась вона в одній кімнаті площею 4х5 м. Освічені люди села, заможні, інтелігенція дарували бібліотеці власні книги. Читали всі, хто був письменний, мав потребу в книгах, тягнувся до світла. Тим паче, що в 1912 році Херсонське губернське земство заснувало в Аджамці сільськогосподарську дослідну станцію, завданням якої було вивчати техніку рільництва, агротехніку вирощування зернових культур.

В довіднику „Історія міст і сіл УРСР” (Кіровоградська область) широко описана історія с. Бережинка. Тут згадується про відкриття в селі в 1920 році сільської бібліотеки. Спочатку вона знаходилась в пристосованому приміщенні з малочисельним фондом. Через чотири роки, 22 лютого 1924 року, окружна газета „Червоний шлях” повідомляла, що в Бережинці працює бібліотека, де щовечора збираються селяни і слухають лекції, читають вголос газети і книги.

Про роботу сільської бібліотеки згадується і на сторінках періодичних видань 1935 року. За свідченням архівних даних, в районі з повоєнних часів до 70-х років відкривались, поновлювали свою роботу бібліотеки. Створювались колгоспні, радгоспні, профспілкові та масові бібліотеки на території району. З 1970 до

1990 року всі бібліотеки регіону було передано в підпорядкування Міністерства культури. Організовано систему масових бібліотек, яка налічувала 44 заклади на 71 населений пункт.

На жаль, вивчення історії бібліотек, як і історії сіл, в районі розпочали в останні десятиліття. Багато фактів уточнювалися словами очевидців, керівників села, бібліотекарів. Бібліотеки відкривалися в селах з метою наблизити книгу до людей. Для розміщення фонду виділялись приміщення в адміністративних будівлях, клубах. Формувались бібліотечні кадри. Саме вони відіграли основну роль в становленні бібліотеки як закладу культури, центру організації дозвілля населення, центру виховної роботи та інформаційного забезпечення. Уміння працювати з людьми, координувати роботу з сільською радою, школою, клубом забезпечувало працівникові авторитет та пошану односельців.

Декілька років велася робота по збору матеріалів з історії села та бібліотеки. В 2007 році на районному семінарі в Бережинці було проведено презентацію досліджень кожної бібліотеки: „В історії бібліотеки – моє життя”. Матеріали, зібрані в альбоми, папки містили цінний матеріал про становлення бібліотеки, працівників, які її очолювали.

Вже в історію Аджамської бібліотеки ввійде ім'я талановитого організатора, вихователя, художника Олександри Олександрівни Богуненко. Ось її спогади: „В 1951 році народним методом розпочалося будівництво приміщення для районної бібліотеки... Влітку бібліотека переїхала в новозбудоване приміщення. Бібліотекарі розставили фонд, організували роботу читального залу, розвели кімнатні квіти. Комплектувалась бібліотека з обласного бібколектора”. Пізніше на сторінках районної газети було надруковано: „Багато уміння і знань докладає завідувача Аджамською дитячою бібліотекою Олександра Олександрівна Богуненко, щоб прищепити любов до книги нашим юним громадянам, щоб книголюбамі стали якомога більше дітей нашого села. Нині юні читачі на чолі з О.О. Богуненко взялися за велику справу – написати книгу „Історія села Аджамки”. Рукопис книги з кожним днем стає все товстішим і цікавішим... (18 жовтня 1975 року)”.

В історію бібліотеки зробили свій внесок Євгенія Прокопівна Куроп'ятник, Любов Монастирська, Лідія Ярошенко, які все життя

присвятили бібліотечній справі. Саме про таких бібліотекарів сказала А. Корінь: „...як можна виміряти ту духовну віддачу, ту високу радість духовного спілкування з книгами і людьми, яка є вінцем і суттю бібліотечної роботи. Тому випадкові люди в бібліотеці не затримуються – вони приходять і йдуть. Зате ті, хто залишається, приростають душею до цього особливого світу, зливаються з ним і не уявляють без нього себе. Для них ця робота – життя”.

В кожній сільській бібліотеці району – своя історія, пов’язана з фактами, подіями, людьми. Незважаючи на те, що різні історичні періоди вимагають різних підходів до змісту роботи, за бібліотекарами завжди залишаються основні функції – задоволення інформаційних, інтелектуальних, освітніх потреб користувачів.

Єдність дій – запорука соціальної стабільності

Чуянова Н.М.,

директор Олександрійської центральної районної бібліотеки ім.Д.І. Чижевського

У сучасних соціально-економічних умовах розвитку суспільства зростає соціальний ефект бібліотечної діяльності. Сьогодні бібліотека є тією установою, яка може консолідувати громадськість щодо вирішення соціально значущих проблем і бере участь у становленні громадянського суспільства в країні.

Однією з прогресивних форм взаємодії бібліотек з різними структурами та користувачами є соціальне партнерство, яке дозволяє їм як позиціонувати свої інтереси серед місцевої громади, так і враховувати інтереси її членів.

Соціальне партнерство історично ґрунтується на традиційній взаємодії бібліотек з іншими установами й закладами для проведення спільних заходів. Сьогодні традиції соціального партнерства отримали подальший розвиток.

У діяльності бібліотек району в тій чи іншій мірі присутні різні види соціального партнерства, закріплені відповідними угодами про співпрацю.

Взаємодія бібліотек із владними структурами продовжує активно розвиватися. Це підтверджує діяльність центрів інформації з питань місцевого самоврядування, де акумулюються документи органів місцевої влади. Бібліотеки здійснюють їх збереження, облік та надання користувачам. Особливо ефективно діють центри в бібліотеках, які мають достатню практику використання новітніх інформаційних технологій: здійснюється інформаційно-правове консультування представників адміністративних та суспільно-політичних структур та загалом місцевої громади.

Невід’ємною складовою будь-якого демократичного суспільства є недержавні об’єднання громадян, їх соціально-політичне призначення полягає, насамперед, у тому, що вони

допомагають людям у вирішенні проблем повсякденного життя, відкривають широкі можливості для виявлення суспільно-політичної ініціативи, здійснення функцій самоврядування. Надійними партнерами бібліотек є такі громадські організації як ОРБІКС, Центр стратегічних досліджень „Прозорість”, Всеукраїнська екологічна ліга, Всеукраїнське товариство „Просвіта”, „Олександрійський гендерний інформаційний центр”, Олександрійська районна дорадча сільськогосподарська служба. Особливо тісна співпраця пов’язує нас з обласною жіночою інформаційною службою.

Різноманітними є форми співробітництва бібліотек із громадськими організаціями: спільне проведення заходів, інформаційне забезпечення керівників організацій та їхнього активу. При цьому відкриваються нові канали одержання інформації, з’являються можливості для залучення фахівців суспільних структур для вирішення наявних проблем, а також умови для включення бібліотек до сфери інтересів громадськості.

Реальними партнерами бібліотек є відділи та служби районної державної адміністрації: внутрішньої політики, у справах дітей, сім’ї, молоді та спорту, соціального захисту населення, охорони здоров’я тощо. Надаючи регулярну інформаційну допомогу цим структурам, бібліотеки залучають їхніх представників до проведення різноманітних просвітницьких заходів, спрямованих на правове виховання населення, профілактику правопорушень, популяризацію здорового способу життя, профорієнтацію молоді.

Партнерство бібліотек та міськрайонного управління юстиції знаходить відображення в спільній реалізації Програми правової освіти населення, в рамках якої спільно зі спеціалістами проводяться уроки права, бесіди, правові конкурси, тижні права.

З метою надання правової допомоги населенню району при ЦРБ ім. Д.І.Чижевського діє громадська приймальня.

Бібліотеки плідно співпрацюють з міськрайонним центром зайнятості в наданні інформаційної підтримки безробітній молоді, співпрацюють у профорієнтаційній роботі. Працівники Олександрійської центральної районної бібліотеки - постійні учасники „Ярмарків вакансій”, які організовує Олександрійський міськрайонний центр зайнятості, де презентують підбірки матеріалів за те-

мами „Створюємо власний бізнес”, „Зелений туризм – самозайнятність населення”, „Світ професій”.

Соціальне партнерство бібліотек з центрами здоров'я, медичними закладами допомагає у популяризації здорового способу життя, профілактиці шкідливих звичок, захворювання на СНІД.

Традиційними партнерами бібліотек завжди були і залишаються освітні заклади. Інформаційна підтримка навчального процесу – одне з головних завдань, які стоять на сьогодні перед бібліотеками. Інформування вчителів, викладачів середніх та вищих навчальних закладів про нову методичну літературу, залучення школярів та студентів до бібліотечних заходів – традиційні форми співробітництва; організуються виставки-консультації „Бібліотеки - на допомогу навчальному процесу”, перегляди літератури, презентації нових надходжень на педрадах, семінарах.

Бібліотеки завжди були і є осередками спілкування творчих людей: письменників, художників, музикантів. Організація творчих вечорів, літературних і музичних віталень підвищує статус бібліотек як надійних соціальних партнерів.

Районна централізована система підтримує тісні зв'язки з творчою інтелігенцією, зокрема з літературним об'єднанням „Джерело”, що дозволяє поповнювати фонди творами місцевих авторів

Відродженню духовності сприяє соціальне партнерство бібліотек з різними релігійними конфесіями. Поповнюються фонди духовною літературою, проводяться заняття в недільних школах, уроки християнської етики, організуються лекторії „Духовні цінності українців”.

Як професійне партнерство можна розглядати спільну діяльність бібліотек, клубів, Будинків культури, шкіл естетичного виховання, музеїв. Переважна кількість масових заходів у бібліотеках проводиться за участю працівників установ культури, а бібліотекарі, у свою чергу, забезпечують їх інформацією про нові надходження за фахом, добирають літературу для проведення різноманітних заходів тощо.

Соціальне партнерство допомагає змінити суспільне уявлення про бібліотечну діяльність. Взаємовідносини із засобами масової інформації – необхідна умова створення нового образу бібліотеки і привабливості її послуг. Найбільш ефективна співпраця – з місце-

вими газетами, які регулярно друкують матеріали про бібліотечну діяльність.

Таким чином, можна сказати наступне: коло партнерів сучасної бібліотеки досить широке і поповнюється щороку. Це органи місцевого самоврядування, державні служби, громадські організації, освітні установи, заклади культури, недержавні комерційні структури, засоби масової інформації, благодійні фонди тощо.

Сьогодні бібліотека є вигідним партнером для інших організацій – громадським центром інформації; центром культурного життя, спілкування і дозвілля; бібліотечної сервісної служби.

Про відродження творчої спадщини та збереження історичної пам'яті болгарського народу в спільному проєкті Вільшанської ЦБС та культурно-просвітницького товариства „Алфатар”

Каліфорова І. С.,

*директор Вільшанської
централізованої бібліотечної системи*

Основними напрямками національної політики нашої держави є відродження українського етносу, забезпечення етнокультурної самобутності української нації, розвиток культур корінних народів та національних меншин, що живуть в Україні.

На це спрямовує стаття 11 Конституції України та Закон України „Про національні меншини в Україні”.

Вивчення історії, популяризація традицій, культурних цінностей, надбаних народом протягом століть, виховання почуття патріотизму, збереження творчої спадщини та історичної пам'яті болгарського народу, збагачення загальнодержавної духовної скарбниці – є дуже важливим сьогодні.

Етнографічне краєзнавство – один з визначних аспектів вивчення історії та культури краю. Цей напрям передбачає широкий спектр студій вивчення народної матеріальної і духовної культури.

Звичаїв та традицій болгарського народу, успадкованих від предків, на Вільшанській землі багато. Пам'ять про своїх предків – це природна потреба триматися невмирущих традицій народних ремесел та художніх промислів у спадок наступним поколінням.

Минуло 235 років відтоді, як близько 400 родин з с.Алфатар Селістри поселилися в с.Маслово, яке згодом перейменували на Вільшанку.

Третину населення Вільшанського району складають болгари.

У 2000 році було відроджено районне болгарське Товариство вільшанських болгар „Алфатар”, яке на сьогодні представлено

усіма ланками – держслужбовці, освітяни, бібліотекарі, працівники клубних закладів, голови сільських Рад, пенсіонери, учні, студенти.

Товариство увійшло в Асоціацію болгарських національно-культурних товариств і організацій України, яка знаходиться у місті Одеса, створена у 1993 році і об'єднує понад сорок товариств. Товариство добивається поліпшення умов життя, праці і добробуту людей, розвиває їх громадську активність, підтримує ініціативи в справі національно-культурного розвитку.

Важливими партнерами Товариства є: райдержадміністрація, сільські ради, школи, україно-болгарський історичний музей, бібліотеки регіону, які здійснюють інформаційне обслуговування представників болгарської меншини, проводять спільні масові заходи.

Одним із важливих напрямків своєї діяльності Товариство вважає формування фонду краєзнавчих документів, зокрема книг болгарською мовою. В сучасних умовах поповнення здійснюється за допомогою матеріалів з місцевої історії у вигляді ксерокопій і фотокопій, передруку матеріалів, виписок, вирізок із публікацій, а також відомостей, записаних від старожилів. Це дані про історичні об'єкти, відомості про видатних земляків. Створюються архіви, фонд яких включає документи, фотографії, щоденники, листи із особистих колекцій, підшивки газет болгарською мовою. Зібрані матеріали групуються у папки-досьє: „Вільшанщина пам'ятає”, „Друковані подорожі в давнину”, „Вільшанщина вивчає”, „Болгари і наш край”, „Звичаї та обряди прадавніх болгар”, „Вільшанка – Алфатар: грані співпраці”, „Україна – Болгарія: історичне минуле та сьогодення”.

В бібліотеках створено етнографічний куточок „Болгари і наш край”, який містить вишиті у болгарському народному стилі речі: рушники, пояси та ін. Тут користувачі можуть познайомитися з творами болгарських письменників мовою оригіналу та в перекладі українською. Національні меншини постійно знаходяться в полі зору працівників бібліотек. Діють клуби за інтересами „Другарче”, „Родовід”. Голова Товариства Анатолій Нестеров багато років посліпль сприяє передплаті періодичних видань для бібліотек району: „Україна: българско обозрение” та „Роден край”. З 2004 року

місцева газета „Зорі над Синюхою” раз на місяць надає можливість друкувати, переважно болгарською мовою, сторінку „Алфатар”.

Працівники міського Будинку культури налагодили тісні стосунки з головою болгарського товариства А.О.Нестеровим. Він допомагає в організації масових заходів, нерідко сам стає їх ініціатором. За його сприяння було відроджено болгарські свята: „Зустріч на межі” („Среца на границата”), „Трифон Зарізан”, День пам’яті поселення хутора Кацика та інші.

Культурно-мистецьке життя болгар репрезентують самодіяльні фольклорні колективи: „Садянка”, „Гуденки”, „Другарка”, „Болгарка”, які діють при Будинках культури та тісно співпрацюють з Товариством „Алфатар”.

Велике значення при цьому має співпраця Товариства з районним українсько-болгарським історичним музеєм. Так, спільно було проведено історичну годину „Вічне суцвіття дружби”. Мова йшла про споконвічні відносини, традиції українського та болгарського народів. На захід були запрошені учні 10-11 класів місцевої школи.

Значний інтерес викликала Краєзнавча лекція „З історії рідного краю”. Директор музею Н. Фудар цікаво розповіла. На виставці представлено не тільки інформаційний матеріал, а й національний одяг та прикраси.

Багатомовність була і залишається традицією жителів Вільшанщини. В кожній родині селища розмовляють своєю рідною мовою, але також вільно говорять болгарською, російською, українською мовами. І всі розуміють, що спілкування з людиною іншої національності її рідною мовою – це вираз поваги до неї. Тому за сприяння Товариства „Алфатар” у Вільшанській ЗОШ введено вивчення болгарської мови. Мову вивчають діти, які мають не тільки болгарське коріння, а й українське.

За ініціативи А.О. Нестерова на базі Вільшанської загальноосвітньої школи створено молодіжну організація „Възраждане”, яка об’єднує 45 членів.

Метою її діяльності є бажання передати нащадкам усе краще, що успадкували вони від своїх предків і пронесли крізь життя. Зберегти та відродити мову, звичаї, традиції, культуру та історію болгарського народу.

Велику допомогу і підтримку Вільшанському національно культурно-освітньому болгарському товариству „Алфатар” надає інформаційно-ресурсний центр (ІРЦ).

Через Всесвітню мережу Інтернет та сучасні Інтернет-ресурси члени Товариства мають можливість спілкуватись з Державною агенцією для болгар за кордоном, яка знаходиться в столиці Республіки Болгарія, Комітетом національних меншин та міграцій в м. Києві, підтримувати дружні зв'язки з болгарами, що живуть в різних регіонах нашої країни.

У Вільшанці за ініціативи Асоціації Болгар України відкрито погруддя болгарському поету, публіцисту та громадському діячу Христо Ботеву (1849-1876 рр.). З нагоди урочистостей територіальна громада радо зустрічала високих гостей: Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Болгарія в Україні Димитра Владимірова, делегацію з Болгарії на чолі з мером міста Алфатар Радкою Желевою, президента Асоціації болгар в Україні Антона Кіссе, делегації із Запорізького краю, Одещини, Приазов'я.

З жовтня 2010 року Вільшанський інформаційно-ресурсний центр працює над реалізацією Проекту № 2010-2027.0 „Розвиток і підтримка Мережі громадянської освіти в Кіровоградській області”, обласна інформаційна служба з актуальних питань жіноцтва в рамках проекту оголосила конкурс міні-грантів. Метою цього конкурсу було підтримати громадські ініціативи задля сприяння участі населення у розвитку громади, а також надання можливості лідерам громадських організацій реалізувати свої ідеї стосовно покращення життя місцевої громади.

Товариство вільшанських болгар „Алфатар” взяло участь у конкурсі малих грантів серед громадських організацій області. Був поданий проект „Збереження творчої спадщини та історичної пам'яті болгарського народу”.

Реалізація цього проекту сприяє створенню і розвитку національних культур, вивчення болгарської мови для збереження культурних цінностей, надбаних народом протягом століть, популяризації традицій, виховання почуття патріотизму, збереження творчої спадщини та історичної пам'яті болгарського народу, збагачення загальнодержавної духовної скарбниці.

В рамках проекту проведено п'ять заходів, в яких взяли участь понад 180 осіб. Крім того, збиралися інформаційні та фотома-теріали у місцевих жителів. Зібрані матеріали групувалися у папки, що знаходяться в районній бібліотеці та мають попит серед читачів.

Активісти Товариства вільшанських болгар „Алфатар” при написанні проекту поставили чіткі завдання та склали стислий план, згідно з яким працювали на втілення проекту в життя.

Серед населення членами Товариства велися пошукові роботи по збиранню краєзнавчого матеріалу у вигляді ксерокопій і фотокопій, передруку матеріалів, виписок, вирізок із публікацій, а також відомостей, записаних від старожилів. Зібрані матеріали групувалися у папки-досьє: „Вільшанщина пам'ятає”, „Друковані подорожі в давнину”, „Вільшанщина вивчає”, „Болгари і наш край”, „Звичаї та обряди прадавніх болгар”, „Вільшанка – Алфатар: грані співпраці”, „Україна – Болгарія: історичне минуле та сьогодення”.

Оскільки районна бібліотека та Товариство „Алфатар” постійно співпрацюють та є партнерами, то придбане обладнання (цифровий фотоапарат, кольоровий принтер) передано на користування в райбібліотеку. За допомогою принтера та цифрового фотоапарата члени Товариства робили ксерокопії і фотокопії, передрук матеріалів, виписок, вирізок із публікацій, а також відомостей, записаних від старожилів. При підготовці презентації завдяки придбаній техніці створено слайд-шоу „Рідний край крізь об'єктив”. Завдяки цьому активісти Товариства та працівники районної бібліотеки мають можливість якісно готувати та роздруковувати різнопланові інформаційні матеріали.

Звичаїв болгарського народу, успадкованих від предків, багато. Про це йшлося під час засідання круглого столу: „Про минуле заради майбутнього: історія і сучасність болгар”, яке відбулося у читальному залі районної бібліотеки.

На презентацію проекту, що відбулася в районній бібліотеці, були запрошені заступник голови Вільшанської РДА Поляруш М.М, начальник відділу культури і туризму Вільшанської РДА Михайлова О.П., голова Товариства вільшанських болгар „Алфатар” Нестеров А.О., менеджер проекту „Розвиток і підтримка Мережі громадянської освіти в Кіровоградській області”, головний бібліотекар відділу науково-методичної роботи і соціологічних

досліджень обласної наукової бібліотеки ім. Чижевського Охріменко М.С., завідувача красназвчим відділом обласної наукової бібліотеки ім. Чижевського Макарова Т.П., директор Вільшанського історичного українсько-болгарського музею Фудар Н. В. та сільські голови сіл Добре, Станкувате та селище Вільшанка, - це місцевості, де проживають болгари.

Урочисту частину презентації відкрила начальник відділу культури і туризму Вільшанської РДА Олена Петрівна Михайлова. З вітальним словом виступила заступник голови Вільшанської РДА Меланія Миколаївна Поляруш. Про роботу Товариства „Алфатар” розповів його керівник Анатолій Опанасович Нестеров. Сільський голова с. Станкувате Віктор Віталійович Діордієв розповів всім присутнім про історію свого села та про роботу зі збереження творчої спадщини.

Цікавою була інформація директора Вільшанського історичного українсько-болгарського музею Надії Вікторівни Фудар „Події і люди в житті краю ”

Присутні мали можливість переглянути слайд-шоу „Рідний край крізь об’єктив”.

Гостей до літературно-музичної вітальні з хлібом та сіллом, на слово щире, на бесіду мудру, на свято родини, на засідання клубу „Родовід” – „Немає краю без звичаю” запросили українка та болгарка, де гостей болгарською мовою вітали учасники болгарського гуртка Центру дитячої та юнацької творчості, учні 3-Б класу Вільшанської загальноосвітньої школи (керівник гуртка – Людмила Каленик, класний керівник – Світлана Нестерова).

Свято продовжили художній самодіяльний народний ансамбль „Гуденки” Вільшанського міського Будинку культури (керівник - Павлова Н. М, де відтворили фрагмент відродженого обряду зарізання виноградної лози „Тріфон Зарізан”).

Значна частина населення району – болгари, тому проведена красназвча робота сприяла підвищенню інтересу громади, зокрема молодого покоління, до надбань нашого народу.

Справді, це велике щастя, що ми можемо торкнутись до джерела нашої культури, вивчати її, берегти, збагачувати, бо головне – щоб збереглася мова, пісні, танці, національний колорит, звичаї та традиції.

Після реалізації проекту Товариство в своїй діяльності планує і надалі продовжувати пошукову краєзнавчу роботу, яка сприятиме культурному розвитку району, вихованню патріотизму серед молоді, національної самосвідомості.

Реалізація таких проектів не тільки допоможе місцевій громаді вирішити поставлені завдання, а й покращить імідж району.

Спільна діяльність Товариства Вільшанських болгар „Алфатар” та бібліотек спрямована на те, щоб сучасна молодь шанувала історію свого народу, берегла пам’ять про предків. Прийдешні покоління мають знати і цінувати своє родове коріння.

Товариство вільшанських болгар „Алфатар” надалі сприятиме створенню і розвитку національно-культурних центрів: музеїв історії переселення болгарів, бібліотек, вивчення болгарської мови для збереження культурних цінностей, надбаних народом протягом століть, популяризації традицій, виховання почуття патріотизму, збереження творчої спадщини та історичної пам’яті болгарського народу, збагачення загальнодержавної духовної скарбниці.

Бібліотека і громадські організації: грані співпраці

Гладка Н.М.,

*директор Долинської районної
бібліотеки для дорослих*

Соціальне партнерство як необхідний інститут громадянського суспільства стало однією з основних функцій бібліотеки, прогресивною формою її взаємодії з користувачами та різними організаціями. Сьогодні бібліотека, замкнута в собі, навряд чи здатна вижити, і саме цим викликана необхідність пошуку нових підходів до співпраці, розвитку сучасного мислення, оперативного реагування на основні події.

На нинішньому етапі дуже важливо сформувати в суспільній свідомості образ значущої, інтелігентної бібліотеки як головного культурного та інформаційного центру. Адже саме вона стає основним каналом, через який все більше представників різних верств населення приєднується до процесу співпраці, тут консолідується громадськість за соціальними проблемами, і це є дуже важливим для розвитку партнерства і становлення громадянського суспільства.

У США давно існує думка, що партнерство, зв'язки з громадськістю для будь-якої організації означають приблизно те ж саме, що здоров'я для людини. Чим більше таких партнерів і чим кращі стосунки складаються з ними, тим бібліотека більш дієздатна та ефективніше функціонує. Цілеспрямована робота з формування сприятливого соціально-комунікативного клімату навколо діяльності бібліотеки дає значні результати:

- вона на очах, про неї знають не тільки наші читачі;
- шириться, росте коло її друзів і партнерів;
- у неї доброзичливі відносини з владою і суспільними структурами, позитивна репутація в ЗМІ;

У сучасних соціально-економічних умовах розвитку суспільства стрімко зростає соціальний ефект бібліотечної діяльності. Сьогодні бібліотека є тією установою, яка може консолідувати громадськість щодо вирішення соціально значущих проблем і бере участь у становленні громадянського суспільства в країні.

Однією з прогресивних форм взаємодії бібліотек з різними структурами та користувачами є соціальне партнерство, яке дозволяє їм як позиціонувати свої інтереси серед місцевої громади, так і враховувати інтереси її членів.

Соціальне партнерство історично ґрунтується на традиційній взаємодії бібліотек з іншими установами й закладами для проведення спільних заходів. Сьогодні традиції соціального партнерства отримали подальший розвиток.

За допомогою зв'язків з громадськістю бібліотека повідомляє жителів про себе, про ті можливості, які вона має, про свій фонд та спектр бібліотечно-інформаційних послуг, формує позитивний інформаційний образ, що змінює традиційне сприйняття її користувачем. Незважаючи на те, що в рамках соціального партнерства діяльність бібліотеки значною мірою альтруїстична і спрямована, насамперед, на соціальну і культурну сфери, партнери роблять значний внесок у стабілізацію та поліпшення її матеріального становища, підвищують її статус як культурно-інформаційної установи, яка самостійно формує культурну політику, заповнюючи утворений у суспільстві ціннісний та інформаційний вакуум.

Для більш ефективного налагодження ділового співробітництва і партнерства ми використовуємо:

- інформування про бібліотеку на власному Web-сайті;
- публікації в місцевих та інших періодичних виданнях;
- виступи на районному радіо;
- проведення дня бібліотеки
- семінари, тренінги
- презентації
- екскурсії по бібліотеці;

Багатоаспектний характер соціального партнерства дозволяє класифікувати його *види залежно від цілей і напрямів*:

- громадянське партнерство (взаємодія з органами місцевої влади);

- партнерство з освітніми закладами;
- партнерство з установами культури;
- партнерство із засобами масової інформації;
- партнерство з громадськими організаціями (творчими спілками, товариствами тощо);
- економічне партнерство (взаємовигідне співробітництво з підприємствами, бізнес-структурами, приватними підприємцями);
- партнерство з релігійними громадами і конфесіями;
- професійне партнерство (взаємодія бібліотек).

У діяльності бібліотек в тій чи іншій мірі присутні різні види соціального партнерства, закріплені відповідними угодами про співпрацю.

Різнманітними є форми співробітництва бібліотек із *громадськими організаціями та об'єднаннями*: спільне проведення заходів, надання приміщень й аудиторії, інформаційне забезпечення керівників організацій та їхнього активу. При цьому відкриваються нові канали одержання інформації, з'являються можливості для залучення фахівців громадських структур для вирішення наявних проблем, а також умови для включення бібліотек до сфери інтересів громадськості.

В нашому районі налічується 23 громадських організації:

- Районна організація ветеранів війни та праці,
- Спілка воїнів-інтернаціоналістів „Факел”
- Всеукраїнське товариство „Просвіта”
- Організація „Союз-Чорнобиль”
- Районна організація „Спілка жінок України”
- Товариство інвалідів „Товариш”
- Товариство Червоного хреста
- Громадський парламент жінок України
- Літературно-мистецьке об'єднання „Сузір'я Долинщини”
- Об'єднання козаків: Карабилівська сотня та Пашківський курінь Січеславського козацтва Запорізького.

Підтвердженням соціального партнерства є заходи, що проводяться бібліотеками нашого району. А саме:

- реалізація проекту „Живи і пам'ятай” спільно з районною організацією ветеранів;

– презентації книг, членів ветеранської організації Валентини Бутрій;

– зустріч з воїнами-афганцями Гронт М.Ю., Назаренко О.М. „Вітчизни слава і доблесті край”:

– година скорботи »Чернобиль: життя „до” і „після”», зустріч з ліквідатором 2-ї категорії Нерода О.В.;

– урок здоров’я „Обери здоровий спосіб життя”, голова ГО „Твереза Україна” Шпак А.А.

В нашому районі активну діяльність ведуть представники українського козацтва – це Карабилівська сотня та Пашківський курінь Січеславського козацтва Запорізького. Бібліотеки співпрацюють з цими об’єднаннями.

Так, в заходах з нагоди ювілею Михайла Родинченка взяли участь представники козацтва, літератори Криворіжжя. Козаки подарували на видання книги М.Родинченка 1000 грн.

Цікавою була зустріч старшокласників міста з головним атаманом Єлизаветградської паланки письменником-красознавцем Олександром Івановим, який подарував бібліотеці свою книгу про історію нашого краю „Велика перерва” та електронний варіант книги „Грозманівський хутір”, повнотекстовий варіант якої представлено на сайті районної бібліотеки бібліотеки для дорослих.

В районному семінарі бібліотечних працівників, який проходив на базі Кіровської сільської бібліотеки, брав участь отаман Карабилівської сотні Василь Гриценко. Для учасників семінару він провів цікаву екскурсію по історії села з виїздом до Явленої криниці.

Бібліотеки завжди були і є осередками спілкування творчих людей: письменників, художників, музикантів, представників творчих спілок. Популяризація їхніх здобутків, поетичних збірок підвищує статус бібліотек як надійних соціальних партнерів, сприяє поповненню бібліотечних фондів красознавчими документами.

Користувачі бібліотеки зустрічалися:

– з українським письменником, редактором літературного часопису „Кур’єр Кривбасу” Григорієм Гусейновим;

– з членами Національної спілки народних умільців України, членами товариства Просвіта – Ольгою та Сергієм Яковенками;

– з членами літературно-мистецької асоціації „Сузір’я Долинщини” – поетом Володимиром Герасименком, композитором Мариною Беловою.

Соціальне партнерство допомагає змінити суспільне уявлення про бібліотечну діяльність. Взаємовідносини із *засобами масової інформації* – необхідна умова створення нового образу бібліотеки і привабливості її послуг. Найбільш ефективна співпраця – з місцевими газетами, які регулярно друкують матеріали про бібліотечну діяльність. Так, районна газета „Долинські новини” та „Провінція” минулого року надрукували цикл статей та інформацій про бібліотечні заходи, нові надходження до бібліотек району.

Плідно співпрацюють бібліотеки з редакцією районного радіомовлення. Бібліотечні працівники систематично інформують місцеву громаду про діяльність бібліотек.

Сьогодні бібліотека є вигідним партнером для інших організацій – громадським центром інформації; центром культурного життя, спілкування і дозвілля.

Соціальне партнерство як необхідний інститут громадянського суспільства й інформаційної установи сприяє підвищенню престижу як самої установи, так і бібліотечного працівника. І, мабуть, можна констатувати той факт, що у цей непростий час бібліотеки стали ініціаторами діалогу між усіма суб’єктами соціального партнерства.

Отже, розвиток партнерського співробітництва бібліотек з громадськими об’єднаннями сприятиме зміцненню їх ресурсної бази, розширенню асортименту бібліотечних послуг, поліпшенню якості інформаційно-бібліотечної діяльності, становленню бібліотеки як соціально-культурного інституту.

Про позитивний досвід участі громадськості та бібліотеки у вирішенні місцевих проблем

Сорока Н.,

директор Онуфрійівської ЦБС

Бібліотеки – це громадські центри культури та навчання. Одна з найважливіших їхніх функцій полягає у гармонізації суспільства через надання послуг найбільш уразливим соціальним верствам населення.

Сьогодні впливає на завдання бібліотек, трансформує їхню соціальну роль у суспільстві. Сьогодні основною функцією для бібліотеки є не тільки видача книг, а робота з населенням – соціальна діяльність, надання консультацій, інформаційна допомога.

Бібліотеки спрямовують свою діяльність на створення фактографічної інформації щодо життєдіяльності місцевої громади з проблем, які реально хвилюють людей і які вирішуються саме на місцевому рівні (освіта, охорона здоров'я, правопорядок, комунальне обслуговування, пенсійне забезпечення).

В кожній бібліотеці створена картотека „Фактографічний банк даних” та „Картотека рішення місцевих органів влади” (безпосередньо копії рішень знаходяться в накопичувальних папках-досьє за відповідною тематикою), що розміщені в Публічному центрі місцевої інформації.

Проведені навчання з працівниками селищної ради та низки комунальних підприємств бюджетної сфери по створенню сайтів, веб-сторінок. В державних установах з обов'язковим розміщенням на сайті рішень влади в електронній версії, посилання на ці документи розміщуються на сайті центральної бібліотеки. Посилання є на всі існуючі сайти та веб-сторінки громадськості та державних установ у районі.

Оснащення електронними технологіями бібліотеки допомагає розширити перелік послуг для відвідувачів, організувати їхню повноцінну роботу та проведення дозвілля в залах бібліотеки.

Закуплено програму ІРБІС (Адміністратор. Каталогізатор) – 10211.00 грн. Бюджетні кошти. З 1 грудня вносяться в базу даних фонди ЦРБ та РДБ.

Згідно з обласною комплексною програмою та планом роботи РДБ створено краєзнавчу картотеку „Письменники Кіровоградщини – дітям”, введено 67 книг.

Взяли участь у практикумі по приєднанню Онуфріївської ЦБС до Кіровоградського Регіонального Кооперативного Каталогу (КРКК) та проводиться робота по бібліографічній обробці документів місцевої періодики. Це надає право на отримання даних, створених іншими учасниками КРКК.

Відкриття Інтернет-центру в ЦРБ є найвдалішим за останні роки бібліотечного життя інноваційним моделюванням роботи бібліотеки з користувачами.

Діяльність інформаційно-ресурсного центру

Діяльність ІРЦ переважно спрямована на роботу з сільською громадою та громадськими організаціями: на допомогу у підвищенні рівня знань з діючого та нового законодавства, допомогу у навчанні, самоосвіті, громадській діяльності, зокрема – грантовій.

Проводяться інформаційні сесії з публічними громадянами селища та представниками громадських організацій району за участю представників місцевої влади та органів державної влади. Працівники ІРЦ взяли участь у реалізації проекту громадської організації Онуфріївська профспілка працівників культури „Посилення демократичного впливу громадськості в суспільстві через веб-журналістів”: проведено 2 установчих семінари, 14 засідань з веб-журналістами та іншими категоріями користувачів, створена презентація у фотографіях.

Взяли участь у реалізації проекту громадської організації „Саланг” – „Щасливе дитинство. Будівництво дитячого майданчика”, створена презентація у фотографіях. Надана допомога у проведенні відкриття та оформленні грантових фінансових документів, надані консультації та рекомендації.

Працівником ІРЦ створена презентація „Відомі жінки Онуфріївщини”, яка була переглянута за допомогою відеопроєктора на святковому районному концерті (до 8 Березня) в Районному

Будинку культури та організована презентація на свято „Панна-2011”, проводяться презентації інформаційно-ресурсного центру для громадських організацій; інформаційні огляди тематичних сайтів, виконуються прості та складні бібліографічні довідки на запити користувачів з числа сільської громади чи працівників бібліотеки.

Проводиться постійна робота з базою „Законодавство України” та популяризацією правової літератури серед користувачів.

Серед результатів роботи можна виокремити такі факти:

1. З ініціативи голови Онуфріївської селищної ради створено та зареєстровано громадську організацію „Орлан”;

2. Підготовлено 5 проєктів на отримання міні-грантів в партнерстві з громадськими організаціями.

3. Отримано від партнерської громадської організації комп’ютерну техніку для бібліотеки в безстрокове користування (комп’ютер та цифровий фотоапарат).

4. Надана допомога в написанні проєктів для грантового фінансування 2-м організаціям бюджетної сфери (селищна рада та районний музей).

Селище Онуфріївка налічує 7 громадських організацій та майже 43 осередки партійних організацій. Лідери цих організацій або ж їх члени тісно співпрацюють з ІРЦ, зареєстровані як користувачі ЦРБ. За спільною ідеєю створений куточок рекламних матеріалів організацій третього сектору щодо організації їх діяльності. Допомога в інформуванні в цьому напрямку надається менеджером ІРЦ та спеціалістами з громадської приймальні.

В цьому нас, Онуфріївську ЦБС, різнопланово підтримують працівники Кіровоградської ОУНБ ім. Чижевського та, безперечно, сильна та затребувана громадська організація „ОЖІС”.

ЦРБ працює на техніці, яку отримали для реалізації низки тематичних проєктів „Мережі громадянської освіти” ще з 2004 року.

Для громадян району були проведені різнопланові тренінги в 2009-2010 рр., які мали на меті показати, що треба працювати і жити по-новому, відкрито, ініціативно мати бажання змінити життя на краще.

Чотири бібліотекарі обрані громадою депутатами місцевих органів влади.

Яскравим прикладом позитивного досвіду участі громадськості та бібліотек у вирішенні місцевих проблем стали сільські ініціативи, які були відзначені на обласному семінарі та втілені в життя: „Включення території урочища „Маганове” до природно-заповідного фонду (Деріївська сільська громада), «Є чим гордитись, на що подивитись» (Онуфріївська селищна рада - ремонт невеличкого містка через річку Сухий Омельничок), „Будівництво церкви Успіння Пресвятої Богородиці у селі Успенка” (ініціатива ієрея Іоанна Ониська – настоятеля церкви).

Кіровоградщина вступила у другу фазу проекту ”Місцевий розвиток, орієнтований на громаду”, який фінансується Євросоюзом та співфінансується і впроваджується Програмою розвитку ООН. З вісімки відібраних районів є і Онуфріївський.

У ці складні часи бібліотеки намагаються доводити, що вони є цінним і надійним джерелом допомоги громаді.

Проект „Мужність залишається у віках” – шлях до патріотичного виховання молодого покоління

Каптенар Т.В.,

*методист Новомиргородської
районної бібліотеки для дорослих*

Районна бібліотека й Українська Спілка Ветеранів Афганістану (воїнів – інтернаціоналістів) з 1 березня по 30 липня 2011 р. працювали над реалізацією проекту „Мужність залишається в віках” згідно з планом.

Мета проекту: патріотичне виховання молодого покоління, вивчення однієї із героїчних сторінок нашої історії, вшанування пам'яті воїнів – афганців.

На реалізацію від організаторів проекту отримано грант у сумі 4,0 тисячі гривень. Районна бібліотека отримала кольоровий принтер (ГО передала по акту РБ), громадська організація виготовила чотири стенди для районного музею воїнам – афганцям: „Їхні зірки не згаснуть” (про загиблих воїнів-інтернаціоналістів - наших земляків), „Карибська криза”, „Війна у В'єтнамі” 1959 – 1975 рр., „Миротворці”.

Бібліотечні працівники займалися пошуковою роботою, збирали матеріали про загиблих воїнів-афганців (з нашого району загинули п'ять воїнів-інтернаціоналістів).

Весь матеріал знайшов відображення в буклетах „Пам'ять про них житиме в наших серцях”, в яких розміщені спогади батьків, друзів, вчителів, товаришів по службі, біографії воїнів-афганців, фотознімки, листи з війни, копії офіцерських документів, посвідчень, свідоцтв...

Було зібрано матеріали про війну в Афганістані (1979 – 1989 рр.), в якій брали участь наші земляки, записано спогади учасників бойових дій в Афганістані, що ґрунтуються на реальних подіях, фактах. Зібрано фотознімки з особистих архівів воїнів-афганців,

учасників бойових дій, фотокартки з газетних видань, листи, почесні грамоти, подяки.

Районна бібліотека і представники громадських організацій спільно організовували та проводили масові заходи, які сприяли патріотичному вихованню молодого покоління: годину пам'яті „Життя, обірване Афганом”, зустріч з воїнами - афганцями „Серце пам'яттю болить”, літературно-музичну композицію „Війни чужої наші болі”, дискусію „Чи спроможні на подвиг наші сучасники?”, анкетування „Яким повинен бути справжній захисник Вітчизни?”.

Районною бібліотекою було створено відеоролик „Голоси з війни”, де представлено інформацію про афганські події, списки учасників бойових дій в Афганістані по Новомиргородському району, спогади воїнів-афганців Єпіфанова В., Шаповала В., Соломахи О., фотознімки, відомості про загиблих воїнів-інтернаціоналістів - наших земляків. Відеоролик озвучений класичною музикою та афганськими піснями. Також оформлено альбом пам'яті «Дорогами Афгану», стенд «У мужності немає віку, у пам'яті нема кінця», книжкову виставку «Війна, яку не забути».

Всього у проєкті були задіяні близько 300 осіб. Під час проведення заходів серед присутніх було розповсюджено друкovanу продукцію з даної теми.

Проведені масові заходи нікого не залишили байдужими. Стискалося серце і з'являлися сльози на очах від розповідей афганців та переглядів відеосюжетів.

Ми сподіваємось, що про ті трагічні роки будуть пам'ятати не тільки ті, хто пройшов крізь полум'я війни, а й прийдешні, і майбутні покоління.

Молодь буде вчитись, виховуватись на прикладах мужності воїнів – афганців; юнаки і дівчата зрозуміли, що таке почуття побратимства, взаємовиручка, почуття відповідальності за виконання свого інтернаціонального обов'язку.

Під час реалізації проєкту виникали і труднощі:

1. Недостатність матеріалів з даної тематики та недосконалість у висвітленні подій (книги, Інтернет, преса).

2. Ветерани афганської війни важко йшли на спілкування (через небажання згадувати страшні події). Також не вдалося зафіксувати спогади батьків загиблих воїнів.

3. Необізнаність підлітків з даною темою. На початку проєкту виявилось, що діти дуже мало знають про афганські події.

Висновки. Цей проєкт ще раз підтвердив важливість проведення заходів на військово – патріотичну тематику особливо з молоддю. Він дав змогу дітям почути з уст наставників про важливість виховання мужності, взаєморозуміння, підтримки, поваги до своїх товаришів та батьків, мав за мету навчити дітей цінувати прості людські істини.

Та найбільше значення даного проєкту полягає в тому, що він дав змогу підтримати громадську організацію в ідеї створення районного музею воїнам-афганцям та сприяв зацікавленню громади даною темою. Безперечно, такий музей має існувати як місце збереження пам'яті про страшні роки війни, про воїнів – земляків, які мужньо пройшли випробування долею.

Для воїнів-афганців створення закладу стане даниною пам'яті про їх самовідданість та ще раз підтвердить те, що ця війна не була даремною.

Районна бібліотека під час реалізації проєкту тісно співпрацювала з районним військкоматом, районним краєзнавчим музеєм.

Значну підтримку отримали від місцевої влади, яка віднайшла кошти для районного музею воїнам-афганцям, також була задіяна спонсорська допомога. Але радує те, що саме отримані кошти від гранту стали своєрідним поштовхом до активної роботи по створенню районного музею афганцям.

Ми сподіваємось, що і надалі співпрацюватимемо з іншими громадськими організаціями для покращення іміджу нашої бібліотеки.

Соціальне партнерство – джерело успіху (робота по реалізації проекту «Школу здоров'я створюємо самі»)

Малашенко Т. В.,

*директор Маловисківської
районної бібліотеки*

Значення громадських організацій для суспільства важко переоцінити. Вони проводять роботу з усіма верствами населення, які потребують їх допомоги і захисту. Однією з основних відмінностей громадської організації від державних є те, що вона сама повинна знаходити ресурси для забезпечення своєї життєдіяльності.

Тому й відгукнулися взяти участь у конкурсі малих грантів, який був оголошений ОЖІС в рамках проекту «Розвиток і підтримка мережі громадянської освіти в Кіровоградській області», від нашого району аж

6 громадських організацій. На жаль, перемогу отримала тільки одна - районна організація Всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства “Колос” агропромислового комплексу України (голова – Карманний Юрій Григорович) з проектом «Школу здоров'я створюємо самі».

Проект спрямований на тісну співпрацю з районною бібліотекою та школою-інтернат.

Задумуючи проект, ставили перед собою такі завдання:

- Популяризація здорового способу життя серед дітей та підлітків.
- Розвиток розумових здібностей.
- Фізичний розвиток дітей.

Боротьба за здоровий гармонійний розвиток дітей та юнацтва недаремно є важливою сферою уваги та діяльності сучасного гуманного суспільства.

Які ж результати ми очікували отримати? Це насамперед:

- Усвідомлення підлітками негативного впливу шкідливих звичок для розвитку організму.
- Розвиток уваги, розумового мислення, посидючості.
- Розвиток фізичної активності дітей, спритності, швидкості, уваги, загартування організму.

Така робота і районною бібліотекою (директор - Малашенко Т.), і районною організацією Всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства “Колос” агропромислового комплексу України (голова - Карманний Ю.) проводиться постійно. Тож перемога проекту «Школу здоров’я створюємо самі» додала роботи, але й принесла багато користі.

“Здоров’я – це ніщо, але без нього все – ніщо”. Такий афоризм дійшов до нас ще з давніх часів, і він не потребує коментарів.

В рамках проекту організація отримала 5 тисяч гривень, на які було закуплено і столики для настільних ігор, і літературу, і спортивний інвентар.

Основну частину всього придбаного було передано в бібліотеку та школу-інтернат. Подарунки дуже доречні і одразу ж знайшли своїх шанувальників.

Також проводилась інформаційна та оздоровчо-профілактична робота згідно з планом проекту та навіть поза планом.

Так, в районній дитячій бібліотеці для учнів 6-7 кл. школи-інтернату проведено Годину цікавої інформації «Подорож в країну шахів», під час якої діти почули історію шахів, розповіді про відомих шахістів України та світу.

Також познайомилися з книгами, які закуплені за проектом та представлені на виставці «Здорова людина: мода чи веління часу?»

Учні оздоровчого табору ЗШ № 4 взяли участь в міні-турнірі шахових лицарів, який включав в себе інформаційну бесіду «Історія шахової гри» (провела бібліотекар Кравченко Т.) та власне гру, яку проводив голова ВСФГ «Колос» Карманний Ю. Крім то-

го, придбані настільні ігри стали постійно використовуватися і в школі-інтернат, і на стадіоні, і в бібліотеці для дітей різного віку і різних навчальних закладів.

В рамках популяризації здорового способу життя з дітьми школи-інтернату проведено зустріч-бесіду з лікарем-педіатром районної лікарні Ткаченко В.М., яка розповідала про негативний вплив шкідливих звичок, про особисту гігієну, про все, що потрібно для юного організму, щоб бути красивим і здоровим. Крім того, порекомендувала читати літературу, яка представлена на книжковій виставці «Здорова людина: мода чи веління часу» та інформаційному стенді «Здорова родина – здорова дитина».

Велике значення для зростаючого покоління має фізичний розвиток. Постійна робота з цього питання проводиться на міському стадіоні. Тут відбуваються ігри з піонерболу, товариські зустрічі з міні-футболу, естафети, «Веселі старты» та ін.

Висновки можемо зробити такі: зроблено чимало, і вся ця робота дуже потрібна і потребує постійної уваги. А тісна співпраця різних організацій і установ приносить більш вагомий результат.

Робота в рамках проекту завершена, але робота з популяризації здорового способу життя, фізичного розвитку дітей та молоді буде й надалі проводитися і районною бібліотекою, і районною організацією Всеукраїнського фізкультурно-спортивного товариства “Колос” агропромислового комплексу України у співпраці з навчальними закладами та іншими організаціями постійно.

Взаємодія бібліотек Новгородківської ЦБС з архівами, музеями, місцевими краєзнавчими осередками у вивченні історії краю

Зуділова О. Я.,

*директор Новгородківської районної
централізованої бібліотечної системи*

Вивчення історії рідного краю, популяризація його традицій, культурних цінностей, надбаних народом протягом століть, у наш час є одним з найголовніших завдань, що стоять перед бібліотеками Новгородківщини.

Бібліотеки популяризують знання про рідний край, залучають користувачів до вивчення та збереження його історико – культурної спадщини, співпрацюючи з архівами, музеями та краєзнавчими осередками.

В бібліотеках сформовано краєзнавчий фонд, що комплектується документами з усіх галузей знань.

У зв'язку з посиленням суспільного інтересу до історії рідного краю збільшились потреби наочного розкриття видань на краєзнавчих виставках. Їх структура різноманітна.

Привертають увагу користувачів у бібліотеках району організовані книжково – ілюстративні виставки про історію та сьогодення рідного краю.

На краєзнавчих виставках поряд із книгами розміщено статті з періодики, портрети, фотографії, матеріали декоративно – ужиткового мистецтва. Виставки дають можливість представити наявну в бібліотеках краєзнавчу літературу, систематично знайомити користувачів з новими друкowanими матеріалами з краєзнавства, твори місцевих письменників і поетів.

Бібліотечні працівники збирають краєзнавчі матеріали, працюють над створенням книги «Історія Новгородківського району», збирають матеріали з літописів сіл, добірок матеріалів про місце-

вих поетів, майстрів, видатних людей краю, організують краєзнавчі куточки.

В центральній районній бібліотеці створено краєзнавчий куточок «Неповторний мій, Новгородківський краю, дідів моїх, батьків моїх земля».

Спільними зусиллями було створено «Літопис бібліотек Новгородківщини», до якого ввійшли історії бібліотек Новгородківського району. І нині ця робота продовжується.

Закріпити знання про рідний край допомагають масові заходи, які проводяться бібліотеками системи спільно із місцевими краєзнавчими осередками, школами та краєзнавчими музеями.

Як правило, цікавими і насиченими є дні краєзнавства. День краєзнавства «Земля рідна моя, краю зоряний. Твої щедри поля серцем зорані» проведено Верблюзькими с/ф №1 та №2 .

Спільно з краєзнавчим осередком села Білозерного сільська бібліотека провела конкурсно-розважальну програму «Рід. Родина. Україна», яка надала можливість юним користувачам Білозернівської с/ф згадати свій родовід, намалювати своє родинне древо, взяти участь в літературних та інтелектуальних конкурсах.

Гарне враження залишилося у користувачів центральної районної бібліотеки від краєзнавчої подорожі «Мій рідний край, історії краплинка», яка була проведена у районному музеї. Присутніх ознайомили з історією Новгородківщини, її символікою, розповіли про видатних людей та багатства рідного краю.

Важливе місце у краєзнавчій роботі бібліотек посідають клуби за інтересами, яких у районі 16. Вони допомагають користувачам знайомитися з історією краю, традиціями, звичаями, побутом українців, вивчити українську народну пісню та рідну мову.

Заслуговує на увагу робота клубу за інтересами «Рушничок», який діє при Велико-Чечеліївській сільській бібліотеці.

Одне із засідань клубу мало назву «Рушник і пісня». На нього запросили вишивальницю Галину Федорівну Андрійчук. Майстриня показала свої роботи і поділилася секретами майстерності, розповіла про перший вишитий нею рушник.

В Ново-Миколаївській сільській бібліотеці створено народознавчий куточок «Обереги нашого життя», який постійно поповнюється новими експонатами. Тут є скриня, прядка, мотовило,

гребінь, рубель. Рушники подарували в бібліотеку користувачі Тітченко Т. І. та Жовкля Л. Є. Серед арсеналу експонатів є глечики, макітри, глиняні миски.

Краще пізнати історію свого народу і роду, звичаї, традиції та обряди українців, свій край, зустрінися з талановитими земляками дали змогу користувачам ЦРБ засідання клубу за інтересами «Берегиня». Вже стало доброю традицією на засіданнях клубу за інтересами проводити зустрічі з цікавими та неординарними людьми краю. Так була проведена мистецька зустріч «Світ фантазії Галини Гопак», яка проходила біля садиби майстрині.

Цікавою була зустріч з художницею-вишивальницею Ларисою Зоріною.

В читальному залі центральної районної бібліотеки користувачі мали змогу познайомитися з оригінальними вишиваними картинами майстрині на теми народного побуту, досить цікавих з етнографічної точки зору, насичених соковитим українським гумором. Роботи Лариси Зоріної неодноразово експонувалися в м. Кіровоград в обласному краєзнавчому й обласному художньому музеях. Деякі роботи експонувалися в Києві у складі експозицій з нагоди офіційного звіту мистецьких колективів області. Та ще у музеї в Пироговому, де влаштовуються виставки-продажі.

Надовго запам'яталася також користувачам зустріч-вернісаж з художником-земляком І. Вишніченком на тему: «Усе це рідна Україна, країна на весь світ одна».

Ігор Борисович майже на всіх картинах зображує красу рідної Новгородківської землі. Своїми творами він довів, що в нашому селі є безліч гарних місць, які заслуговують на увагу.

Поетичні зустрічі «Перші спроби пера» можна назвати серед заходів, які стали для бібліотек району традиційними. На зустрічі запрошуються користувачі бібліотек, які прагнуть знайти себе в літературі. На останній зустрічі в ЦРБ звучали прекрасні вірші Анастасії Баланенко, Катерини Горчар, Наталії Кравченко Марини Клочан.

Спільно з музеєм у Вершино-Кам'янській сільській бібліотеці-філії №1 для користувачів юнацького віку проведено краєзнавчу годину: «За легендами та переказами рідного краю» та історичну мандрівку «Кіровоградщина – козацький край», на яких

відвідувачі ознайомились з легендами та переказами Кіровоградщини, з її козацьким минулим та легендами, пов'язаними з ним.

У Петрокорбівській сільській бібліотеці проведено конкурс малюнка: «Краю мій, гордість моя». Тарасівська сільська бібліотека провела краєзнавчу годину: «Кіровоградщина – перлина степу».

Зібранням і розповсюдженням краєзнавчої інформації займаються і центри регіональної інформації, створені при ЦРБ та сільських бібліотеках.

До них надходить уся важлива для населення інформація про роботу органів місцевого самоврядування. Ці документи є частиною краєзнавчого фонду.

Оформлено папки-досьє за темами: «Рішення районної ради», «Розпорядження райдержадміністрації», «Освіта краю», «Медицина краю», «Куди піти вчитися» та інші.

Для задоволення культурних, освітніх, соціально-побутових потреб користувачів використовуються банки фактографічних даних, тематичні картотеки, архів довідок, інформаційні ресурси ІНТЕРНЕТ.

Бібліотекарі Новгородківщини наповнюють краєзнавчу діяльність новим змістом, намагаються розкрити щось цікаве, до цього невідоме про свою малу Батьківщину. Допмагають їм у цьому сільські ради, музеї, школи, краєзнавчі осередки, архіви, клуби і разом вони роблять велику справу – відроджують краєзнавчі сторінки свого краю, виховують молодих користувачів в дусі гордості за свій край, розкривають його красу і багатство. Все це викликає у користувачів неабиякий інтерес до історії та сучасності рідного краю, спонукає до вивчення народних традицій, звичаїв і мистецтва.

Наш видатний філософ Г. Сковорода вважав: «Пізнати свій край, себе, свій рід, свій народ, свою землю» – означає «побачити свій шлях у життя».

УКРАЇНА

КИРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
НАКАЗ

20 вересня 2011 року

№ 354

м. Кіровоград

Про проведення
науково-практичної конференції
„В майбутнє разом з бібліотекою:
роль бібліотек у соціокультурній
інфраструктурі регіону”

Трачак О.В.
Кучова В.А.
До виконання
30/09/2011 Старик

На виконання Плану роботи управління культури і туризму облдержадміністрації на 2011 рік та на виконання п.7 наказу управління культури і туризму облдержадміністрації від 15 листопада 2010 року №685 „Про підсумки проведення науково-практичної конференції „Миротворче значення бібліотеки у формуванні толерантності і духовності суспільства”

НАКАЗУЮ:

1. Обласній універсальній науковій бібліотеці ім.Д.І.Чижевського (Гаращенко О.М.) спільно з обласною інформаційною службою з актуальних питань жіноцтва:

провести 22-23 вересня 2011р. на базі бібліотеки науково-практичну конференцію „В майбутнє разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону” за участю директорів обласних, районних (міських) ЦБС, центральних районних бібліотек для дорослих;

підготувати та подати на затвердження управління культури і туризму облдержадміністрації Програму проведення науково-практичної конференції „В майбутнє разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону” до 1 вересня 2011 року.

3. Начальникам відділів (управлінь) культури і туризму райдержадміністрацій, міськвиконкомів забезпечити участь директорів районних (міських) ЦБС, центральних районних бібліотек для дорослих у роботі конференції.

4. Олександрійському училищу культури (Карпову В.С.) визначити учасника конференції і забезпечити його участь у конференції.

5. Витрати на відрядження учасників науково-практичної конференції віднести за рахунок організації, що відряджають.

6. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника начальника управління культури і туризму облдержадміністрації Животовську В.Г.

Начальник управління

Н.Агапова

**Рекомендації науково-практичної конференції
„В майбутнє – разом з бібліотекою:
роль бібліотек у соціокультурній
інфраструктурі регіону”**

(22-23 вересня 2011 року)

22-23 вересня 2011 року в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Д.І.Чижевського відбулася науково-практична конференція „В майбутнє – разом з бібліотекою: роль бібліотек у соціокультурній інфраструктурі регіону”.

Останнім часом спостерігається інтенсивний розвиток інформаційних технологій, активне розповсюдження електронної інформації. Технології надають можливість отримувати та зберігати інформацію. В зв'язку з цим змінився сьогоднішній користувач та його потреби. Поява електронних носіїв зумовлює відтік користувачів від бібліотеки. Виникає необхідність перегляду пріоритетів, визначення нової соціокультурної орієнтації бібліотечної діяльності, яка полягає у взаємодії суспільства і бібліотеки. Конференція була чудовою можливістю обмінятися кращими здобутками та запозичити досвід для того, аби покращити і вдосконалити роботу з користувачами.

Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І.Чижевського постійно працює над пошуком нових напрямків роботи, намагається поєднувати традиційні та інноваційні форми і методи роботи, надавати не лише доступ до інформації, а й стати центром культури, дозвілля, комунікації, правових знань.

Одним зі стратегічних напрямів роботи бібліотеки є організація відкритого доступу до бібліотечних фондів у відділах обслуговування.

За обсягом опублікованої інформації веб-сайт бібліотеки є одним із найпотужніших серед бібліотечних сайтів України. Він розкриває найбільш цінні видання з бібліотечних фондів та краєзнавчі

колекції. Крім розвитку електронного читального залу, працівники бібліотеки створюють мультимедійні проекти.

Бібліотеки області налагоджують партнерські відносини з різними соціокультурними групами, державними установами, громадськими об'єднаннями, творчими спілками, неформальними угрупованнями, бізнес-структурами. При цьому акцент зміщується на надання необхідних послуг партнерам. Такі взаємовідносини підвищують імідж та довіру до бібліотек як надійних партнерів.

Під час роботи конференції фахівці бібліотечної справи області приділяли увагу питанням залучення інвестицій на соціальний розвиток територій, розвиток проектної діяльності, висвітлювали досвід партнерської співпраці бібліотек.

Учасники конференції визначили основні напрямки бібліотечної діяльності у розвитку партнерської взаємодії з іншими соціальними інституціями та рекомендують:

- запроваджувати типові угоди про співробітництво з партнерськими організаціями;
- поповнювати бібліотечні фонди документами на різних носіях інформації, у т.ч. – інформацією про досвід роботи щодо соціального партнерства;
- вивчати інформаційні потреби різних верств громади з метою подальшого використання в організації гнучкого багатоваріантного бібліотечного обслуговування;
- розвивати бібліотечні сервіси для людей з особливими потребами;
- популяризувати серед населення Кіровограда і області послуги електронного читального залу;
- відображати інформацію щодо бібліотечного обслуговування місцевих громад на веб-сайтах бібліотек регіонів;
- висвітлювати досвід з реалізації проектів у засобах масової інформації;
- здійснювати організаційно-методичне забезпечення діяльності бібліотек щодо соціального партнерства;
- сприяти фаховій освіті бібліотечних працівників області, вивчати, узагальнювати та поширювати кращий досвід бібліотек;

– розширити асортимент послуг на основі використання нових інформаційних технологій: створення електронних каталогів, нових баз даних тощо;

– забезпечити роботу бібліотек у напрямку збереження та популяризації історико-культурної спадщини краю;

– організовувати сучасне бібліотечне середовище, яке б сприяло інтелектуальному дозвіллю, гармонійному розвитку особистості: створення інформаційних зон, придбання розвиваючих ігор для дітей, комп'ютерів для їх різноманітного використання, мультимедійних засобів;

– запроваджувати у практику роботи сільських бібліотек новітніх інформаційних технологій для створення та надання доступу до електронних ресурсів: придбання комп'ютерної техніки та підключення до мережі Інтернет;

– активізувати методичну допомогу ОУНБ ім.Д.І.Чижевського щодо розробки та реалізації регіональних програм і проектів, спрямованих на вирішення питань покращення бібліотечного обслуговування сільського населення;

– формувати суспільну думку щодо підтримки сільських бібліотек як таких, що найбільш наближені до громади і виступають гарантом рівноправного доступу сільського населення до інформації, освіти, культури;

– забезпечити розвиток сільських бібліотек як центрів місцевої громади і доступу до законодавчих документів різних рівнів.

УКРАЇНА

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
Н А К А З

16 вересня 2011 року

№ 537

м. Кіровоград

Про підсумки проведення
обласного конкурсу
на краще видання

На виконання наказу управління культури і туризму облдержадміністрації від 4 квітня 2011 р. № 204 „Про проведення обласного конкурсу на краще видання бібліотек Кіровоградщини” та з метою підтримки і розвитку видавничої діяльності бібліотек області з 1 травня по 15 серпня 2011 р. проведено обласний конкурс на краще видання районних (міських) бібліотек-методичних центрів “Бібліотечна орбіта Кіровоградщини”.

В обласному конкурсі взяли участь 23 районні (міські) методичні центри, крім Добровеличківського та Устинівського районів. На конкурс надійшло 124 видання, з них 48 – методичних видань, 42 – бібліографічні видання, 34 – інших жанрів. Найбільше видань надійшло від Гайворонського, Голованівського, Компаніївського, Новоархангельського, Новоукраїнського, Олександрійського, Ульяновського районів, міст Олександрії та Знам'янки.

Виходячи з вищезазначеного,

НАКАЗУЮ:

1. Відзначити належний рівень підготовки та проведення обласного конкурсу на краще видання бібліотек Кіровоградщини.

2. Відмітити актуальність тем, професійний рівень підготовки видань, поданих на обласний конкурс.

3. Нагородити дипломами управління культури і туризму облдержадміністрації:

у номінації “Краще методичне видання”

дипломом III ступеня – Олександрівську районну бібліотеку для дорослих (директор Гриб М.Г.) – за науково-практичний посібник теоретичного та практичного характеру “Бібліотечне краєзнавство: бережемо традиції, живемо сучасним, творимо майбутнє” та буклет про бібліотеку (автор і упорядник С.М. Роздобудько);

дипломом II ступеня – Олександрійську районну централізовану бібліотечну систему (директор Чуянова Н.М.) за програму “Креативність. Натхнення. Професіоналізм: стратегія успіху сільської бібліотеки” (автор Левченко Н.І.), довідник бібліотекаря “Бібліоскарбничка” (автор Кізілова Н.В.), видання бібліотечної газети “Бібліовісник Олександрійщини”. (відповідальна за випуск Чуянова Н.М.);

дипломом I ступеня – Олександрійську міську централізовану бібліотечну систему (директор Городецька Ж.Ф.) за актуальні, професійні матеріали на допомогу підвищенню фахового рівня бібліотекарів: “Бібліотекар – читач: пошуки шляхів до взаєморозуміння. Бібліотечний консиліум” (укладач Новицька Н.В.), методичні матеріали з досвіду роботи “Молодь обирає здоров’я” (укладач Шайхова Л.М.); тренінг “Підліток в небезпечних та екстремальних ситуаціях” (автор Гнойова З.М.); з досвіду роботи “В центрі уваги – права культура користувачів” (укладач Голобородько І.С.), “Дитяча бібліотека - центр інформаційної культури юних олександрійців” (укладач Овдієнко Л.В.);

у номінації **“Краще бібліографічне видання”**:

дипломом III ступеня – Знам’янську міську централізовану бібліотечну систему (директор Колісніченко М.В.) – за рекомендаційний бібліографічний покажчик “Поетична майстерня Анатолія Загравенка” (автори: Громова В.В., Мірошніченко Н.В.);

дипломом II ступеня – Світловодську міську централізовану бібліотечну систему (директор Ялова Є.М.) – за бібліографічний покажчик “Перлини Світловодщини: сім чудес Світловодська” (укладач Т.М. Головачова);

дипломом I ступеня – Кіровоградську міську централізовану бібліотечну систему (директор Тимків С.І.) – за рекомендаційний список документів “Читаємо самі. Читаємо з батьками. Кращі книги для дітей” (автори: Г.Ушацька, Л.Залевська), плакати “Як перетворити читання на задоволення!”, “Для талановитих дітей та турботливих батьків”.

4. За активну участь в організації і проведенні регіональних турів конкурсу висловити подяки директорам районних та міських бібліотек області:

Павелко Л.Є. – директору Бобринецької районної бібліотеки для дорослих;

Коваленко Н.Б. – директору Голованівської районної бібліотеки для дорослих;

Малесвій Т.І. – директору Новомиргородської районної бібліотеки для дорослих;

Козловській Т.М. – директору Новоукраїнської центральної районної бібліотеки;

Полудень Т.В. – директору Компаніївської централізованої бібліотечної системи;

Чабанюк К.Д. – директору Улянівської централізованої бібліотечної системи;

Мартиненко Т.О. – директору Петрівської районної бібліотеки для дорослих.

5. Матеріали про проведення обласного конкурсу розмістити в мережі Інтернет на веб-сайті обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д.І.Чижевського до 1 листопада 2011 року.

6. Кращі методичні матеріали висвітлити у черговому випуску “Бібліотечна орбіта Кіровоградщини”.

7. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника начальника управління, начальника відділу стратегічного планування та розвитку культури управління культури і туризму облдержадміністрації Животовську В.Г.

Начальник управління

Н.Агапєва

Матеріали конференції

**В майбутнє – разом з бібліотекою:
роль бібліотек у соціокультурній
інфраструктурі регіону**

Редактор: Приймак С. В.

Технічний редактор Лисенко В. Ф.

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 9,06. Авт. лист. 8,14. Тираж. 200. Зам. 135.

Видавець і виготовлювач Лисенко В. Ф.
25028, м. Кіровоград, вул. Пацаєва, 14, к. 1, кв. 101. Тел. (0522) 322-326.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 3904 від 22.10.2010.

Валентина Зеленина, заступник директора з наукової роботи Кіровоградської ОЮБ ім. О.М.Бойченка, виступає з доповіддю.

Презентація фотовиставки «ГУЦУЛІЯ» проекту Сергія Зайцева «Моя квітуча Україна».

Запрошуємо учасників та гостей конференції. Вхід до ОУНБ ім. Д. Чижевського.

Вікторія Зозуля, заввідділом обслуговування Гайворонської центральної районної бібліотеки, виступає з доповіддю.

Додаток 4

*Виступ заступника Генерального директора
МАОК „УРГА” Галини Кузьменко.*

*Концерт учнів та викладачів Кіровоградського му-
зичного училища під керівництвом
Заслуженого діяча мистецтв Наталії Хілобокової.*

Наталія Агапсева, начальник управління культури і туризму Кіровоградської облдержадміністрації, Оксана Ткаченко, заступник директора з основної роботи ОУНБ ім. Д. Чижевського.

Надія Гладка, директор Долинської районної бібліотеки для дорослих, виступає з доповіддю

Гості на презентації фотовиставки «Гуцулія».

Директор Кіровоградської МЦБС Світлана Тимків отримує грамоту за участь у конкурсі.

Олег Волохін, головний інженер з автоматизації бібліотечних процесів ОУНБ ім. Д. Чижевського, виступає з доповіддю.

Ольга Петренко, завідувача науково-дослідницьким відділом Національної бібліотеки України для дітей, виступає з доповіддю.

Заступник директора з основної роботи ОУНБ ім. Д. Чижевського Оксана Ткаченко зустрічає начальника управління культури і туризму Кіровоградської облдержадміністрації Наталію Агапєєву.

Гості на презентації фотовиставки «Гуцулія».

Директор "Знам" янської МЦБС Марина Колісніченко отримує грамоту за участь у конкурсі.

Директор Олександрівської районної бібліотеки для дорослих Марія Гриб отримує грамоту за участь у конкурсі.